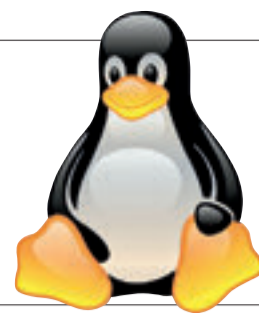

Multi-
kulturalizam
Al-Andalusa
STR. 12-13

Socijalni
status
studenata
STR. 22-23

Slobodni
softver - nositelj
inovativnosti
STR. 24

god VII.
broj 70.
30. rujna
A.D. 2015.
www.unist.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

Sveučilište priprema Strategiju urbane aglomeracije Split

STR. 4-5

Osnovan Sveučilišni centar za savjetovanje studenata

STR. 6-7

Razvojni koeficijenti - velika razvojna prilika

STR. 8-9

Uspjesi Instituta Ruđer Bošković

STR. 17

Studentski zbor pita političke stranke

Hrvatski studentski zbor uputio je političkim strankama 12 pitanja koja smatra ključnima za budućnost obrazovanja. "Smatramo da u političkim raspravama nedostaje upravo ove problematike, bez čijeg uspješnog rješavanja neće biti ni gospodarskog oporavka i napretka, ni bilo kakvog napretka. Stoga se nadamo da će u raspravama političkih stranaka i njihovim predizbornim planovima i programima konačno početi naglašavati i

ozbiljno shvaćati obrazovanje", kaže predsjednik HSZ-a Aleksandar Šušnjar. HSZ se odgovorima nada do 15. listopada. Universitas se pridružuje ovim procjenama i akciji, i u listopadskom ćemo broju vrlo široko prikazati i komentirati (ne)odgovore političkih stranaka. Ostaje nam pretpostaviti da stranke neće previdjeti značenje biračkoga tijela od 170 tisuća studenata i 12 tisuća sveučilišnih djelatnika.

1

Planirate li uskladiti izdvajanja za obrazovanje iz državnog proračuna s prosjekom zemalja Europske unije? Ako da, na koji način bi u proračunu bila osigurana ova dodatna sredstva?

2

Podržavate li zamjenjivanje indirektnih potpora studentima (subvencionirana prehrana, smještaj, prijevoz...) s direktnim potporama (stipendijama)? Ako da, smatrate li da je za direktne potpore potrebno osigurati manje, jednako ili više sredstava nego za indirektnu potporu?

3

Podržavate li povećanje broja javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj? Koliko javnih sveučilišta smatrate da je potrebno Republici Hrvatskoj?

4

Imate li prijedloge konkretnih mjera za povećanje zapošljivosti i konkurentnosti obrazovnih programa hrvatskih obrazovnih institucija, kao i za usklađivanje i povezivanje s tržištem rada? Ako da, molimo vas da navedete te mjere.

5

Imate li prijedloge konkretnih mjera za povećanje međunarodne mobilnosti hrvatskih studenata? Ako da, molimo vas da navedete te mjere.

6

Smatrate li da treba izmijeniti zakone koji reguliraju studentsko organiziranje? Ako da, na koji način?

7

Smatrate li da pravila koja reguliraju raspolaganje sredstvima od davanja za studentski rad treba izmijeniti? Ako da, na koji način?

8

Smatrate li da bi uvođenje sistema vaučera u obrazovni sustav (obrazovanje subvencionirano od države, ali sama ustanova koja provodi obrazovni proces može biti i privatna) bio pozitivan korak?

9

Koje mjere predviđate za povećanje dostupnosti visokog obrazovanja učenicima i studentima iz navedenih skupina smanjenih mogućnosti: osobe s invaliditetom, osobe slabijih materijalnih uvjeta i/ili nižega socioekonomskog statusa, osobe koje žive dalje od akademskih centara, pripadnici nacionalnih manjina, osobe kojima ni jedan roditelj nije visokoobrazovan?

10

Smatrate li da obrazovni sustav Republike Hrvatske dovodi do zadovoljavajućih teoretskih i praktičnih kompetencija učenika i studenata? Ako ne, koje konkretne mjere biste proveli kako bi se stanje poboljšalo?

11

Smatrate li da u Republici Hrvatskoj dolazi do inflacije visokog obrazovanja, tj. da je omasovljenje visokog obrazovanja dovelo do toga da diplome danas vrijede manje nego u prošlosti? Ako da, koje konkretne mjere biste proveli kako bi se stanje poboljšalo?

12

Smatrate li da su smještajni kapaciteti u sveučilišnim gradovima u Republici Hrvatskoj zadovoljavajući? Ako ne, na koji način biste poboljšali ovu situaciju?

Spli T

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

raspisuje **NATJEČAJ** za izbor

Jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docenta, za područje društvenih znanosti, polje ekonomija, grana Marketing, i odgovarajuće radno mjesto na Katedri za marketing.

Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o radu („Narodne novine“ broj 93/14), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“ broj 123/03 do 60/15) i uvjete Rektorskog zbora („Narodne novine“ broj 13/12).

Prijavi na natječaj treba priložiti: životopis, dokaz o stručnoj spremi (stručnom nazivu, dokaz o završenom fakultetu, akademskom stupnju i druge dokumente iz kojih se može utvrditi da pristupnik ispunjava uvjete za izbor u odgovarajuće zvanje), odluku o izboru u znanstveno zvanje, potvrdu o aktivnom sudjelovanju u realizaciji znanstvenih projekata, znanstvene i stručne radove, te njihov popis i to podijeljen u dvije skupine: radovi objavljeni do posljednjeg izbora ili reizbora, razvrstani po kategorijama i radovi objavljeni nakon toga razvrstani po kategorijama, dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima institucijskog istraživanja kvalitete nastavnog rada pristupnika ili dokaz o pozitivno ocijenjenim rezultatima studentske ankete.

Svu dokumentaciju osim u papirnatom obliku za izbor potrebno je dostaviti i na CD-u u dva primjerka, s tim da se radovi za izbor dostavljaju na posebnom CD-u u dva primjerka.

Prijavi se mogu pristupnici oba spola. Rok za podnošenje prijave je 30 dana od dana objavljivanja u „Narodnim novinama“. Prijave se predaju na adresi: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 21000 Split, Cvite Fiskovića 5.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. Pristupnici će o rezultatima natječaja biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

raspisuje **NATJEČAJ**

- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i na odgovarajuće radno mjesto na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu za znanstveno područje Prirodne znanosti, znanstveno polje Matematika (zamjena za djelatnicu na rodiljnom dopustu)

- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i na odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu (zamjena za djelatnicu na bolovanju)

- za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za područje Umjetnosti, polje Likovne umjetnosti (vanjska suradnja)

- za izbor jednog nastavnika u naslovno nastavno zvanje predavač za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Strojstvo (vanjska suradnja)

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola.

Prijave se podnose tajništvo Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja u Naodnim novinama, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Ulica Matice hrvatske 15, s naznakom - za natječaj.

Pristupnici su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13 i 101/14), a uz prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti: životopis, presliku diplome, presliku domovnice, prijepis ocjena na završenom diplomskom ili dodiplomskom studiju, opis nastave i stručne djelatnosti (točka 3.), popis znanstvenih i stručnih radova (točka 3.)

Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj.

IN MEMORIAM

Glazba kao univerzalni i katarzični jezik

Svaki put i iznova, bez obzira koliko i fizički i duhovno bili pripravnici, ostanemo osupnuti i iznenađeni činjenicom smrti. Prekid života emocionalno je teško prebrodiva situacija, a kad se radi o osobi koja je imala životna dostignuća vrijedna pažnje i k tome još posebne darove, poput britkog intelekta i apsolutne muzikalnosti, tuga i žal su utoliko veći. Prosudbom vrhunarnog autoriteta, redoviti profesor Splitskog sveučilišta, Nikola Buble, pridružio se velikom simfonijskom orkestru slavni Trogirana koji su na nasljeđu vlastitog zavičaja, osobnim dostignućima zadužili cijelu domovinu Hrvatsku.

Izronivši iz trogirskih njedara obloženih mistikom benediktinske glazbene baštine koja se kovala i filigranski brusila u srednjovjekovnim i poznijim liturgijskim i paraliturgijskim te pučkim glazbenim izričajima, Buble je Platonovu i Aristotelovu ideju glazbe kao univerzalnog i katarzičnog jezika prepoznao i snagom vlastitog intelekta i osobnog nepogrešivog slušnog instrumentarija stavio na raspolaganje svome vremenu. A vrijeme nije gubio, njegov plodni rad zasigurno će i sam postati metom znanstvene prosudbe.

Prema pokojnikovim uzusima, znanstvena prosudba svakako, ali ne bilo kakva. Jer glazba, pogotovo glazbeni izričaji čije se tkanje prede iz baštine, mora se proučavati, kako je više puta naglašavao, iz sjene, suptilno, a opet znanstveno s egzaktnim zaključcima. Među prvima je prepoznao vrijednost glazbene baštine, ali ne isključivo akademski već životno, ostavljajući prostor i za suvremeno shvaća-

Nikola Buble
1950. - 2015.

nje i prihvaćanje baštinskih glasa, uplevši klapsko pjevanje u moderan prostor umjetničkog stvaralaštva i pogotovo znanstvenog istraživanja. Vrhunac njegova akademskog, sveučilišnog djelovanja, pored brojnih odgovornih dužnosti, između ostalog i dekana Umjetničke akademije u Splitu, te člana Senata Sveučilišta u Splitu i Nacionalnog vijeća za znanost Republike Hrvatske, prije svega je utemeljenje doktorskog studija „Etnomuzikologije“ na Odjelu za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, jedinog takvog u Hrvatskoj.

Tim činom dalekosežno je svojim kolegama znanstvenicima, ali i studentima, osigurao prostor i utro put kojim će nastaviti gdje je on, nažalost stao.

Etnomuzikologija je bila njegov instrument kojim je mjerio svijet, ne samo onaj glazbeni, već i svakodnevno *bilo* svojih dnevnih obveza, akademskih dužnosti, profesionalnih, prijateljskih i obiteljskih veza. Mogao je iz principa etnomuzikologije protumačiti i komplicirane zavičajne i domovinske probleme, jer nije li ljudsko *bilo* temeljni ritam višnjega stvoritelja, a glazbenici, naročito etnomuzikolozi, imaju dar osluškivanja toga ritma i prenositi ga onima s manje ili nimalo sluha. Često se žalio i pitao kako narod s toliko muzikalnosti tako brzo srlja u sinkopu s vječnim ritmom etičkih i estetskih principa. Za razliku od mnogih, Nikola Buble je svoje darove smjerno primio i obilato uzdarje postavio na oltar dirigentu stvoritelju u kojega je čvrsto vjerovao.

KOMEMORATIVNO SLOVO
PROF. BRANKA MATULIĆA

SA 14. SJEDNICE SENATA

Nova sveučilišna sastavnica **Universitas**

Radi razvoja različitih oblika medijskog djelovanja Senat Sveučilišta u Splitu osnovao je nove sveučilišne sastavnice pod nazivom *Universitas*. U skladu sa odredbama članaka 49., 69. i 79. Statuta, nova je sastavnica osnovana kao unutarnja ustrojbeno jedinica Sveučilišta u Splitu, „bez statusa pravne osobe ili podružnice pravne osobe“.

Svrha *Universitasa* kao sastavnice je da različitim oblicima medijskog djelovanja povećava vidljivost akademske zajednice, promiče akademske vrijednosti i sveučilišnu kulturu, potiče odgovornost za razvoj lokalne i šire zajednice, i zalaže se za strateške i programske ciljeve razvoja cjelokupnog Sveučilišta u Splitu.

Hrvatske sveučilišne novine „Universitas“ integralni su dio nove sastavnice, u kojoj će se, kad se

steknu uvjeti, organizirati i druge vrste i oblici tradicionalnog medijskog djelovanja te ad hoc medijski projekti.

Djelatnost nove sastavnice financirat će se sredstvima proračuna Sveučilišta u Splitu, državnog proračuna, sredstvima lokalne i područne (regionalne) samouprave za kulturu, medijsku kulturu i znanost, kroz projekte EU-a te iz drugih izvora sredstava sukladno važećim propisima. U senatskoj je odluci izričito naglašeno da se u novoosnovanoj sastavnici neće upošljavati novi djelatnici.

Universitas je otvoren suradnji s drugim sveučilištima u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji na osnovama ravnopravnosti i obostrane koristi. Na čelu nove sastavnice po funkciji je prorektor za kvalitetu, kulturu i umjetnost.

Tolerancija u stripu

Od 1. listopada počinje nova sezona radionice stripa, na kojoj će mladi osim o izražavanju u tehnici stripa učiti i o suzbijanju govora mržnje, razvoju tolerancije i multikulturalnosti te borbi protiv nasilja nad ženama. Sudjelovanje je besplatno, uz osiguranje materijala, a prijave su do kraja rujna otvorene na infozona.hr/prijava.

Radionica će se do ožujka održavati četvrtkom u 20 sati te petkom u 17 sati, u prostoru Infozone. Voditelji će biti Danica Kliškić, magistra pedagogije, i Ivan Svađuša, akademski slikar i crtač stripova s višegodišnjim iskustvom vođenja sličnih radionica.

Koncept radionice prethodnih smo šest godina uspješno primjenjivali u području prevencije ovisnosti mladih te ga je grupa Pimpidou Vijeća Eu-

rope, međuvladina organizacija za suradnju u borbi protiv zloporabe i krijumčarenja droga, 2014. godine nagradila Europskom nagradom za prevenciju zloporabe droga u konkurenciji još 56 prijavljenih projekata.

Goran Biličić, voditelj projekta

Prvi broj Universitas od 3. travnja 2009.

impresum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine ♦ urednički kolegij ♦ Franka Babić ♦ Petar Bačić ♦ Aleksandra Banić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Jelena Matešić ♦ Sandro Nižetić ♦ Jelena Novaković ♦ Ivan Perkov (Zagreb) ♦ Marija Plazonić Šolić ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Petra Šimundić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Ivana Vuka ♦ fotografije ♦ cropix ♦ art direktor Zarko Tičinović ♦ glavni urednik Duško Čizmić Marović ♦ izdavač ♦ Sveučilište u Splitu ♦ za izdavača: prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, rektor ♦ adresa redakcije ♦ Livanjska 5/IV. ♦ tel. 021/558 262 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/universitas

Pratiti i bilježiti poduzetnička iskustva studenata

PIŠE: RATKO BOŠKović

Monika, Grgo, Mara, Katarina, Goran, Magdalena... polaznici su prve generacije škole akademskog zapošljavanja, čije smo portrete vidjeli na naslovnici prošloga Universitasa. Svi su oni ljetos počeli učiti tajne poduzetništva kako bi se jednoga dana i sami u njemu okušali i tako postali dijelom društvenoga sloja kojemu je civilizacijska uloga jedna od najnezahvalnijih: svi ih prizivaju, svi ih cijene, svi ih žele; ako uspiju, svi uživaju u njihovom uspjehu, i zaposlenici i država; no, ako ne uspiju, sav trošak i stigmom neuspjeha snositi će oni sami, nitko je s njima neće poželjeti podijeliti.

Programiranje studentskog poduzetništva?

Tu su i Ante, Mihael, Iva, Ivo, Lucija, Nikola i Mia. Svi su oni odabrani na temelju svojega talenta i sposobnosti koje su iskazali u dosadašnjem studiju i radu, te na psihološkom testiranju.

Njima se pruža prilika kakvu neće dobiti nitko od ostalih 170 tisuća studenata hrvatskih javnih sveučilišta - ne samo da uče i savladaju zahtjevne mehanizme pokretanja tvrtke, samozapošljavanja i vođenja profitabilnog biznisa, nego će za tu svoju hrabrost i vještinu dobiti na raspolaganje i društveni novac. Sveučilišta i sveučilišni sponzori uplaćivat će im stipendije, te će se stipendije ulagati u police životnog osiguranja, a police će se, s ostalim instrumentima osiguranja, založiti za osobito povoljan bankovni kredit.

Za Antu, Ivo, Luciju... može se reći da su sretna djeca: dobili su priliku života. Ali, postali su u i zamorci u sveučilišnom društveno-ekonomskom laboratoriju. U Hrvat-

skoj još nikada ništa slično zajednica nije isprobala niti financirala, i upravo će se na njihovu primjeru moći vidjeti koliko je uopće realno da uspješno poduzetništvo može nastati na tako programirani, sustavni, planirani, školski i mainstream način.

Opravdati povjerenje i novac

Općenito, naime, postoji empirijski stečeno uvjerenje da većina uspješnih novih poduzetnika nastaje kao produkt neke kontrakulturne scene i povoljnog stjecanja okolnosti, dakle slučajno; prije iz pobune prema etabliranim autoritetima nego iz konformizma. No, kad Ivo, Lucija, Nikola i Mia završe ljetnu školu poduzetništva, izrade svoje poslovne planove i za njih dobiju dar od poreznih obveznika, hoće li društvo uopće steći kakve pouke? Hoćemo li znati jesu li oni uspjeli kao privatni poduzetnici, jesu li opravdali povjerenje i novac uloženi u njih?

Ako jesu, zašto? Kako?

Što je pritom bilo presudno? Što je bilo novo? Ako nisu, zašto nisu? Gdje su pogriješili oni, a gdje sveučilište? Što u tom grandioznom planu treba promijeniti, a što popraviti? Upravo da bismo to znali, trebalo bi Ivin, Lucijin i Mijin rad pomno pratiti. Za početak, trebali bismo saznati ponešto i o njima samima, o njihovu socijalnom i ekonomskom backgroundu.

Iskustva sabrati u monografiji

Dolaze li, primjerice, iz poduzetničkih obitelji? Imaju li njihovi roditelji kakve poslovne i političke veze i veze? Jesu li iskazivali poduzetničke sklonosti i prije studija, na primjer, prodavali sladoled ili raznosili novine? Jesu li čitali biografije J. P. Morgana, Johna Forda, Stevea Jobsa ili Željka Keruma? Bi li, da im se pruži prilika, do ugovora dolazili i podmićivanjem? Hoće li biti u stanju pogledati u oči svojim roditeljima, prijateljima i susjedima ako bankrotiraju? Znaju li da je Ford dvaput

bankrotirao prije nego što je treći put uspio pokrenuti profitabilnu proizvodnju automobila i zauvijek promijenio svijet?

Ne znamo, a bilo bi dobro i korisno da saznamo. Zato bi polaznike škole akademskog samozapošljavanja trebalo pratiti od njihova izbora barem do prve godišnje bilance njihova eventualnog start-upa. Vidjeti što su uopće naučili od akademske zajednice, koliko im je bilo korisno to, a koliko prirodna spremnost na „ulično snalaženje“, pragmatičnu adaptaciju okolnostima i mudru eksploataciju resursa mreža znanja u okruženju.

Naposljetku, sve te spoznaje i svo iskustvo trebalo bi objediniti u monografiju nalik onoj Amara V. Bhidea „Kako nastaju i razvijaju se uspješna poduzeća“, ali ne u Americi, nego u Hrvatskoj. Uopće ne sumnjamo da bi ta monografija bila, u hrvatskim okvirima, ekonomski bestseller i nezaobilazni priručnik za sve buduće hrvatske poduzetničke generacije.

26 diplomanata Mediteranske poljoprivrede

Dekanica zagrebačke Agronomije Tajana Krička

Promovirani su studenti: Mate Andrijašević, Iva Antić, Marin Babić, Kristina Bajlo, Ivana Blažević, Ivan Burić, Mario Čulić, Vanesa Devetak, Mislav Domić, Mihovil Dujmović, Matea Franulić, Marina Jakas, Davor Lazaneo, Gašpar Lemić, Josipa Lepetić, Ana Marin, Stipe Nikolac, Ivana Pavković, Antonija Radić, Luka Rakić, Marko Šare, Maja Šarić, Marina Vekić, Ana Vojković, Ana Vukasović Šare i Anamarija Šarac.

U multimedijalnoj dvorani Sveučilišne knjižnice 21. rujna dekanica Agronomskog fakulteta prof. Tajana Krička i prorektor Branko Matulić promovirali su 26 diplomanata. „Agronomska struka nikad nije bila toliko važna kao u današnjem svijetu

u kojem sve više ljudi umire od gladi i vi sigurno možete pridonijeti životu i njegovoj kvaliteti“, rekla je dekanica, zahvalivši roditeljima na podršci, a profesorima i mentorima na pomoći da steknu i usavrše svoja znanja. „Budi-te uzor generacijama koje do-

laze“ poručila je profeosrica Krička. Prorektor Matulić je prigodnima riječima čestitao u ime akademske zajednice, izrazivši nadu da će svoje obrazovanje nastaviti i na diplomskoj razini.

Promocija sveučilišnih prvostupnika Međusveučilišnog studija Mediteranska poljoprivreda Sveučilišta u Splitu i Agronomskog fakulteta u Zagrebu prvorazredna je vijest koja budi nadu da će pitanje perspektive ovog više nego potrebnog studija u Splitu u dogledno vrijeme biti drugo-čeno riješeno.

Spli T

KAMPUS-NOVOŠPLITSKO KULTURNO ŽARISTE

Vasko Lipovac u Galeriji Sveučilišne knjižnice

Stalni postav Galerije Sveučilišne knjižnice bit će bogatiji za 30 djela umjetnika Vaska Lipovca. Ova vrijedna akvizicija rezultat je suradnje Sveučilišta u Splitu s Udrugom VAL u sklopu „Projekta VAL“. Sporazum koji su početkom rujna potpisali rektor Šimun Anđelinović i predsjednik Udruge VAL Marko Lipovac u umjetnikovu ateljeu, pridonijet će daljnjoj promociji i popularizaciji Lipovčevih djela, njihovu stručnom i znanstvenom izučavanju kao i poticanju i razvoju novog pristupa u menadžmentu u kulturi. Rektor Anđelinović tom je prilikom naglasio kako će se djela Vaska Lipovca u Sveučilišnoj galeriji moći sagledati u novom kontekstu, u interakciji znanosti i umjetnosti. Kultura je područje u kojem Sveučilište ima što reći, a već iduće godine, najavio je rektor, pokrenut će se projekt kako iz kulturnih sadržaja stvoriti prepoznatljiv brend. Projekt VAL, uz voditelja Ateljea „Vasko Lipovac“, Markom Lipovcem i ideatorom projekta Nikšom Jajcem, želi dodatno senzibilizirati javnost za poželjni utjecaj umjetnosti na prostor i život Splita i regije. Tom naporu od početka su svesrdnu podršku pružili prorektor Branko Matulić i rektor Šimun Anđelinović, u skladu s namjerom da se kulturno-umjetnička događanja u Sveučilišnom kampusu kao centru znanstveno-istraživačkog rada i visokoškolskog obrazovanja grada Splita i Dalmacije, dodatno približe građanima i posjetiteljima.

FILOZOFSKI FAKULTET

Natječaj za radna mjesta u institucijama EU-a

Raspisan je natječaj za stalna radna mjesta („linguistic assistant“) u institucijama EU. Natječaj traje do 8. prosinca 2015. Više o natječaju na http://europa.eu/epso/apply/jobs/perm/2015/linguistic_assistants/index_en.htm

DESNIČINI SUSRETI 2015.

Umjetnost između kulture i politike

Na splitskom Filozofskom fakultetu i Kuli Stojana Jankovića u Islamu Grčkom održan je od 18. do 20. rujna znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Desničini susreti 2015.: Split i Vladan Desnica (1918. – 1945.) – Umjetničko stvaralaštvo između kulture i politike“. Ovogodišnji Desničini susreti održali su se u organizaciji Centra za komparativno-historijske i interkulturne studije „Desničini susreti“ i Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Hrvatskog društva pisaca, Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“, Društva za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi. Više na http://www.unist.hr/Portals/0/docs/ostali20dokumenti/Desnicini_susreti_2015.

Spli T

MEĐUNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCIJA U BOLU SOFTCOM 2015.

Softveri, telekomunikacije i računalne mreže

SoftCOM 2015, 23. međunarodna znanstvena konferencija o softveru, telekomunikacijama i računalnim mrežama održala se sredinom rujna u Bolu na otoku Braču. I ove godine tehnički sponzor konferencije SoftCOM je najutjecajnija svjetska udruga za promicanje znanstvenog i stručnog rada u području elektrotehnike i računarstva – IEEE – Institut električnih i elektroničnih inženjera), odnosno IEEE Communications Society (IEEE ComSoc) sa sjedištem u New Yorku. Program konferencije sadržavao je više simpozija/ specijalnih sjednica posvećenih aktualnim temama – Tehnologija i Internet stvari, Tehnologije pametnog okoliša, Ad hoc i senzor mreže, Zeleno umrežavanje, QoS u žičnim i bežičnim mrežama, Elektromagnetska kompatibilnost okoliša. Održana je i stručna radionica posvećena temama iz područja informacijske i komunikacijske tehnologije te Gospodarski forum. U okviru posebne radionice predstavljeni su studentski projekti nastali u okviru studentske ljetne radionice tvrtke Ericsson Nikola Tesla u suradnji Fakultetom elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. Radionicu je organizirao voditelj projekta Saša Dešić, Ericsson Nikola Tesla.

KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE I MLADE DOKTORE ZNANOSTI

Razmeđa Istoka i Zapada na Mediteranu

Druga međunarodna konferencija za doktorande i mlade doktore znanosti pod nazivom "Razmeđa Istoka i Zapada. Kulturni kontakti, transferi i razmjene Između Istoka i Zapada na Mediteranu" održana je ovoga rujna u prostorijama Filozofskog fakulteta na Peristilu. Prvi skup su prošle godine organizirali Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Ljubljani i Centar za ikonografske studije Filozofskog fakulteta u Rijeci. Ove godine skup zajednički organiziraju Filozofski fakultet u Splitu (modul za povijest umjetnosti poslijediplomskog doktorskog studija iz humanističkih znanosti), Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Ljubljani i Centar za ikonografske studije Filozofskog fakulteta u Rijeci. Na ovogodišnjem skupu koji je referirao na geografski prostor Mediterana od vremena klasičkog, antičkog svijeta do danas, izložena su 24 referata mladih znanstvenika iz cijelog svijeta.

Sporazum o izradi urbane aglomeracije

Blaženko Boban, Solin

- Napokon! Jer, nažalost, Split predugo nije prepoznavao da svi metropolitanski centri svijeta svoj razvoj baziraju na razvoju svoje aglomeracije. Zato je ovakav smjer razvoja Splita i cijelog našeg bazena za svaku pohvalu. Solin će kao aktivni sudionik posebnu pažnju posvetiti projektima i njihovoj vezi s gradom Splitom u sferi arheološko povijesnog turizma.

Ivan Udovičić, Kaštela

-Kroz ovaj se mehanizam za Grad Kaštela ne samo omogućuje financiranje pojedinih projekata bitnih za razvoj, nego i stvaranje zajedničkog razvojnog koncepta grada Splita i okolnih jedinica lokalne samouprave, te ostvarenje zajedničkih interesa. Zato će Grad Kaštela vrlo aktivno biti uključen u izradu Strategije razvoja i definiranja prioritarnih projekata.

Mladen Bartulović, Podstrana

- Sporazum o izradi i provedbi strategije urbane aglomeracije Podstrani otvara nove mogućnosti za ulaganje u prioritetna područja razvoja naše Općine. Držimo da zajedničkim snagama možemo postići više nego bismo sami, stoga smo voljni surađivati sa svim Gradovima i Općinama radi bržeg razvoja cijele regije te više razine kvalitete života naših mještana.

Jerko Roglić, Dugi Rat

- Po svom smo geografskom položaju između ruralne i urbane sredine, a ulaskom u Aglomeraciju možemo i do EU sredstava namijenjenim urbanim područjima. Strateški su nam važni projekti kanalizacijskog sustava i vodoopskrbe Dugi Rat – Bajnice, Vatrogasni dom, školska sportska dvorana... te infrastrukturni planovi sa susjednom Podstranom i Omišem.

Ivan Kovačić, Omiš

- Pristupanje Sporazumu proizlazi iz našeg opredjeljenja za očuvanje i racionalno raspolaganje gradskim dobrima Omiša, za održivi razvoj grada kao turističke destinacije, za promicanje obrazovanje. Tome će pomoći zajedničko planiranje nastupa prema fondovima EU sa susjednim općinama, sa Splitom kao regionalnim centrom, i sa Sveučilištem.

Sveučilište u Splitu će Strategiju

Sveučilište u Splitu, Grad Split te 12 gradova i općina – Solin, Kaštela, Trogir, Lećevica, Klis, Muć, Sinj, Dugopolje, Omiš, Dugi Rat i Podstrana – pristupili su Sporazumu o izradi i provedbi Strategije urbane aglomeracije Split

Strategijom urbane aglomeracije Split odredit će se prioritetna područja ulaganja radi odabira i provođenja projekata za održivi urbani razvoj u okviru novog mehanizma EU kohezijske politike – integrirana teritorijalna ulaganja (ITU).

Gradonačelnik Ivo Baldasar je istaknuo da je „potpisivanje ovog Sporazuma završni dio onoga što smo već neko vrijeme pripremali zajedno sa Sveučilištem u Splitu. Sveučilište, koje inače radi na Strategiji Splita, izradit će taj plan, Split, kao najveći i najvažniji administrativni centar bit će nosilac, dok su pridruženi gradovi i općine ravnopravni dio aglo-

meracije. Sredstva EU fondova ne možemo puvući bez razvojne strategije urbane aglomeracije. Svi će planovi aglomeracije biti ravnopravno tretirani i ravnopravno će se aplicirati“. Zamjenik gradonačelnika Goran Kovačević podsjetio je da je „područje aglomeracije zasnovano na životnoj i ekonomskoj

Stanko Balić, Dugopolje

- ITU mehanizam zaokružuje naše razvojne strategije i osigurava da projekte kandidiramo zajedno sa Splitom. To je prvenstveno završetak infrastrukture u poduzetničkim zonama (prije svega u zoni PODI-ZAPAD 2), zatim treća faza polivalentne gradske dvorane, kulturno-multimedijalni centar u Dugopolju te razvoj širokopojsnog, bežičnog i besplatnog interneta.

i Strategije ije Split

Ante Stipčić, Trogir

- U interesu nam je zajedničko promišljanje budućnosti gradova Kaštela, Solina i Splita, koji su povezani prometnicama, svakodnevnim životom i mladim ljudima. Temeljem strategije u turizmu, maloj privredi i u drugim djelatnostima trebamo ići u bolje sutra, u kojem će buduće generacije naći posao i mjesto u svojoj domovini umjesto da odlaze u inozemstvo.

Ante Baran, Lečevica

- Sporazum vidimo kao mogućnost izgradnje infrastrukture, prvenstveno cestovne gdje je prioritet tunel Vučevica – Kaštela te prometnica Klis-Konjsko (Kočinje brdo) koja je važna ne samo za Lečevicu. Od ESI fondova očekujemo i vodoopskrbu preostalih triju mjesnih odbora, a sve to skupa potaklo bi rast i trećeg razvojnog pravca - seoskog turizma.

Splitu izraditi besplatno

je uklapa u Strategiju razvoja Sveučilišta koje se ubrzano otvara i prema unutra i prema vani, prema svome okruženju, rektor Šimun Andelinović je naglasio potencijal Sveučilišta od 1500 zaposlenih i 20.000 studenata. „U ovom času Sveučilište definira i vlastite i zajedničke ciljeve i bitno je da ti ciljevi budu usklađeni kako bismo svi skupa radili na pametnim specijalizacijama, za što je EU izdvojila osam milijardi eura, a regija koja se pripremi za pametne specijalizacije bit će sposobna za povlačenje sredstava. Pametna specijalizacija razvijati će se na četiri stupa – lokalnoj zajednici, gospodarstvu, znanosti i nastavi. Suradujući, mi definiramo u kojem ćemo smjeru ići, kojim ćemo se industrijama baviti i za što nam trebaju sredstva. Moramo jasno odrediti kakve će industrije razvijati, kakva nam je infrastruktura potrebna, itd i slično. Sveučilište će istražiti i kroz Strategiju predložiti i pametan način upravljanja urbanom aglomeracijom - našim megalopolisom – tj model koji će biti uzajaman i svima na korist.“

logici svakodnevne prakse, a da će nas zajednička Strategija povezati u brzi osiguravanje trajnog boljitka građana cijelog ovog područja. Nacrt Strategije dovršit ćemo i do kraja godine, a konačnu verziju usvojiti u prvoj polovini 2016.“

Naglašavajući da se donošenje aglomeracijske Strategije

Jakov Vetma, Klis

- Kao načelnik Općine Klis koja nije početak u realizaciji projekata, zadovoljan sam Sporazumom jer zajedničkom nastupom na čelu s gradom Splitom kao centrom regije i većinskim vlasnikom velikih komunalnih tvrtki poput Čistoće, Prometa, Vodovoda i kanalizacije, kroz razvojne programe i aktivnosti možemo povući više sredstava iz EU fondova.

Filip Stupalo, Muć

- Od strategije Aglomeracije očekujemo mnogo. Strateški interesi općine Muć od ključne su važnosti i za sam Split i okolna područja, osobito cestovna i kanalizacijska infrastruktura. Kao vodozaštitno područje trebamo velika ulaganja, a većina naših stanovnika svakodnevno putuje u Split i opasnu cestu na Kočinjem brdu moramo hitno riješiti.

Kristina Križanac, Sinj

- Prostorno – programska dimenzija održivog razvoja Grada Splita kroz urbanu aglomeraciju Split, omogućuje nam sudjelovanje u natječaju za provedbu Integriranih teritorijalnih ulaganja, kao i preostalih 10 JLS-a, koje su dio aglomeracije. Uključujemo se u Urbanu aglomeraciju Split jer Sinj želi koristiti sve mogućnosti rasta i zapošljavanja.

Ivan Maretić, Diclmo

- U Dicmu još nismo imali pozitivnih iskustava s povlačenjem sredstava iz EU fondova. No, Strategiju aglomeracije smatram pozitivnom i vjerujem u njen uspjeh jer je ITU novi mehanizam EU i prvi korak prema decentralizaciji upravljanja fondovima EU-a. Ovo bi nam spajanje svima moglo donijeti benefit, a Dicmu rješenje niza nedovršenih projekata.

PREDAVANJE AMERIČKE ASTRONAUTKINJE MARSH IVINS

O životu u bestežinskom stanju

Astronautkinja iz SAD –a Marsha Ivins u Kinoteci Zlatna vrata održala je predavanje o životu u bestežinskom stanju. Marsha Ivins jedna je od pedesetak žena koje su od 1963. do danas sudjelovale u svemirskim misijama i jedna od petstotinjak astronauta uopće koji su iskusili taj doživljaj. U razdoblju od 11 godina sudjelovala je na pet letova američkog space shuttlea, provedši ukupno 55 dana u svemiru. Njezin najdulji neprekidni boravak u orbiti oko Zemlje trajao je 14 dana. U program obuke za svemirski program NASA-e prijavila se 1984. godine, a nakon petogodišnje obuke i službeno je postala astronautkinja.

ZNANSTVENI KOLOKVIJ

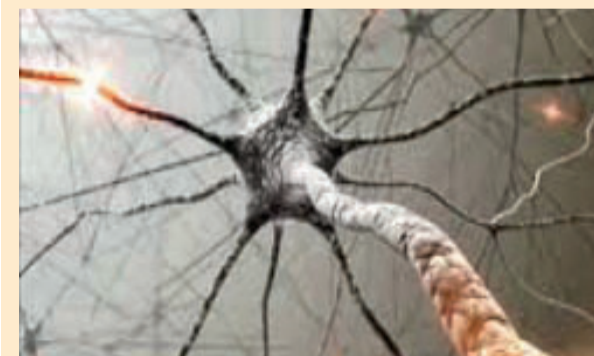
Dr. Ante Trumbić, Londonski ugovor i jadransko pitanje

Znanstveni kolokvij „Dr. Ante Trumbić, Londonski ugovor i jadransko pitanje“ održan je sredinom rujna u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu (palača Milesi). Skup su organizirali, Odsjek za povijest FF u Splitu i Sveučilišna knjižnica u Splitu. U Znanstvenom su kolokviju sudjelovali akademik Davorin Rudolf, Petar Krolo, Mihaela Kovačić, Aleksandar Jakir, Stjepan Matković, Stjepan Čosić, Josip Vrandečić i Marko Trogrlić.

PETI HRVATSKI KONGRES NEUROZNANOSTI

Istraživanja mozga u „Stoljeću uma“

Na Medicinskom fakultetu u Splitu održan je Peti hrvatski kongres neuroznanosti, a organizirali su ga Hrvatsko društvo za neuroznanost, Zavod za neuroznanost Medicinskog fakulteta u Splitu, Razred za medicinske znanosti HAZU-a i Hrvatsko vijeće za mozak. Rezultate svojih istraživanja, kao i najnovije spoznaje o mozgu te značenje istraživanja mozga u 21. stoljeću („Stoljeću uma“) predstavili su brojni hrvatski i strani znanstvenici. U sklopu Kongresa održan je i satelitski simpozij - 3. hrvatski simpozij medicine spavanja na kojem su predstavljene zanimljive teme iz područja medicine spavanja.

ZNANSTVENA KONFERENCIJA O ODGOJNOJ PRAKSI

“Dijete, igra i stvaralaštvo“

Filozofski fakultet i Savez društava Naša djeca organizirali su znanstvenu konferenciju “Dijete, igra i stvaralaštvo“, a uz brojne radionice i izlaganja te izložbu knjiga i slikovnica. Bogata odgojna praksa predstavljena je u 12 radionica različitih tematskih područja poput prava djeteta na igru, simboličkih jezika, dječjeg stvaralaštva, igara i stvaralaštva u ranoj i predškolskoj dobi djece u odgojno-obrazovnim ustanovama, igre kao terapijsko sredstvo te mnoge druge. U radu je sudjelovalo više od 200 sveučilišnih profesora i predavača iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Slovačke, kao i djelatnika iz sustava ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja (odgojitelji, učitelji, profesori, stručni suradnici), djelatnika iz zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi, volontera iz organizacija civilnog društva.

Spli T

SURADNJA STRUKE, ZNANOSTI I NASTAVE Bolnica "Sv. Katarina" nastavna baza Sveučilišta

U sklopu programa međunarodne znanstvene konferencije "Contemporary kinesiology", koja je koncem kolovoza okupila brojne svjetske znanstvenike iz područja kineziologije i srodnih znanosti, predstavnici Sveučilišta u Splitu, Kineziološkog fakulteta i Medicinskog fakulteta potpisali su Sporazum o poslovnoj suradnji sa Specijalnom bolnicom „Sv. Katarina“ iz Zagreba koja postaje nastavna baza Sveučilišta. Specijalna bolnica Sv. Katarina europska je članica prestižne organizacije "The Leading Hospitals of The World". Ona je službena bolnica Hrvatskog nogometnog saveza, HNK Hajduka, RNK Splita itd., a isto tako skrbi o najuspješnijim hrvatskim i europskim sportašima.

HRVATSKAZAKLADA ZAZNANOST

Razvoj karijera mladih istraživača

HZZ objavila je natječaj "Projekt razvoja karijera mladih istraživača - izobrazba novih doktora znanosti" kako bi omogućila znanstveno aktivnim mentorima koji se bave međunarodnom, odnosno nacionalno značajnom problematikom da u svoje znanstvene projekte uključe doktorande koji žele sudjelovati u znanstveno-istraživačkom radu te usmjeriti svoju karijeru prema vrhunskoj znanosti. Cilj projekta je izobrazba novih doktora znanosti koji će karijeru nastaviti u kompetitivnim istraživanjima i razvoju novih tehnologija u gospodarstvu.

IDUĆE GODINE UDMS KONFERENCIJA NA FGAG-U

Pametni podaci i pametni gradovi

U Splitu će se u rujnu iduće godine održati 30. konferencija Udruge za upravljanje podacima o gradovima (UDMS), ujedno i prva međunarodna konferencija „Pametni podaci i pametni gradovi“. Rok za prijavu radova je 15. listopada 2015. godine. Detaljnije na udms.net/uploads/download/CFP_split.pdf

FGAG: TEMPUS PROJEKT

Međunarodna radionica o održivom razvoju

FGAG je u prvoj polovini rujna bio domaćin međunarodne ljetne radionice pod nazivom "Boundaries and Borders" u sklopu Tempus projekta – „Regionalni održivi razvoj na bazi eko-ljudske sinergijske interakcije“ (SEHSI). Osim sveučilišta i institucija sudionika tog projekta koji su pristigli iz Beča, Kharkiva, Lviva, Dnipropetrovska, Odese, Valencije, Varne, Ljubljane i Splita, radionici su se pridružili i arhitektonski fakulteti iz Graza, Winterthura i Skopja. Više na gradst.unist.hr/Portals/9/docs/novosti/2014/3_bb_2020web.pdf

NOVA SASTAVNICA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Osnovan Sveučilišni za savjetovanje

Na 14. sjednici Senata Sveučilišta u Splitu donesena je Odluka o osnivanju Sveučilišnog centra za savjetovanja studenata. Za voditelja Centra imenovan je Goran Kardum, izv. prof. na Filozofskom fakultetu u Splitu.

Odluka se temelji na Elaboratu što ga je izradilo Povjerenstvo u sastavu: izv. prof. Goran Kardum, FFST, izv. prof. don Mladen Parlov, KBF, Varja Đogaš, dr. med., MEFST, doc. Vesna Antičević, SOZS, izv. prof. Mirjana Nazor FFST, doc. prim. Anamarija Jurčev Savičević NZJZ, prim. Vanja Kaliterna, NZJZ, Robert Vulić, dr. med., doc. Mirjana Milić, Alumni SUS, Ivan Bogdanović, mag. educ. hist. et phil, Luka Pezelj, doktorant, KINFST, prorektor prof. Boris Maleš

Pravni okvir: Sveučilišni centar za savjetovanja studenata unutarnja je ustrojbeno jedinica i sastavnica Sveučilišta u Splitu, bez statusa pravne osobe niti podružnice pravne osobe. U okviru Centra djelovat će: Savjetovalište za upravljanje karijerama, Savjetovalište za studente s invaliditetom, Medicinsko savjetovalište, Psihološko savjetovalište, Kineziološko savjetovalište, Savjetovalište za međureligijski dijalog i studentski pastoral i Pravno savjetovalište. Cilj Centra je sustavna podrška studentima radi akademskog, karijernog i osobnog napredovanja. Sve usluge Centra bit će besplatne. Djelatnosti Centra su informiranje, savjetovanje, usmjeravanje i educiranje studenata svih godina i sastavnica Sveučilišta u Splitu, podrška podzastupljenim skupinama studenata, podrška nastavnom, stručnom i administrativnom osoblju Sveučilišta vezano uz navedena te ostala područja u skladu s ustanovljenim potrebama studenata i odlukama Senata. Prostor za rad Centra osigurat će Sveučilište. Ustroj, poslovanje, ovlasti i načini odlučivanja Centra, kao i druga pitanja značajna za njegov rad, uredit će se Pravilnikom o ustroju i radu Sveučilišnog centra za savjetovanja studenata. Stručno će vijeće biti sastavljeno od voditelja pojedinih savjetovališta. Financiranje: najveći dio aktivnosti Centra financirat će se iz sredstava programskih ugovora koji se odnose na povećanje studentskog standarda i potpora studentima, kao i direktnih potpora i sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske, sredstava Sveučilišta u Splitu, različitih projekata, programa i slično, EU fondova, sredstava namijenjenih zapošljavanju mladih, sponzorstava i donacija, obavljanjem vlastitih djelatnosti te iz ostalih izvora sukladno važećim propisima, što će biti regulirano navedenim Pravilnikom.

Savjetovalište za upravljanje karijerama

Namijenjeno je studentima Sveučilišta u Splitu s ciljem povećanja kompetencija i vještina potrebnih za uspješno zapošljavanje i samozapošljavanje studenata Sveučilišta u Splitu.

Savjetovalište za upravljanje karijerama pružat će mogućnost poticanja razvoja vještina upravljanja karijerom kod studenata kao i praćenja njihovih poduzetničkih namjera i mentoriranja.

Također, putem radionica i raznih edukativnih sadržaja studentima će se nuditi mogućnost povećanja njihove zapošljivosti, kompetentnosti i konkurentnosti na tržištu rada, ali i povezivanje studenata s potencijalnim poslodavcima, te će se studenti informirati i poticati na prolaženje programa studentske mobilnosti.

Kroz svoj rad, Savjetovalište za upravljanje karijerama nudit će i mogućnost karijernog savjetovanja (individualnog i grupnog) kako bi se studentima nakon završetka studija olakšao ulazak na tržište rada. Djelatnost Savjetovališta za upravljanje karijerama uključivat će koordinaciju i sustavno pružanje podrške studentima i Sveučilištu kroz određene savjetodavne, informativne, edukativne i istraživačke aktivnosti.

Savjetovalište za upravljanje karijerama bit će usko povezano s Programom postakademske zapošljavanja i stjecanja upravljačkih sposobnosti studenata Sveučilišta u Splitu, provodit će edukativne i informativne djelatnosti osnaživanja studenata u pisanju i provođenju EU projekata, prezentirat će studentima mogućnosti znanstveno-istraživačke karijere te će promicati izdavačku djelatnost u smislu brošura ili vodiča za studente.

Sveučilišni centar za studente

Saša Krstulović, Vesna Antičević, Zoran Grgantov, Ivan Bogdanović, Bruno Petrušić, Mirjana Milić, Goran Kardum, Boris Maleš, Mladen Parlov, Anamarija Jurčev Savičević, Robert Vulić, Emanuel Čulić, Luka Pezelj

Medicinsko savjetovalište

Svim studentima Sveučilišta u Splitu pružat će stručnu medicinsku pomoć i podršku u postizanju akademskih uspjeha i povećanju efikasnosti za vrijeme studiranja. Medicinsko savjetovalište provodit će savjetovanje o: očuvanju spolnog zdravlja, menstrualnom ciklusu, spolno prenosivim bolestima, uključujući i AIDS, načinu njihovog prenošenja, komplikacijama i posljedicama, te mogućnostima zaštite metodama planiranja obitelji i kontracepcije, samopregledu dojki i samopregledu testisa, pripremi za ginekološki pregled i slično.

Psihološko savjetovalište

Svim studentima Sveučilišta u Splitu pružat će stručnu psihološku pomoć i podršku u postizanju akademskih uspjeha, povećanju efikasnosti studiranja i unaprjeđenju kvalitete života. Pored individualnog i grupnog savjetovanja koje će se provoditi s ciljem prevladavanja različitih teškoća u učenju, ovladavanja različitim stanjima i situacijama, nudit će se i različite obrazovne i informativne aktivnosti, kao što su predavanja, radionice, tribine, letci i brošure. Psihološko savjetovalište pomogat će studentima koji imaju poteškoća s učenjem, organizacijom vremena, pamćenjem, koncentracijom ili strahom prije ispita i nekih drugih događaja, osjećaju uznemirenost, paniku, zabrinutost, koji su nezadovoljni odnosima s bliskim osobama, koji se osjećaju potišteno, osamljeno, tužno ili tjeskobno, koji se osjećaju nesigurno s izraženim osjećajem manje vrijednosti, koji su neodlučni pri odabiru studija i daljnje karijere ili su nezadovoljni odabranim studijem, koji pate zbog gubitka drage osobe, koji su nezadovoljni vlastitim tijelom i izgledom ili imaju problema s prehranom i slično.

Savjetovalište za međureligijski dijalog i studentski pastoral

Savjetovalište za međureligijski dijalog i studentski pastoral će svim studentima Sveučilišta u Splitu organizirati i pružati niz aktivnosti: duhovne aktivnosti, edukativne i znanstvene aktivnosti i djelovanje, volontiranje te aktivnosti promicanja zdrave kršćanske duhovnosti u svakodnevnom životu. Od edukativnih aktivnosti organizirat će se besplatni tečajevi za studente koji će studentima omogućiti da uz stečena znanja za vrijeme studiranja obogate svoje znanje i izgrade se u dodatnim vještinama, kao i mogućnost posuđivanja literature duhovnog sadržaja. Studentima će se omogućiti odlasci na hodočašća, putovanja, druženja, roštiljade, bicikljade te organiziranje drugih sličnih oblika smislenog druženja, povezujući se u zajednicu i razmjenjujući pozitivna iskustva i svjedočanstva. Aktivnosti savjetovališta nastojat će se proširiti na suvremeni svakodnevni život, potaknuti zdravo življenje duhovnosti i značaj duhovnosti u svakodnevnom životu mladih ljudi. Izvedeni cilj tih oblika djelovanja jest postići da se duhovni temelj, koji se razvije u mladom čovjeku tijekom studija i tog razdoblja intenzivnog osobnoga razvoja, širi i dalje na sve aspekte uravnoteženog modernog života koji će svoj temelj i nadahnuće za djelovanje pronalaziti u pozitivnim duhovnim načelima i vjeri. Ovo savjetovalište će studentima Sveučilišta u Splitu osnaživati svijest o važnosti i značaju uloge međureligijskog dijaloga, prihvaćanju upućenosti jednih na druge, o granicama duhovnog i svjetovnog u suvremenom svijetu, utjecaju religije na ukupna društvena kretanja, međusobnom razumijevanju i mogućnostima za uspostavljanje boljih odnosa među ljudima.

Savjetovalište za studente s invaliditetom

Namijenjeno je studentima koji se zbog poteškoća kao što su dugotrajna ili višestruka oštećenja, smetnje ili bolesti, ali i ostalim zdravstvenim stanjima ili teškoćama, susreću s preprekama koje sprječavaju njihovo potpuno i učinkovito sudjelovanje u izvođenju studijskih programa, odnosno koje mogu utjecati na tijek studija, s ciljem da se takvim studentima osiguraju uvjeti za uspješno i kvalitetno studiranje.

To su studenti s djelomičnim ili potpunim gubitkom vida (slabovidni i slijepi studenti), studenti s djelomičnim ili potpunim gubitkom sluha (gluhi i nagluhi studenti), studenti s govorno-jezičnim poteškoćama (komunikacijske poteškoće), studenti s tjelesnim invaliditetom, studenti s motoričkim poremećajima, studenti s dugoročnim ili kroničnim bolestima, psihičkim bolestima i poremećajima, studenti sa specifičnim poteškoćama na određenim područjima učenja (poteškoće u čitanju i pisanju, npr. disleksija, disgrafija, ADHD i slično), te ostalim zdravstvenim stanjima koja mogu utjecati na tijek studiranja.

Savjetovalište za studente s invaliditetom će biti posrednik u eventualnim poteškoćama u komunikaciji između studenata i ostalog nastavnog i nenastavnog osoblja, te će kroz organizaciju različitih događaja poticati senzibilizaciju javnosti za probleme, ali i mogućnosti s kojima se osobe s invaliditetom susreću, kao i kroz rad sa studentima poticati njihov dodatan aktivizam.

Savjetovalište za studente s invaliditetom pružat će informacije, izravnu pomoć i podršku pri rješavanju specifičnih potreba studenata sukladno vrsti i stupnju invaliditeta.

Savjetovalište za studente s invaliditetom će kroz svoju djelatnost educirati nastavnike o mogućnostima prilagodbe nastave i ispitnog procesa studentima s invaliditetom i njihovim potrebama, te će pratiti stupnjeve prilagodbe koji su u pojedinačnom slučaju učinjeni. Cilj djelovanja Savjetovališta za studente s invaliditetom bit će osiguravanje uvjeta za kvalitetno i jednako dostupno obrazovanje sadašnjih i budućih studenata s invaliditetom.

Pravno savjetovalište

Osiguravat će pravnu potporu i savjetodavnu pomoć studentima na Sveučilištu Splitu.

Studentima će se pružati usluga primarnog pravnog savjetovanja, moći će dobiti besplatnu pravnu pomoć, a moći će se obratiti u svezi ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja, subvencioniranja stanovanja i prehrane, zapošljavanja posredstvom Studentskog centra Split, provođenja stegovnih postupaka protiv studenata, postupaka priznavanja stranih svjedodžbi i diploma, te kao i u slučaju pritužbi za slučaj povrede nekih od studentskih prava te drugih statusnih prava i slično, što će studentima podići kvalitetu studiranja.

U rad pravnog savjetovališta će se moći uključiti i volonteri i studenti završnih godina pravnog studija te će se na taj način stvoriti mreža pravnih stručnjaka, kao i stručnjaka drugih profila bitnih za pružanje pomoći studentima. Pravno savjetovalište će uspostaviti i suradnju sa studentskim pravobraniteljem te se može pokrenuti interaktivna web stranica putem koje će studenti dobivati osnovne informacije, ali će imati i mogućnost postavljanja pitanja.

Osim pružanja primarne pravne pomoći i savjetovanja, pravno savjetovalište bavit će se i organizacijom radionica za studente.

Kineziološko savjetovalište

Svim studentima Sveučilišta u Splitu pružat će stručnu pomoć i podršku u primarnoj prevenciji bolesti, a poseban naglasak stavljat će se na edukaciju i preporuke o mogućnostima promjene životnih navika vezanih uz tjelesnu aktivnost (promjena sjedilačkog u aktivni način života), promjene obrazaca ponašanja koji predstavljaju rizik za obolijevanje od različitih bolesti (pušenje, alkohol, nepravilna prehrana,) te upravljanje procesom tjelesnog vježbanja prema preporukama vodećih udruženja u području tjelesne aktivnosti i zdravlja. Kineziološko savjetovalište pružat će edukaciju o važnosti pravilne prehrane i tjelesne aktivnosti za zdravlje, savjete za kvalitetna i cjelovita rješenja za očuvanje zdravlja, nakon kojih će biti moguće pristupiti izradi brižljivo kreiranih programa koji će pružati studentima mogućnost unaprjeđenja i očuvanja zdravlja.

ZaGreb

SVEUČILIŠTE MACQUARIE IZ SYDNEYA

Doktorske stipendije
australskog sveučilišta

Početkom rujna rektor Boras i prorektor Judašem ugostili su izaslanstvo Sveučilišta Macquarie iz Sydneya, vodeće australsko sveučilište u nizu istraživačkih disciplina. Prof. Sakkie Pretorius, zamjenik prorektora za istraživanje predstavio je Macquarie Scholarship Program i Croatian Cotutelle PhD Scholarship Program, kojim australsko sveučilište nudi akademske stipendije za program dvojnoga doktorata do milijun australskih dolara. Stipendija obuhvaća financiranje školarine do tri akademske godine, smještaj u kampusu Sveučilišta te povratnu zrakoplovnu kartu između Australije i Hrvatske. Fond je namijenjen za petero studenata, od kojih troje mora biti sa Sveučilišta u Zagrebu. „Kao jedno od pet najboljih sveučilišta po standardu međunarodne suradnje, ono je dom svjetski poznatih istraživača te nudi studentima najbolje uvjete studiranja i osigurava suradnju s izvrsnim akademikima“, istaknuo je prof. Pretorius.

EUROPSKE SVEUČILIŠNE IGRE ZAGREB - RIJEKA

Manje od godinu dana do
Europskih sveučilišnih igara

U srpnju 2016. 5000 studenata iz 45 europskih zemalja i 250 različitih sveučilišta dva će se tjedna natjecati u 21 sportu. Prvi studentski sportski klub na Sveučilištu u Zagrebu osnovan je prije 112 godina, Savez akademskih sportskih klubova prije 92, a Hrvatski akademski sportski savez prije 22 godine. Obvezni satovi tjelesne i zdravstvene kulture na hrvatska su sveučilišta uvedeni tek 1962. Legendarna Univerzijada održana 1987. u Zagrebu najznačajniji je sportski događaj u povijesti Hrvatske koji je Zagrebu donio infrastrukturnu renesansu, a cijelom hrvatskom sportu značajan napredak.

Maskota Hrki

Hrčak Hrki, maskota sveučilišnih igara, životinja najpoznatija po svom glavnom načinu zabave, trčanju - gdje god da se pojavi, mami osmjehe na lice. Već danas Hrki je postao omiljen hrvatski hrčak!

AZIJA I EUROPA

Poziv na ASEF Summit mladih vođa

Pozivaju se studenti iz svih akademskih disciplina na sudjelovanje na Asia-Europe Foundation Young Leaders Summit (ASEFYLS) Summit azijsko-europske zaklade mladih vođa čija je tema Entrepreneurship and Youth Employment – Poduzetništvo i zapošljavanje mladih. Summit će popratiti sastanak 12th ASEM Foreign Ministers' Meeting/ 12. – ASEM sastanak stranih ministara (ASEM FFM12), a održat će se od 1. do 5. studenoga 2015. u Luxembourgu. Sudionici će kroz konstruktivni dijalog istražiti kako poduzetnički duh može potaknuti otvaranje novih radnih mjesta, mobilnost i socijalnu koheziju u Europi i Aziji. Program na asef.org/images/docs/2015_08_18_ASEFYLS_Programmepdf.pdf

SA SJEDNICE ZAGREBAČKOG SENATA

RAZVOJNI KOEF

– velika prilika za

Razvojni će koeficijenti dati veliki pozitivni impuls Zagrebačkom, ali i svim ostalim sveučilištima jer će se omogućiti zadržavanje kvalitetnih znanstvenih kadrova, ali i privlačenje novih vrhunskih znanstvenika iz zemlje i inozemstva na naša sveučilišta

PRIREĐIO: IVAN PERKOV

Na inicijativu zagrebačkog sveučilišta u au- li Rektorata 10. rujna 2015. održan je radni sastanak o paketu mjera Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za davanje razvojnih koeficijenata na raspolaganje hrvatskim sveučilištima. Na sastanku su kao izlagači sudjelovali prof. dr. sc. Damir Boras, rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Ante Čović, prorektor za organizaciju, kadrovski razvoj i međusveučilišnu suradnju, te prof. dr. sc. Roko Andričević, zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta. Svrha sastanka bila je upoznavanje svih čelnika sastavnica Zagrebačkog sveučilišta s prilikama koje nude razvojni koeficijenti, a sastanku su nazočili i mnogobrojni prodekani te zaposlenici stručnih i kadrovskih službi koji će operativno sudjelovati u procesu zapošljavanja mladih znanstvenika na fakultetima.

Uvodnu riječ održao je rektor Boras koji se pohvalio činjenicom da je ideja za ovaj paket mjera došla upravo sa Zagrebačkog sveučilišta te se zahvaljujući odličnoj suradnji s Ministarstvom uspjela operacionalizirati u rekordnom roku. Rektor je istaknuo da će razvojni koeficijenti dati veliki pozitivni impuls zagrebačkom, ali i svim ostalim sveučilištima jer će se omogućiti zadržavanje kvalitetnih znanstvenih kadrova, ali i privlačenje novih vrhunskih znan-

stvenika iz zemlje i inozemstva na naša sveučilišta. „Proračunska sredstva prebačena su na sveučilišta i to nam daje nove velike prilike, ali i veliku odgovornost“, rekao je Boras.

Potrebne spretnost i odlučnost uprava

Prorektor Ante Čović naglasio je važnost kvalitetne provedbe ove mjere i predstavio akcijski plan Zagrebačkog sveučilišta koji će uključivati aktivno sudjelovanje uprava sveučilišta, sveučilišnih stručnih službi, dekana sastavnica i službi Ministarstva jer će se jedino tako moći izvući maksimum blagotvornog učinka ovih mjera na naš visokoobrazovni sustav. „Ova mjera ima potencijala da ojača znanstveno-istraživačku funkciju sveučilišta. Moguća su zapošljavanja mladih znanstvenika i na isključivo znanstvenim projektima, ali najrealnije je očekivati da će većina novozaposlenih ući i u znanstveni i u nastavni rad. Preporuka je da sve uprave fakulteta naprave vlastiti koncept koji se treba bazirati na potrebama za novim kadrovima, ali ne tako da se gleda samo aktualno stanje nego da se strateški promišlja i na razdoblje od nekoliko sljedećih semestara“, poručio je Čović, a zatim istaknuo i dužnosti dekana i uprava fakulteta: „To implicira i veliku odgovornost rektora i dekana jer ako se mjera provede brzo, kvalitetno i cjelovito to znači dugoročno povećanje kvalitete nastavnog i

znanstveno-istraživačkog rada na našim fakultetima. Sveučilište je postavljeno kao instancija prema kojoj će ići formirani zahtjevi s fakulteta, sveučilišne službe zahtjeve će obraditi i proslijediti Ministarstvu i istoga je važno da zahtjevi budu formulirani kvalitetno i brzo te da odgovaraju stvarnim potrebama sastavnica.

Solidarnost među fakultetima

Preporuka je i da se u ovoj, prvoj fazi, ne kombiniraju klasični i razvojni koeficijenti jer bi to moglo odužiti postupak.“ Podsjetimo, ukupni razvojni koeficijent pojedinog sveučilišta određuje se

prema broju i statusu znanstvenih novaka koje je sveučilište zapošljavalo 1. siječnja 2015. godine.

Svi izlagači složili su se da ova mjera nije i ne smije postati mjera zbrinjavanja te da ni sveučilišta ni Ministarstvo neće izdavati suglasnost za zapošljavanje onih novaka koji nisu u zadanom roku izvršili svoje obaveze kao što su izrada dovoljnog broja znanstvenih radova i obrana doktorskih disertacija. Provedba ove mjere trebala bi pokazati da se prije svega misli na povećanje kvalitete našeg obrazovanja, a ne uljepšavanje statistika. Treba se razviti i akcijska solidarnost među fakultetima jer će se de-

Naputak o načinu traženja suglasnosti za raspisivanje natječaja i zapošljavanje u sustavu razvojnih koeficijenata

- zahtjevi za izdavanje suglasnosti za raspisivanje natječaja i zapošljavanje u sustavu razvojnih koeficijenata mogu se podnositi isključivo za radna mjesta asistenta, poslijedoktoranda i docenta;
- zahtjeve za navedena radna mjesta sveučilišta mogu podnositi samo ako raspolazu koeficijentima koji se mogu u cijelosti ili djelomično sastojati od koeficijenata koji su oslobođeni izlaskom znanstvenih novaka iz sustava (istekom ili raskidom ugovora);
- sveučilišta mogu i dalje za zapošljavanje asistenta, poslijedoktoranda i docenta u cijelosti ili djelomično koristiti koeficijente koji se oslobađaju izlaskom iz sustava nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima;
- sveučilišta koja su u razdoblju od 1. siječnja do 30. srpnja 2015. za izbor znanstvenih novaka na radna mjesta poslijedoktoranda ili docenta koristila koeficijente oslobođene izlaskom iz sustava nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima, sada mogu onaj dio tako

- utrošenih koeficijenata koji se odnosio na status znanstvenih novaka prije izbora u više zvanje koristiti za nova zapošljavanja u sustavu razvojnih koeficijenata;
- za asistente koji su u razdoblju od 1. siječnja do 30. srpnja 2015. temeljem važeće regulacije nakon doktoriranja automatski prevedeni u zvanje poslijedoktoranda priznaje se da su time automatski ostvarili i pravo na koeficijent radnog mjesta poslijedoktoranda;
- zahtjev za izdavanje suglasnosti za raspisivanje natječaja i zapošljavanje u sustavu razvojnih koeficijenata mora sadržavati:
 - a) opis radnog mjesta za koje se traži suglasnost s obrazloženjem potrebe i navedenim obvezama u nastavi i/ili istraživanju odnosno istraživačkim projektima
 - b) navode i dokaze o oslobođenim razvojnim koeficijentima i eventualnom udjelu slobodnih koeficijenata iz sustava znanstveno-nastavnih mjesta; potrebno je priložiti dokaz o raskidu ili isteku ugovora znanstvenog no-

- vaka, odnosno dokaz o izboru znanstvenog novaka na radno mjesto poslijedoktoranda ili docenta u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 30. srpnja 2015. godine;
- zahtjevi s popratnom dokumentacijom se dostavljaju poštom na adresu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta kao i elektroničkim putem na adresu razvojni-koeficijenti@mzos.hr; zahtjevi se mogu podnositi počevši od 30. srpnja 2015. godine;
- preko iste elektroničke adrese moguće je zatražiti objašnjenja vezana uz izdavanje suglasnosti za raspisivanje natječaja za radna mjesta u sustavu razvojnih koeficijenata;
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta dostavljaće javnim sveučilištima, u pravilu jednom godišnje, ažurirane popise radnih mjesta asistenata i poslijedoktoranda (znanstvenih novaka) u sustavu razvojnih koeficijenata koje su sveučilišta dužna ovjeriti i vratiti Ministarstvu.

Prof. dr. sc. Roko Andričević, zamjenik ministra

KOEFICIJENTI napredak

Provedbene mjere Zagrebačkog sveučilišta

Polazeći od razumne pretpostavke da u implementaciji novostecenih razvojnih koeficijenata može doći do neravnoteže bilo u korist 'sebičnosti' pojedinih sveučilišnih sastavnica, bilo u korist 'integralističkih' tendencija sveučilišnih uprava, dogovorene su i usvojene provedbene mjere koje je, prorektor Ante Čović predstavio i obrazložio Senatu.

1. Uspostavljanje mailing liste na koju će biti pretplaćeni svi dionici u provedbi mjere (uprava sveučilišta, stručna služba sveučilišta odgovorna za provedbu mjere, uprave fakulteta, kadrovske službe fakulteta). Cilj mailing liste je uspostava brze i efikasne komunikacije fakulteta i sveučilišta. Svako postavljeno pitanje i odgovor automatski će vidjeti svi zainteresirani pa neće biti gubljenja resursa u pojašnjavanju procedura svakome pojedinačno.

2. Izrada jedinstvenih obrazaca na kojima će se vidjeti potpuni raspoloživi koeficijenti, oslobođeni koeficijenti i ostali bitni parametri što će olakšati preglednost i omogućiti jednostavno podnošenje zahtjeva od fakulteta. Cilj je nadležne sveučilišne službe da korektno upućene fakultetske zahtjeve brzo obradi i prosljedi Ministarstvu. Svaki zahtjev za radno mjesto mora sadržavati opis radnog mjesta i dokaz o oslobođenom razvojnom koeficijentu.

3. Osnivanje Povjerenstva za praćenje provedbe mjere – Rektor sveučilišta imenovat će povjerenstvo koje će pregledavati finalne izvještaje koje sastavnice pošalju na Sveučilište. Povjerenstvo će podnositi redovne izvještaje rektoru, Senatu i Ministarstvu.

4. Osigurati kontinuiranu mogućnost konzultacija sa službama u rektoratu.

Ante Čović

siti situacija da neki fakulteti imaju koeficijente na raspolaganju, ali jednostavno nemaju dovoljno kvalitetnih stručnjaka da popune te pozicije. U takvim situacijama uprave fakul-

teta moraju se etički istaknuti i prepustiti dio svojih razvojnih koeficijenata na neko vrijeme onim fakultetima kojima su potrebni i koji imaju spremne kadrove.

Razvoj u rukama sveučilišta

PIŠE: ROKO ANDRIČEVIĆ *

U siječnju ove godine na stručnom kolegiju Sveučilišta u Zagrebu pokrenuta je inicijativa za davanje razvojnih koeficijenata na raspolaganje hrvatskim sveučilištima. Tu smo inicijativu u Ministarstvu pokušali na što brži i što kvalitetniji način realizirati pa smo već u srpnju donijeli *Uputu o preusmjeravanju sredstava usavršavanja znanstvenih novaka sveučilištima u formi razvojnoga koeficijenta*. Sami naziv „razvojni koeficijenti“ govori da ovo nije socijalna mjera, mjera zbrinjavanja, nego mjera razvoja. Na ovaj način sva naša sveučilišta sada u rukama imaju sve alate da osiguraju kvalitetni kadrovski i znanstveni razvoj u sljedećim godinama.

Manevarski prostor za jačanje znanosti

Rekao bih čak i da je povoljna činjenica da svi razvojni koeficijenti nisu raspoloživi odmah, jer kao što znamo, svi ugovori trenutnih znanstvenih novaka su važeći pravni akti i vrijede do njihova isteka. Ta činjenica rektorima sveučilišta i dekanima sveučilišnih sastavnica daje mogućnost za razvoj promišljene i sustavne kadrovske politike. Kao što i sama *Uputa* kaže, postoje tri mjesta na kojima se mogu zapošljavati mladi znanstveni kadrovi, a to su mjesta asistenata, poslijedoktoranada i docenata. Naravno, za sva navedena radna mjesta bit će provedeni javni natječaji i Ministarstvo će izdavati suglasnost za zapošljavanje isključivo u slučaju da određena sastavnica ima raspoloživi koeficijent za svako pojedino mjesto.

Najinteresantnija su u ovom smislu radna mjesta poslijedoktoranada. Naime, kao što znamo, radna mjesta asistenata i docenata su prilično jasna i uvjetovana i tu neće biti puno prostora za promjene. Kategorija poslijedoktoranada je relativno nova mogućnost koja otvara više opcija u upravljanju, kako sastavnicama,

tako i sveučilištima. Poslijedoktoranade će se putem natječaja moći zapošljavati na godinu ili dvije, maksimalno četiri, sukladno kadrovskim potrebama sastavnice. Prednost kategorije poslijedoktoranada je što se tu radi o koeficijentima koji sastavnici trajno ostaju na raspolaganju. Primjerice, sada će fakulteti moći na nekoliko godina zaposliti mladog znanstvenika koji se usavršavao u inozemstvu i na taj ga način privući natrag u Hrvatsku. Također, moći će se privući i strani znanstvenici koji će kroz suradnju s našim pridonositi razvoju znanstveno-nastavnog procesa. Dakle, ovi koeficijenti daju sveučilištima veliki manevarski prostor upravo u razvoju znanstvenog zapošljavanja.

Monitoring i evaluacija

U zadnje vrijeme svjedoci smo negativnog medijskog prikaza naših sveučilišta zbog loših plasmana na raznim rang-listama sveučilišta. Zato je važno što nam ova mjera daje mogućnost da osiguramo kontinuitet znanstvene aktivnosti. Dodatno, nadam se da će potaknuti i solidarnost među sastavnicama naših sveučilišta. Naime, ako neki fakultet ostane bez raspoloživog razvojnog koeficijenta, a ima legitimnu potrebu za novim kadrom, moći će „posuditi“ raspoloživi koeficijent neke druge sveučilišne sastavnice.

Naravno, ova mjera sa sobom nosi i neke male zamke. Zamka je jednostavna, kad nekoga brzo izaberete u zvanje docenta, gubi se manevarski prostor za zadovoljavanje nekih budućih kadrovskih potreba, a u brzo napredujućem znanstvenom svijetu taj manevarski prostor je jako važan. Cijeli ovaj paket mjera, naravno, traži monitoring i evaluaciju. I taj će dio posla obavljati sveučilišta. Svako sveučilište će za sebe vršiti monitoring provedbe projekta razvojnih koeficijenata, a Ministarstvo će kroz programске ugovore promatrati ključne indikatore koje će sveučilišta pokazivati kroz godine.

*Zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta

ZaGreb

BALKAN CRIMINOLOGY

NOVA PUBLIKACIJA MAX PLANCK PARTNERSKE GRUPE

Balkan Criminology

Max Planck partnerska grupa (MPPG) za Balkan Criminology, koju su kao centar izvrsnosti za kriminološka istraživanja osnovali Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Max Planck institut za inozemno i međunarodno kazneno pravo u Freiburgu, objavila je knjigu *Mapping the Criminological Landscape of the Balkans*. Knjigu su uredili doc. Anna-Maria Getoš Kalac, prof. Hans-Jörg Albrecht i dr. sc. Michael Kilchling, a moguće ju je naručiti na balkan-criminology.eu/hr/

KEMIJSKI ODSJEK PMF-A

Kapitalna znanstvena oprema

Početkom rujna svečano je puštena u pogon nova kapitalna znanstvena oprema na Kemijskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta. Najsuvremenija tehnologija LC-SPE NMR, koja će bitno unaprijediti kapacitete PMF-a i Sveučilišta u Zagrebu, omogućit će bržu i učinkovitiju analizu lijekova i bioaktivnih molekula te značajno smanjiti potrošnju štetnih kemikalija i ukupne troškove u proizvodnji lijekova. Oprema je nabavljena u sklopu projekta Razvoj nove metodologije za kontrolu procesa pripreme lijekova - Met4Pharm, vrijednog oko sedam i pol milijuna kuna iz sredstava europskih strukturnih fondova i nacionalnoga doprinosa, a izvodi se u suradnji s Plivom kao strateškim partnerom.

JEDRILIČARSKI KUP FSB 2015.

Regatavanje na Ugljanu

U organizaciji Sveučilišnoga nautičkoga kluba Fakulteta strojarstva i brodogradnje od 2. do 4. listopada 2015. u Preku na otoku Ugljanu održat će se šesti Jedriličarski kup FSB. Kup je namijenjen zaposlenicima i studentima hrvatskih i inozemnih sveučilišta. Za informacije i slanje prijave, obratite se Marinu Grozdeku, predsjedniku Organizacijskoga odbora. Više na unizg.hr/fileadmin/rektorat/Novosti_press/Vijesti/Sastavnice/FSB/RaspisRegateFSBKUP2015.pdf

NATJEČAJ ZA UPIS

Specijalistički studij Prava djece

Raspisan je Natječaj za upis treće generacije studenata na poslijediplomski sveučilišni interdisciplinarni specijalistički studij Prava djece. Studij u trajanju od tri semestra provode Sveučilište u Zagrebu, Pravni, Filozofski i Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet.

Broj upisnih mjesta je 50, završetkom studija stječu se kompetencije društvenih, humanističkih i biomedicinskih aspekata zaštite prava djece te naziv: sveučilišni specijalist prava djece. Školarina po semestru iznosi 8500 kuna, a prijave se do 30. rujna podnose na adresu: Slavica Habijan, Sveučilište u Zagrebu - Pravni fakultet, Trg maršala Tita 14, 10000 Zagreb. Više na pravo.unizg.hr/prava-djece

Za Greb

ZAJEDNIČKI PROJEKT VLADE, SVEUČILIŠTA, SINDIKATA I POSLODAVACA

Industrijski odnosi i tržište rada

Mirando Mrsić, ministar rada i rektor Damir, potpisali su Sporazum o partnerstvu u provedbi projekta Centar za industrijske odnose i tržište rada. Nositelj projekta je Ministarstvo rada, a kao projektni partneri uz Sveučilište sudjeluju Nezavisni hrvatski sindikati, Hrvatska udruga radničkih sindikata i Hrvatska udruga poslodavaca. Osnovna zadaća Centra za industrijske odnose i tržište rada bit će pokretanje istraživanja i analiza o industrijskim odnosima te sustavna sistematizacija statističkih podataka radi lakše izrade i vođenja poslovnih politika. Projekt je sufinancirala Europska unija.

NOVI MR UREDAJ NA MEDICINSKOM FAKULTETU

'Noć kada mozgovi svijetle'

Na Medicinskom je fakultetu predstavljen projekt Noć kada mozgovi svijetle i pušten u rad uređaj za snimanje magnetskom rezonancijom malih životinja BIOSPEC 7 Tesla, smješten u Laboratoriju za regenerativnu neuroznanost Zavoda za anatomiju pripremljenom za istraživanja obnove mozga nakon moždanoga udara. Pustio ga je u rad izaslanik hrvatske predsjednice RH, akademik Željko Reiner. GlowBrain je međunarodni projekt pod vodstvom prof. Srečka Gajovića kojim se na Medicinskom fakultetu uspostavljaju nove tehnologije za istraživanje i praćenje mogućnosti primjene matičnih stanica nakon oštećenja mišjeg mozga.

IZASLANSTVO TECHNISCHE UNIVERSITÄT MÜNCHEN KOD REKTORA BORASA

Zajednički interes za znanstvenu suradnju

Rektor Boras primio je visoko izaslanstvo Technische Universität München koje je predvodio predsjednik prof. dr. Wolfgang A. Herrmann. Čelnici fakulteta koji surađuju s TUM kroz Erasmus+ i zajedničke znanstvene projekte predstavili su svoje institucije, znanstvena područja i projekte u kojima vide mogućnost povećane suradnje. Jedno od najboljih tehničkih učilišta u Njemačkoj, u čijem sklopu djeluju i Medicinski fakultet i klinika, zajedničke interese vidi u područjima biomedicinskih znanosti, agronomije, šumarstva te prirodnih i tehničkih znanosti.

VARAŽDINSKA SJEDNICA REKTORSKOG ZBORA

Sveučilište Sjever domaćin Rektorskom zboru

Na 8. sjednici Rektorskog zbora, koja je prvi put održana u varaždinskim prostorima Sveučilišta Sjever, raspravljalo se o programskim ugovorima, suradnji hrvatskih sveučilišta s financijskim institucijama, napredovanju na položajnim funkcijama, izjednačavanju akademskih naziva, izboru novog člana Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH, i projektu kurikularne reforme.

Goran Kozina, prorektor za financije i opće poslove, Anica Hunjet, pročelnica Odjela za poslovnu ekonomiju, ministar Vedran Mornar, pomoćnica ministra Ružica Beljo Lucić, i Marin Milković, rektor Sveučilišta Sjever

PRIRIEDIO: MATIJA PERIŠIĆ

Na temu programskih ugovora rektor Lučin obratio je pozornost odredbama o subvenciji materijalnih troškova izražavajući uvjerenje da će predloženi ugovori morati doživjeti veće promjene. Zagrebački prorektor Lazibat upozorio je na upitnost bilo kakva razvoja u situaciji u kojoj su izdvajanja iz proračuna za sveučilište od 2010. smanjena za 50 posto, ocijenio nejasnom ulogu Svjetske banke u kontekstu potpisivanja programskih ugovora, da bi zaključio kako ugovore ova puta treba potpisati samo za jednogodišnje razdoblje. Rek-

tor Boras smatra da je „model C“ najmanje loš od svih ponuđenih, ali da ga treba pročitati, diferencirajući iznose za različite studije u istom području. Pomoćnica (?) u MZOŠ-u, gđa Beljo Lučić istakla je da bi u potpisivanju cjelovitih ugovora konsenzus bio poželjan, da srpanjska odluka Vlade o trogodišnjem financiranju određuje samo iznose za pojedina sveučilišta koja će o internoj distribuciji odlučivati sama. Istaknula je da visoka učilišta ove godine dobijaju 2,5 posto više sredstava, a da će nakon evaluacije na kraju godine ona sveučilišta koja ostvare planirane ciljeve dobiti 'bonus'. Pojasnila je da je

uloga Svjetske banke savjetodavna, i da je takvu ulogu dobila upravo na inzistiranje visokih učilišta..

Suradnja s financijskim institucijama

Uz drugu točku dnevnog reda rektor Anđelinović je izvijestio Zbor o zaključcima sastanka Povjerenstva za suradnju s financijskim institucijama, koje je pošlo od stava da bi javna sveučilišta u pregovorima s bankama trebala nastupiti kao jedinstveno tijelo, naglašavajući da je snaga sveučilišta i u suradnim ustanovama poput bolnica, što dodatno jača poziciju akademske zajednice sa 12.000 zaposlenih i 170.000 studenata. (vidi komentar Ratka Boškovića, op. ur.) Na temelju provedene rasprave prof. Lučin je predložio, a Rektorski zbor jednoglasno usvojio zaključak:

Povjerenstvo Rektorskog zbora za suradnju s financijskim institucijama će u suradnji s voditeljima financijskih službi stupiti u proširene pregovore s financijskim institucijama te za sljedeću sjednicu pripremiti pročišćeni prijedlog suradnje.

U točki o napredovanju na položajnim funkcijama na sveučilištima i sastavnicama uvodno je izvijestio prorektor Maleš, da bi nakon održane rasprave jednoglasno bio usvojen zaključak:

„MZOŠ će za sljedeću sjednicu Rektorskog zbora pripremiti prijedlog izmjene odgovarajućih pravnih akata u smislu rješavanje problema napredovanja znanstvenika/nastavnika privremeno zaposlenih za položajnim radnim mjestima.“

Protiv degradacije akademskih studija

Na temu izjednačavanja akademskih naziva, pomoćnica ministra Ružica Beljo-Lučić izvijestila je o inicijativi Vijeća studenata veleučilišta i visokih škola, koje je uz podršku Studentskog zbora RH zatražilo izmjenu titula stečenih završetkom stručnih specijalističkih studija kako bi se iz njihova naziva lakše prepoznala razi-

Rektorski zbor u pripremi Zakona o kvaliteti

Prezentirajući RZ-u rezultate Znanstvene konferencije zapadnog Balkana, rektor Lučin je upozorio na terminološke nejasnoće koje proizlaze iz naziva regije, istaknuo da većinu iznesenih prijedloga smatra prihvatljivima, ali da je ostalo nejasno iz kojih bi se fondova Research Council za zapadni Balkan financirao – europskih ili nacionalnih. Rektor Boras smatra da RZ treba ostati uključen u tu inicijativu, jer se Hrvatska nameće kao prirodan lider u Regiji.

Na prijedlog rektora Lučina pripremit će se objedinjeno izvješće MZOŠ-u članica Rektorskog zbora o provedbi mjera Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Rektor Lučin je predložio da se za sljedeću sjednicu pripremi rasprava o funkcionalnoj integraciji sveučilišta, akreditacijskim i reaktorijskim postupcima, a vezano uz izmjene Zakona o osiguravanju kvalitete i provedbenih akata, jer sadašnji akreditacijski postupak izravno narušava autonomiju sveučilišta. Nakon upozorenja rektora Anđelinovića i predsjednika NZV-a Ive Družića da su i sveučilišta i NZV zaobiđeni u izradi prijedloga navedenog zakona, jednoglasno je donesena odluka: da se za suradnju s MZOŠ-om na izradi nacrtu prijedloga izmjena i dopuna Zakona o osiguravanju kvalitete imenuju predsjednik Rektorskog zbora i rektor Sveučilišta u Rijeci, rektor Pero Lučin i prorektorica Sveučilišta u Zagrebu Ivana Čuković-Bagić.

na obrazovanja, predlažući da se pronađe neka „varijanta“ naziva magistar. U raspravi je prorektor Lazibat ocijenio da bi izjednačavanje bilo „akademski zločin“ jer bi vodilo degradaciji akademskih studija, rektor Boras naglasio da binarnost sustava diskriminira kvalitetne studije, a predsjednik NZV Ivo Družić upozorio da dio problema proizlazi iz pravne razmrvljenosti sustava visokog obrazovanja i znanosti s nizom zakonskih rješenja u koliziji, a rektor Lučin je predložio zaključak kojeg je Zbor usvojio jednoglasno:

„Rektorski zbor RH izražava zabrinutost mogućom provedbom inicijative za izjednačavanje stručnih i akademskih naziva, osobito ako bi se provedba ostvarila političkom metodologijom. MZOŠ će uključiti Rektorski zbor u rad na izmjenama zakonske regulative vezane uz sustav stručnih i akademskih naziva.“

Uz petoj je točki prihvaćen zahtjev prof. Matea Mirkovića sa Sveučilišta u Dubrovniku za razrješenjem dužnosti predstavnika Rektorskog zbora RH u Savjetu Vlade RH za Hrvate izvan RH, te je za novog predstavnika imenovan prof. Ante Uglešić sa Sveučilišta u Zadru.

Uz točku o aktivnostima na Projektu cjelovite kurikularne reforme, zaključeno je da će na sljedeću sjednicu biti pozvan Boris Jokić, voditelj Ekspertne radne skupine za provođenje Projekta, kako bi Rektorski zbor upoznao s dosadašnjim aktivnostima

Hrvatska sveučilišta kao jedan bankovni klijent

Prijedlog je vrlo jednostavan: sva hrvatska državna sveučilišta, sa svim zaposlenicima i studentima, prema bankama se trebaju postaviti kao jedan krupni klijent kako bi na temelju svoje veličine, ostvarili pogodnosti koje su im pojedinačno nedostupne

PIŠE: RATKO BOŠKOVIĆ

Na osnovi takvog prijedloga Rektoratski je zbor osnovao Povjerenstvo za suradnju s financijskim institucijama. Na 8. sjednici Zbora izvještaj o zaključcima Povjerenstva te o ponudama nekoliko vodećih hrvatskih banaka za njihovu financijsku i kreditnu potporu sveučilišnom i studentskom djelovanju podnio je rektor Splitskoga sveučilišta.

Hrvatska sveučilišta atraktivni klijent

Rektor Andelinović izvijestio je Rektoratski zbor da su pregovori s bankama, u kojima javna sveučilišta nastupaju kao jedinstveno od 12.000 zaposlenih i 170.000 studenata, već na početku najavila obećavajuće rezultate. Naglašavajući da se „snaga sveučilišta ne svodi samo na broj studenata i nastavnika nego i brojne, velike i ugledne su-

radne ustanove poput bolnica, Andelinović je procijenio da bi sveučilišta za svoje poslovanje i zaduživanje svojih djelatnika i studenata, nastupili kao jedan klijent, mogla od banaka dobiti najpovoljniju kamatu za najpotrebitije kategorije poput mladih znanstvenika i nastavnika. Ako bi se prosječne kamatne stope na nove kunske kredite, koje se prema najnovijem Biltenu Hrvatske narodne banke kreću od oko pet do nešto povrh devet spustile na 3,5 posto, to bi bio krupan korak u odnosu na postojeću situaciju koji bi mogao utjecati i na zadržavanje najboljih mladih znanstvenika u Hrvatskoj.

Premda tek početne, bankovne ponude koje je Povjerenstvo dobilo vrlo su značajne jer svakome zainteresiranom za hrvatsku financijsku i ekonomsku stvarnost zorno otkrivaju kako razmišljaju i djeluju hrvatske banke, osobito u situaciji kad se, pored standardnih bankarskih poslova, pred njima pojavi i izazov da financiraju pothvate koji su u biti njima totalno „kontraindicirani“, poput spin-off i start-up tvrtki. Utoliko inicijativa Rektoratskog zbora predstavlja i zanimljivu

socio-ekonomsku akciju s elementima inovativnog pothvata i prati njegov razvoj i rezultate bit će više nego zanimljivo.

Ponude hrvatskih banaka

Što su hrvatske banke u prvom krugu anketiranja ponudile sveučilištima? Kako su reagirale na njihov nesvakidašnji izazov?

Kad je riječ o uobičajenim bankovnim poslovima, vođenju depozita i odobravanju kredita iz postojeće lepeze bankovnih „proizvoda“, tu nema nekih velikih razlika. No, ipak. Tako je Raiffeisenbank Austrija ponudila osjetno višu kamatu za sredstva po viđenju, čak 1,1 posto, nego Zagrebačka (0,405%) i Splitska (0,3%) banka. Sve tri banke nude dosta slične uvjete za usluge platnog prometa i kartice, te nešto povoljnije stambene kredite na stambenu štednju od pet godina.

Sveučilišnim zaposlenicima sve banke nude cijelu paletu usluga i kredita „uz uvjete povoljnije od redovnih tržišnih“, no koliko povoljnijih, to je teško reći s obzirom na mnoštvo proizvoda, njihovu raznolikost i brojnost parametara: namjenu, iznose, ročnost itd. Sve tri banke upravljaju i s dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Zaba se pritom ne izjašnjava o uvjetima dok ne sazna broj zainteresiranih za ulaganje u fond, dok se ulazne, izlazne i upravljačke naknade, te naknade banci skrbniku, kod RBA i St banke u nekim detaljima i jako razlikuju.

Kreditni i za start-upove

Očito, kad je riječ o standardnim bankovnim poslovima, ima dosta prostora za pregovaranje. No, najzanimljiviji dio odnosi se na ponudu kre-

dita studentima i studentima poduzetnicima. Poznato je da je upoznavanje klijenata temelj bankovnog biznisa, na kojem počiva procjena rizičnosti i profitabilnosti svakog plasmana. Studenti i start-up poduzeća, međutim, nemaju poslovne ni kreditne povijesti i oni automatski za banke predstavljaju rizik koji je najčešće nemoguće procijeniti. Banke su ga ipak spremne prihvatiti, ali uz minimalizaciju rizika koja pretpostavlja dobivanje kvalitetnih (čitaj: naplativih) sredstava osiguranja.

Tako su i Zaba i RBA i SG ST banka spremne otvoriti kreditne linije za mlade poduzetnike studente i njihove start-upove pod različitim uvjetima (RBA uz kamatu 3-5%, Splitska 4,85%; na deset, pet ili pet plus jednu godinu počeka), ali samo uz vrlo čvrsta osobna jamstva dužnika, države (HAMAG-a) ili samih sveučilišta (sveučilišnog jamstvenog fonda). Banke od studenata poduzetnika traže zadužnice, police životnog osiguranja, police osiguranja kredita, mjenice, sudužnike, novčane depozite... Kad se ti uvjeti malo bolje promotre, postaje jasno zašto ni u svijetu ni kod nas banke ne financiraju start-upove u nekoj većoj mjeri: kako je svojedobno na jednom panelu rekao bivši direktor Zagrebačke banke Franjo Luković, „njihova je stopa smrtnosti (za banke) prevelika“.

Iz svega izloženog postaje jasno da bi sveučilišta, njihovi zaposlenici, pa čak i studenti, ako nastupe kao jedan krupni klijent, kod nekih hrvatskih banaka doista mogli postići financijske uvjete štednje i zaduživanja povoljnije od prosječnih tržišnih. Logika velikih brojeva i ekonomije obujma govori tome u prilog.

ZaGreb

SIMPOZIJ STUDENATA HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Rimska dokolica

Udruga studenata latinskoga jezika Res publica organizira interdisciplinarni simpozij studenata humanističkih znanosti na temu Rimska dokolica - kako su Rimljani provodili svoje slobodno vrijeme nakon službenih dužnosti i dnevnih obveza te kako su na to gledali i pisali ondašnji pisci. Simpozij će se održati 21. 10. na Hrvatskim studijima. Udruga Res publica osnovana je s ciljem očuvanja, istraživanja i promicanja latinskoga jezika, hrvatske latinističke kulture i paleografske baštine, antičke, srednjovjekovne, novovjekovne i nacionalne kulture.

KONFERENCIJA GRUPE MAX PLANCK

O kažnjavanju zatvorskom kaznom

Max Planck partnerska grupa za Balkan Criminology, Max Planck institut za inozemno i međunarodno kazneno pravo u Freiburgu te Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sveučilišta u Sarajevu organizirali su drugu godišnju konferenciju Max Planck partnerske grupe pod nazivom Imprisonment in the Balkans. Na konferenciji održanoj sredinom rujna na Sveučilištu u Sarajevu, dvadesetak stručnjaka s pravnih fakulteta u regiji predstavilo je aktualno stanje pravnoga okvira i prakse u području kažnjavanja zatvorskom kaznom. Konferencija je još jednom pozicionirala Max Planck partnersku grupu kao regionalnog inicijatora zajedničkih znanstvenih pothvata.

ZNANSTVENI SKUP

Prostorne i razvojne mogućnosti kulturnog nasljeđa

U Preporodnoj dvorani HAZU održan je Međunarodni znanstveni skup: Prostorne i razvojne mogućnosti kulturnog nasljeđa koji su organizirali Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Razred za likovne umjetnosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Skup je organiziran u sklopu istraživačkog projekta Heritage Urbanism - 2032 HERU - Urbanizam nasljeđa - Urbanistički i prostorni modeli za oživljavanje i unaprjeđenje kulturnoga nasljeđa, koji vodi akademik Mladen Obad Ščitaric uz novčanu potporu Hrvatske zaklade za znanost. Knjiga sažetaka na arhitekt.unizg.hr/znanost/HERU

UZ 24. DANE FRANE PETRIĆA

Očuvati humboldtovsku sveučilišnu tradiciju

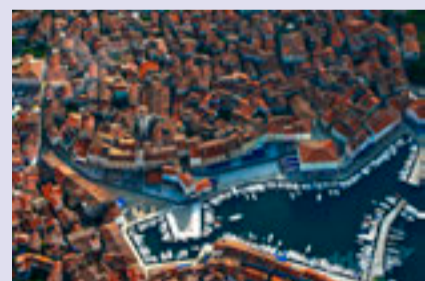
Dvadeset i četvrta po redu međunarodna znanstveno-kulturna manifestacija Dani Frane Petrića održana je od 20. do 26. rujna u Cresu, u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva, a u suradnji s ustanovama Grada Cresa. Na njoj je sudjelovalo stotinjak znanstvenika i srednjoškolskih učenika iz jedanaest zemalja (Češka, Hrvatska, Kanada, Kosovo, Mađarska, Njemačka, Rumunjska, Sjedinjene Američke Države, Slovenija, Srbija, Velika Britanija). Pokrovitelji manifestacije ove su godine bili predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović, MZOŠ te Primorsko-goranska županija.

Damir Boras o znanosti i sveučilištu

U svojem javnom predavanju rektor Sveučilišta u Zagrebu Damir Boras polazno je odredio pojmove znanosti i sveučilišta, a potom iznio aktualne prijedore i različita razumijevanja tih pojmova. Definišući znanost, posebno je izdvojio značajke jedinstvenosti i univerzalnog važenja, polazeći od pretpostavke da je riječ o jedinstvenu sustavu znanja u kojem bi posebna područja morala biti ravnopravna i u pogledu spoznajnog i u pogledu društvenog statusa. U tom je smislu upozorio da je već na terminološkoj razini problematično načelno

Dani Frane Petrića 2015. obuhvatili su međunarodne simpozije 'Zdravlje i kultura' i 'S Petrićem u žarištu: Hrvatski filozofi u europskom kontekstu' te 'Znanstveni inkubator': Trening za znanstvena istraživanja, u okviru kojega je, uz popratna kulturna događanja, obilježena i 'Europska noć istraživača'

razdvajanje prirodnih (science) i humanističkih znanosti (humanities), dok je na razini znanstvene politike nedopustivo diskriminiranje pojedinih znanstvenih područja, što je ilustrirao recentnim primjerom diskriminacije humanističkih znanosti u Hrvatskoj, upućujući na Izjavu o ugroženosti humanističkih znanosti Područnog znanstvenog vijeća za humanističke znanosti iz prosinca 2012. Samo spoznajno i društveno ravnopravna područja znanosti, odnosno pripadajuće znanstvene discipline, mogu uspostavljati produktivne interakcije inter/ multi/ transdisciplinarnosti i pluriperspektivizma - unutar

jedinstvenog sustava znanosti. Kao što je znanost jedinstveni sustav znanja, tako je i sveučilište jedinstveni sustav znanosti i poučavanja (nastave). Za etabliranje takvog razumijevanja sveučilišta u Europi posebne zasluge ima njemački reformator Wilhelm von Humboldt (1767.-1835.). Novije i pomodne podjele sveučilišta na tzv. istraživačka i nastavnička sveučilišta ignoriraju europsku tradiciju humboldtovskog sveučilišta. U toj je tradiciji izgrađen binarni sustav visokog obrazovanja u kojemu su sveučilišta znanstveno-nastavna, a visoke škole, odnosno veleučilišta, stručno-nastavne institucije. Ignoriranje europske tradicije u razumijevanju sveučilišta i miješanje sveučilišnih i veleučilišnih studija stvara konfuziju u visokoobrazovnom sustavu, što bjelodano potvrđuju recentna zbivanja u Hrvatskoj. Zaključni je Borasov stav da je znanost condicio sine qua non sveučilišta, a da je uređeni visokoobrazovni sustav u kojem se razlikuju sveučilišta i veleučilišta condicio sine qua non održanja i razvoja suvremenog društva na dosegnoj povijesnoj i civilizacijskoj razini.

12. HRVATSKI BIOLOŠKI KONGRES

Četiri kongresna simpozija

Hrvatski biološki kongres održan je sredinom rujna 2015. u Svetom Martinu na Muri u Međimurju. Već više od trideset godina ovaj kongres svake treće godine okuplja biologe iz Hrvatske i inozemstva te brojne druge znanstvenike.

Ove su godine rezultati istraživanja bili predstavljeni u osam tematskih sekcija (Genetika, stanična i molekularna biologija; Evolucija, sistematika, filogenija i biogeografija; Mikrobiologija; Biologija mora; Biologija kopnenih voda i kopna; Toksikologija i ekotoksikologija; Konzervacijska biologija, zaštita prirode i okoliša; Komparativna fiziologija, imunobiologija i biologija čovjeka). U sklopu kongresa održana su čak četiri simpozija: 2. simpozij Edukacije biologije; 6. simpozij Hrvatskoga društva za biljnu biologiju; 3. simpozij Hrvatskoga entomološkoga društva i 1. Balkanski herpetološki simpozij u suorganizaciji Hrvatskoga herpetološkoga društva.

Manifestacija 27. "Knjiga Mediterana" održana je 20. – 26. rujna u Splitu pod visokim pokroviteljstvom HAZU. Organizatori su Književni krug Split, Filozofski fakulteti iz Splita i Zagreba, te Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu. Manifestaciju su novčano potpomogli Ministarstvo kulture RH, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH, Splitsko-dalmatinska županija i Grad Split. Znanstveni odbor "Knjige Mediterana" čine Josip Bratulić, Nenad Cambj i Davorin Rudolf.

U okviru manifestacije održana su tri znanstvena skupa:

- Čakavština: čakavski idiomi i hrvatski jezični identitet;
- 'Knjiga i društvo. Dijalog o intelektualnoj povijesti Hrvatske';
- 18. međunarodni znanstveni skup 'Komparativna povijest hrvatske književnosti; tema: FANTASTIKA: problem zbilje'. U Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika održan je festival Francuske u Hrvatskoj 'Rendez-Vous'.

Predstavljene knjige i časopisi

- Branimir Gabričević, *Izbor iz djela*, priredio: Nenad Cambj, Književni krug Split, 2015.
- *Prijatelji. Dopsivanje I. Meštovića s I. Tartagliom*, priredila: Norka Mladinić Machiedo, Književni krug Split, 2015.
- Joško Božanić, *Viški facendijer*, Književni krug Split, 2015.
- Duško Geić, *Rječnik i gramatika trogirskoga čakavskoga govora*, Književni krug Split – Zdrženi artisti Trogir, 2015.
- *Ethnologica Dalmatica*, vol. 22, *Čovjek i more*, Etnografski muzej Split, 2015.
- *The Glory and Fame/Dike ter hvaljenja*, priredili: Vinko Grubišić i Vladimir Bubrin, Croatian Academy of America, New York, 2015.
- Vedrana Delonga i suradnici, *Prije sjećanja. Arheološka istraživanja u jugoistočnom dijelu Dioklecijanove palače u Spitu 1992. godine*, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split, 2015.
- Niko Andrijašević, *Moj život*, priredila: Viktorija Franić Tomić, Naklada Bošković
- Vladimir P. Goss, *Bog u vreći. Izvori*, Zagreb, 2015.
- Nikola Mate Roščić, *Samostan i crkva sv. Frane u Šibeniku: pokušaj povijesnog prikaza*, Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", Šibenik, 2015.
- Antun Prokulijan, *Govor u pohvalu Splita*, prevela i priredila: Ljerka Šimunković, Dante Alighieri, Split, 2015.
- *Poema u hrvatskoj književnosti: problem kontinuiteta*, uredile: Cvijeta Pavlović, Vinka Glunčić-Bužančić i Andrea Meyer-Fraatz, Književni krug Split i Filozofski fakultet Zagreb, Split-Zagreb, 2015.
- Darko Vlahović, *Hrvatska strana Jadrana. Turizam i transformacije*, Netgen, Zagreb, 2015.
- Joško Belamarić, *Sinjska alka*, VAD, Sinj, 2015., *Opsada sinjskoga grada 1715.*, priredili: Josip Dukić i Marko Rimac, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika Split – Muzej sinjske alke, Sinj, 2015.
- Predstavljanje izdavaštvo otoka Korčule: *Od jematve do jematve*, Gradski muzej, Korčula
- Predstavljanje izdanja Matice hrvatske, Dubrovnik:
 - Časopis *Dubrovnik*, br. 1/2015 i 2/2015
 - Sonja Seferović, *Tempi passati, Dubrovčani XX. stoljeća I. dio*
 - Sonja Seferović, *Spomenar, Dubrovčani XX. stoljeća, II. dio*
 - Maroje Brčić, *S gitarom ruku pod ruku*
 - Antun Česko, *Za Kranjčevića. Od arhivacije do kanonizacije*
 - Marijana Borić, *Marin Getaldić*
 - Nena Čorak, *Škatulica*
 - Wiliam Shakespeare, *Romeo i Giulietta*, s engleskog jezika preveo i pogovorom popratio Luko Paljetak
 - Nikša Petrić, *Zavičaj u Hvaru*, priredio: Tonko Maroević, Književni krug Split – Matica hrvatska Hvar, Split, 2015.
 - *Splitski statut iz 1312. godine: povijest i pravo povodom 700. obljetnice*, uredili: Massimo Meccarelli, Željko Radić, Ludwig Steindorff i Marko Trogrlić

Mediteranski mu islamskog AL-A

Piše:

DANIEL BUČAN *

Pozornica susreta islama i drugih (starijih) religija i kultura bilo je upravo Sredozemlje. A Sredozemlje – kao prostor intenzivne komunikacije između civilizacija koje su se razvile na njegovim obalama – snažno je utjecao i na razvoj Europe i na razvoj islamske civilizacije. I Europa i islam u svom baštinskom pologu sadrže elemente koji su učinak Sredozemlja kao prostora komunikacije, komunikacije koja i tvori ono što Sredozemlje čini osobitim. Za Sredozemlje je, kako su mnogi autori odavno istaknuli, karakteristično to da je kao prostor komunikacije omogućio ono što se može prepoznati kao *sinteza helenskog misaonog naslijeđa i blisko-istočnog monoteizma*, odnosno – drukčije rečeno – sinteza mediteranskog racionalizma i semitskog monoteizma, ili u još jednoj inačici judeo-kršćansko-helensko naslijeđe. Da je ta sinteza zapravo u temeljima Europe na ovome mjestu nije potrebno govoriti. No možda je potrebno podsjetiti vas na to da i islamska civilizacija sadrži 'mediteranski element' (1) – i u islamu je došlo do spomenute sinteze, rezultati koje su se osobito očitovali u ostvarenjima i dosezima zlatnog doba islamske civilizacije, od IX. do XII. stoljeća, a to je vrijeme kad su odnosi Europe i islama, po učincima, bili možda i najvažnija faza toga odnosa.

Arapka sinteza grčkog racionalizma i semitskog monoteizma

Treba reći da je upravo mediteranska (duhovna i intelektualna) baština omogućila plodonosnost odnosa Europe i islama, koji – treba istaknuti – nisu bili samo odnosi rivaliteta pa i ratovanja, već – u osobito važnoj dimenziji – odnosi u kojima je srednjovjekovna Europa imala mnogo toga naučiti od visoko razvijene islamske civilizacije. Svima je dobro znana povijesna činjenica doprinosa arapsko-islamskih mislilaca i znanstvenika, ne samo u transferu grčke misaone i znanstvene baštine Europi – u čemu je osobito važnu ulogu imalo upoznavanje Aristotelovim spisima koje je Europa u bitnoj dimenziji opoznala tek zahvaljujući arapskim prijevodima i komentarijima tih spisa – već i u izvornom arapskom doprinosu. Arapski doprinos razvoju srednjovjekovne Europe bio je omogućen višim

civilizacijskim stupnjem razvoja u to vrijeme na strani islama. Važnost toga doprinosa najbolje može sažeto iskazati ono što je u knjizi *Razvoj srednjovjekovne filozofije* kazao ruski autor Genadij Majorov. Govoreći o tomu da je oslanjanje na Aristotela usmjerilo Europu onim putem koji je doveo do renesanse i znanstvenog procvata, istaknuo je da su upravo Arapi – u djelu Averroës – izveli sintezu grčkog racionalizma i semitskog monoteizma prije Europljana, kod kojih ta sinteza dolazi do izražaja u djelu svetoga Tome Akvinskoga. (Time, tim ranijim ostvarenjem sinteze, moglo bi se objasniti i to zašto je u srednjem vijeku islamska civilizacija bila razvijenija i 'naprednija' od europske).

Multikulturalnost Al-Andalusa

Jedna od epohâ povijesti Iberškog poluotoka u povijesti Europe ima osobito značenje, u prvome redu stoga što je to jedno od velikih razdoblja u razvoju europske civilizacije. To je ono razdoblje u kojem se na tlu Iberškoga poluotoka kojim su vladali Arapi, odnosno muslimani razvila civilizacija za koju se, kad se o njoj govori, najčešće ističe da je multikulturalna, da je to civilizacija triju kultura – arapsko-islamske, židovske i kršćanske. Za baštinu te civilizacije – kulturnu, znanstvenu, filozofijsku – obično se kaže da je to baština koju su svijetu ostavili 'Arapi u Španjolskoj'.

Treba, međutim, reći da se – kad se govori o 'Arapima' – nikako ne misli (samo) na jedan etnicitet, pa čak ni samo na jednu religiju, već se zapravo misli na jezik kojim su se u Španjolskoj za vrijeme islamske vladavine služili i Arapi, i Berberi, i židovi i kršćani. U tom su jeziku najprije islamskome svijetu prenesena znanja klasične antike, a potom su se – upravo zahvaljujući ulozi arapskoga jezika na Iberškom poluotoku – ta znanja i njihove preradbe prenijeli Zapadu posredstvom latinskih prijevoda arapskih (u prvome redu znanstvenih i filozofijskih) tekstova. To je bila transmisija mnoštva znanja i ideja; kako Juan Vernet kaže: „od početaka infinitezimalnoga računa do osnivanja utočista za umobolne, od početaka znanstvene kemije do navigacije otvorenim morem“, do inovacija što su „prodrle u područje 'lijepje književnosti'“ (2), primjerice onoga što takozvano trubadursko pjesništvo duguje arapskoj poeziji maurske Španjolske.

Zemlja triju kultura

Vrijedilo bi govoriti o tim 'arapskim' doprinosima astronomiji, kemiji, matematici, optici, tehnicima, nautici... o tragovima arapske i islamske baštine, primjerice, u Danteovoj „Božanstvenoj komediji“, o utjecaju maurskog pjesništva na trubadursku poeziju, o arhitektonskoj baštini maurske Španjolske, itd., itd. No ovo ću izlaganje posvetiti karakteru i osobitostima kulture Al-Andalusa (kako su Arapi nazivali područje kojim su vladali na Iberškom poluotoku), i tomu kako je taj karakter omogućio su-

Upravo je mediteranska duhovna i intelektualna baština Europe i islama, koji nisu bili samo odnosi rivaliteta – odnosi u kojima je srednjovjekovna razvijena islamske civilizacije

dioništvo i muslimana i židova i kršćana u toj kulturi, zahvaljujući čemu bismo to danas nazivali *multikulturalizmom*. Pri tomu ću za 'prizmu' kroz koju se pokazuje taj 'multikulturalizam' uzeti djelo Mosesa Majmonida, jednog od najvećih židovskih mislilaca, koji je svoje najvažnije djelo napisao na arapskom jeziku, a ta će 'prizma' pokazati da se radi o jednom od paradigmatičkih primjera mediteranskog multikulturalizma.

Tadašnja Španjolska – Maurska Španjolska, Al-Andalus (kako su ju zvali Arapi), Sefarad (kako su ju zvali Židovi) – bila je 'zemlja triju kultura'. U njoj su živjele tri religije i tim religijama pripadajuće tri kulture: islamska, kršćanska i hebrejska. Iznaše se – suvremene – perspektive te tri kulture ukazuju i kao jedna kultura, koju se zahvaljujući arapskom jeziku, jeziku

vlastodržaca i glavnom jeziku te kulture, često naziva 'kulturom Arapa u Španjolskoj'. U povijesnoj perspektivi tu kulturu vidimo kao jedinstvenu cjelinu zato što ju raspoznajemo u onim 'dobra' – kulturnim, umjetničkim, znanstvenim, intelektualnim – koja nam je namrla, a koja dobra ne dijelimo na 'muslimanska', 'židovska', ili 'kršćanska'.

Islamsko-kršćansko-hebrejska sinergija

Takav pogled, takva perspektiva – u kojoj su nam 'vidljivi' samo oni elementi što ih prepoznajemo kao vrijednu baštinu – ujedno, naravno, pridonosi idealiziranoj slici koju o njoj imamo. Stoga se vrlo često o Al-Andalusu govori kao o prostoru *suživota* njegovih triju različitih religijsko-kulturnih sastavnica.

Ako je dopuštena paralela (koja se, treba odmah reći, može

Multikulturalizam ANDALUSA

na baština omogućila plodonosnost odnosa
teta pa i ratovanja, već – u osobito važnoj
Europa imala mnogo toga naučiti od visoko

kulturalni vid al-andaluške civilizacije (tj. s obzirom na djelo židovskog mislioca Mosesa Majmonida), ovdje će biti govora prije svega o *dvama* u toj povijesnoj epohi osobito vitalnim elementima te kulture: o arapskom jeziku i o židovskoj zajednici, te o okolnostima koje su omogućavale sinergiju tih dvaju elemenata.

Muslimani i kršćani Al-Andalusa

No ipak najprije treba reći nekoliko riječi o svakoj od *triju* sastavnica: o muslimanima, o kršćanima, i o židovima.

Muslimane u Al-Andalusu predstavljale su tri etničke skupine: Berberi (koji su došli iz Sjeverne Afrike), Arapi (koji su bili manjina podrijetlom iz istočnih dijelova arapskog carstva, a koji su u ekonomskom i društvenom pogledu predstavljali elitu), i takozvani *Muwalladi*, to jest muslimani lokalnog, iberijskog podrijetla, potomci dosljednih Arapa i iberijskih žena, odnosno lokalno stanovništvo koje je prihvatilo islam.

Iako se ovdje govori najmanje o kršćanima, nekoliko riječi i o njima. Zahvaljujući Izidoru Seviljskom (VII. stoljeće), Sevilla je bila jedno od vodećih intelektualnih središta tadašnje kršćanske Europe. I premda su s dolaskom islamske vlasti mnogi kršćani prihvatili arapsku intelektualnu i znanstvenu tradiciju, kršćansku kulturnu tradiciju i pod islamskom su vlašću živom održavali redovnici u samostanima. Bilo je kršćana koji su bili visoki dužnosnici, veziri i savjetnici muslimanskih vladara, sve do dolaska na vlast dinastije Almoravida, i potom još radikalnije fundamentalističke dinastije Almohada. A brojni su bili i kršćanski umjetnici i obrtnici, koji su dovedeni iz nekadašnjih istočnih dijelova Rimskog carstva da rade na brojnim projektima kordovskog halifata. Nazivali su se *saqlliba* – što vjerojatno dolazi od grčkog naziva za Slavene. Među njima je – kako je o tome pisao Vladimir Mažuranić – bilo i Hrvata.

Sefardski Židovi

Što se tiče Židova, njihova prisutnost u Španjolskoj potvrđena je još početkom IV. stoljeća (u vrijeme Rimskog carstva), i to – kao što je to čest slučaj – potvrđena u *osudi* odnosno *zabranama* što ih je propisao koncil u Elviru godine 315. Iz vizigotske epohe poznato

je protuzidovsko zakonodavstvo, što u VII. stoljeću kulminira prisilnim pokrštavanjem ili emigracijom.

Kad se na Iberskom poluotoku utvrdila islamska vlast, položaj Židova se popravio utoliko što su – kao i kršćani – pod islamskom vlašću imali status takozvanih *dhimmi*-ja, to jest 'zaštićenih' monoteističkih zajednica, koje su imale pravo na svoju vjeru, ali su plaćali posebne – više – poreze. No kad je na vlast došla dinastija Almoravida (XI. stoljeće), a osobito Almohada (XII. stoljeće), Židovi su opet postali žrtve prisile da prijednu na islam ili da odu u progonstvo (što je u XIII. stoljeću bila i sudbina Mosesa Majmonida, koji se iselio najprije u Palestinu, a onda u Egipat).

Zlatno doba sefardskih Židova trajalo je od druge polovice VI-II. stoljeća do konca XI. stoljeća. Iz tog razdoblja poznati su mnogi židovski mislioci, pisci, pjesnici, znanstvenici, liječnici... A bilo ih je i na visokim državnim položajima: primjerice, pjesnik Samuel ha-Nagid ibn Nagrela, koji je bio kraljev vezir, ili Hasdai ibn Šaprut, halifin liječnik i savjetnik.

Al-andaluška baština

Kad govorimo o kršćanima, muslimanima i židovima, ne mislimo samo na njihovu religiju, već u prvome redu u vidu imamo cjelovit sklop jezika, književnosti, umjetnosti i institucija, to jest ono što jest – kršćanska, islamska, židovska – *kultura*. I upravo stoga što je kultura složen sklop, i odnosi između kultura nužno su složeni, nikako jednoznačni, jednodimenzionalni. No, kako je već rečeno, ovdje ćemo al-andalušku kulturu uzeti kao *jednodimenzionalnu*, to jest uzet ćemo je u onoj dimenziji koja je za nas preživjela kao *baština*.

* Prvi dio eseja izgovorenog na otvaranju ovogodišnje Knjige Mediterana pod naslovom *Jedan srednjovjekovni primjer mediteranskog multikulturalizma*. Drugi dio u sljedećem broju. (prema redakcijska)

(1) Vidi, primjerice, D. Bučan, *Vrijeme islama*, Školske novine, Zagreb 1991., osobito poglavlje „Islam na Mediteranu“.

(2) Juan Vernet, *La cultura hispanoárabe en Oriente y Occidente*, franc. prijevod *Ce que la culture doit aux Arabes d'Espagne*, Sindbad, Pariz 1985., str. 14.

RIjeka

NATRŠATSKOJ GRADINI

Ljeta s profesorom Baltazarom

U sklopu "Ljeta na Gradini", održana je manifestacija pod nazivom "Baltazar na Gradini". Uz online prezentaciju "Čudesan svijet imunologije" s promatranjem stanica pod mikroskopom te rada Centra tehničke izvrsnosti "Tesla" iz Rijeke, održana su predavanja Vladimira Takšića "Kako sve možemo biti pametniji?", Marina Karuze "Sve o laserima", Vande Juranić Lisnić "Protutijela - od slučajnih otkrića do pametnih lijekova" i Tomislava Terzića "Supermasivne crne rupe - čudovišta u središtima galaksija".

MEDUNARODNA KONFERENCIJA 2016.

Izvrsnost i inovacije u obrazovanju i psihologiji

Međunarodna konferencija o izvrsnosti i inovacijama u obrazovanju i psihologiji, koju organizira International

Centre for Innovation in Education (ICIE) sa sjedištem u Ulmu u Njemačkoj, bit će iduće svibnja održana u Rijeci. Ugovor o održavanju skupa potpisali su generalni direktor ICIE-a Taisir Subhi Yamin, rektor Lučin, zamjenica primorsko-goranskog župana Marina Medarić i gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel. Konferenciju je predstavila predsjednica Odbora za predškolski odgoj i obrazovanje grada Rijeke Sandra Krpan.

DOSTIGNUĆA MLADOG ISTRAŽIVAČA NEWFELPRO-a

Gračaninov 'plač' u Guardianu i Timesu

Jedan od prvih NEWFELPRO istraživača u outgoing shemi, doktor psihologije Asmir Gračanin, provodi trogodišnji projekt TEARS na Sveučilištu u Tilburgu u Nizozemskoj i Filozofskom fakultetu u Rijeci. On provodi eksperimentalno istraživanje o ljudskom plaču koristeći multidisciplinarni pristup koji uključuje psihologiju emocija, evolucijsku psihologiju, psihofiziologiju i komunikacijske znanosti. Cilj njegova istraživanja je bolje razumijevanje intra i interpersonalnih funkcija i „blagodati“ plača. Projekt je naišao na snažan interes javnosti, pa je tako istraživanje dr. Gračanina predstavljeno u nizu članaka na popularnim stranicama, od The Guardiana do Huffington Posta, The Timesa i Daily Maila pa sve do Indian Expressa.

PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Informiranje javnosti kao javni interes

Sveučilište u Rijeci i Pravni fakultet zajedno s Uredom za informiranje Republike Hrvatske održali su edukaciju "Pravo na pristup informacijama u visokom obrazovanju". Seminari su bili namijenjeni službenicima koji se bave informacijama, pravnim i kadrovskim pitanjima i odnosima s javnošću. Povjerenica za informiranje Anamarija Musa u svome je izlaganju naglasila da treba jasno razlikovati pojmove "interes javnosti", koji može predstavljati bilo što, od pojma "javni interes", a informacije od javnog interesa su te koje su javne vlasti dužne objavljivati i učiniti što pristupačnijima najširoj javnosti.

DU brovnik

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

Komunikacije za 21. stoljeće

Pod sponzorstvom najveće svjetske strukovne udruge - IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) s više od

400.000 članova, te njezine hrvatske sekcije, održana je koncem kolovoza 11. međunarodna konferencija Radijske komunikacije i mobilno računarstvo (IWCMC). Organizator je bilo Sveučilište u Dubrovniku, a glavni predsjedatelj Konferencije prorektor Vlatko Lipovac. Održana pod sloganom „Komunikacije za 21. stoljeće“, IWCMC 2015 bavila se širokim spektrom novih tema iz područja radijskih („bežičnih“) komunikacijskih mreža i mobilnog računarstva.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

‘Urbane kulture na raskrižju’

U Interuniverzitetskom centru Dubrovniku održana je sredinom rujna Međunarodna konferencija „Urbane kulture na raskrižju“ kojoj je jedan od organizatora bio Odjel za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku.

SVEUČILIŠNA RADIONICA ZA DJECU

Mali keramičari

Sveučilište u Dubrovniku organizira radionice izrade keramike za djecu od 7 do 12 godina. Radionice će se odvijati jednom tjedno pod stručnim vodstvom akademske umjetnice Kristine Kojan Goluža i psihologinje Tene Erceg.

ZAVOD ZA MEDITERANSKE KULTURE

Kako potaknuti proizvodnju smokve

U okviru projekta „Tradicijski proizvodi za turističko tržište“ i programa dodjele oznake „Rural Dubrovnik Neretva Quality“, organiziran je terenski obilazak oglednog pilot-gospodarstva za proizvodnju dubrovačke suhe smokve, a radi upoznavanja sudionika s tradicijskim uzgojem i proizvodnjom ovog voća i poticanje proizvodnje. Na sastanku u Zavodu, koji je okupio nositelje oznake „Rural Dubrovnik Neretva Quality“, predstavnike resornih institucija, stručne suradnike na programu te proizvođače, uz sudjelovanje župana Dobroslovića, istaknuta je potreba uključivanja novih poduzetnika, ali i kontrole proizvoda pod jedinstvenom oznakom kvalitete Rural Dubrovnik Neretva Quality.

KONFERENCIJA O EUROPSKOJ MEMORIJI 20. STOLJEĆA

Istraživači sjećanja

Međunarodna konferencija In Search for Transcultural Memory in Europe, održana u Dubrovniku sredinom rujna, okupila je europske istraživače i znanstvenike koji se bave transkulturnom dinamikom sjećanja u Europi, uključujući i članove i članice projekta FRAMNAT pod vodstvom Vjerana Pavlakovića s Filozofskog fakulteta u Rijeci. Konferencija je organizirana i financirana od COST mreže, čiji su ciljevi proučavanje različitih kolektivnih sjećanja koja su proizišla iz nacionalnih fragmentacija 20. stoljeća.

SEELS-ova ljetna škola: ‘EU opens markets’

Od 30. kolovoza do 11. rujna održana je ljetna škola na temu “EU opens markets” koju je organizirao SEELS u suradnji s Europa institutom – Saarland university. Projekt je bio namijenjen uspješnim master studentima, no neki od 28 polaznika bili su izvrsni studenti nižih godina studija, odvjatnički vježbenici i asistenti na matičnim fakultetima. Polaznici su bili studenti s pravnih fakulteta: Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Mostar, Sarajevo, Zenica, Beograd, Niš, Skoplje i Tirana. Službeni i radni jezik škole bio je engleski, a ljetna se škola održala najprije na Pravnom fakultetu u Zagrebu (30. 8. – 5. 9.), te Pravnom fakultetu u Splitu (7. 9. – 11. 9.). Za zagrebački dio organizacije bila je zadužena Ivana Kanceljak, asistentica na katedri za građansko pravo na Pravnom fakultetu u Zagrebu, a za splitski izv. prof. dr. sc. Petar Bačić (katedra za ustavno pravo na Pravnom fakultetu u Splitu), koji je inače i član Izvršnog odbora SEELS-a.

Ugledni organizatori

SEELS (South east European law school) mreža je pravnih fakulteta iz šest zemalja (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, Makedonija i Albanija) sa sjedištem u Skoplju te obuhvaća 13 pravnih fakulteta (Tirana, Sarajevo, Zenica, Mostar, Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Skoplje, University of Montenegro, Beograd, Kragujevac i Niš). Na ljetnoj školi kao predstavnica SEELS-a sudjelovala je Tamara Bushtreska. Drugi dio organizacije omogućio je Europa institut – Saarland university iz Njemačke. Europa institut je osnovan u Saarlandu 1951. godine, što ga čini drugom najstarijom akademskom institucijom fokusiranom na europ-

Ljetna se škola temeljila na pravnim dimenzijama europskog tržišta: sloboda tržišta, europsko privatno pravo, zaštita potrošača, pravo intelektualnog vlasništva

ske i međunarodno pravo. Predstavnicima Europa instituta na ljetnoj školi bili su Nataša Vujić i Mareike Fröhlich. Financijsku podršku pri organiziranju cijelog projekta omogućio je i DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst – njemačka služba za razmjenu studenata i znanstvenika).

Ljetna se škola temeljila na pravnim dimenzijama europskog tržišta, a bila je usmjerena na istraživanje tema kao što su sloboda tržišta, europsko privatno pravo, zaštita potrošača, europsko pravo prodaje, pravo intelektualnog vlasništva... Studenti su nakon svakog predavanja imali određene zadatke koji su poticali praktičan rad i primjenu naučenog znanja. Takvim vježbama uglavnom su koordinirali asistenti s različ-

tih fakulteta u regiji.

Umrežavanje i praksa

Prvi dan ljetne škole bio je namijenjen za pozdravnu riječ predstavnika SEELS-a, Europa instituta i dekana Pravnog fakulteta u Zagrebu prof. dr. sc. Hrvoja Sikirića. U Zagrebu, predavanja su održali prof. dr. sc. Zlatan Meškić s Pravnog fakulteta u Zenici, prof. dr. sc. Tatjana Josipović s Pravnog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Mehmed Hadžić iz Sarajeva, prof. dr. sc. Tatjana Jevremović-Petrović s Pravnog fakulteta u Beogradu, te prof. dr. sc. Ivana Simonović iz Niša. Splitski su predavači bili prof. dr. sc. Thomas Giegerich sa sveučilišta u Saarlandu, prof. dr. sc. Tunjica Petrašević iz Osijeka, prof. dr. sc. Silvija Petrić, dr. sc. Fjoral-

ba Caka iz Tirane, te prof. dr. sc. Sasha Georgievski iz Skoplja.

Zadnjeg radnog dana u Zagrebu, studenti su imali priliku za networking s mladim odvjetnicima renomiranih odvjetničkih društava: Đorđe Dimitrijević (Karanović Nikolić – odvjetnički ured, Banja Luka), Martin Okorn (ODI odvjetnički ured, Ljubljana), Andreja Petrović (Janković – Popović, odvjetnički ured, Beograd), Zrinka Vrtarić (Deloitte Legal, Zagreb) i David Adesola Bankole (Veršić – Marušić odvjetnički ured, Zagreb). Projekt je završio svečanom Moot Court natjecanjem 11. rujna u Splitu. Moot court služi za brušenje argumentacije, istraživanje, suradnju, vježbanje verbalnih sposobnosti i socijalne interakcije. Za pripreme koje su se sastojale u savjetima i davanju argumenata, studentima su stajali na raspolaganju asistenti: Đurđa Bolanča-Kekez (Pravni fakultet Split), Paula Poretti (Pravni fakultet Osijek) i Borko Mihajlović (Pravni fakultet Kragujevac).

JURAJ FILIPOVIĆ

Luka Banjšak novi predsjednik EDSA

Na sastanku Europske udruge studenata dentalne medicine u kolovozu ove godine u Mađarskoj, za predsjednika je izabran Luka Banjšak. Tim povodom razgovarali smo s Lukom, koji studira stomatologiju u Zagrebu, a ujedno obnaša i funkciju predsjednika Udruge studenata stomatologije Hrvatske.

Čime se bavi EDSA?

EDSA - European Dental Students' Association ili Europska udruga studenata dentalne medicine - je neprofitna organizacija koja zastupa interese i prava više od 65 tisuća europskih studenata stomatologije. Postoji od 21. studenoga 1988. kad je utemeljena u Parizu pod imenom European Community Dental Students Committee. Reformirana je u današnji oblik u Bukureštu 1997. godine, kad je i dobila današnje ime, a sjedište joj je trenutno u Irskoj. Vodstvo EDSA se sastoji od 7 članova izvršnog odbora i 6 referenata koji su odgovorni za specifična polja djelovanja Udruge: vo-

Luka Banjšak

lonterstvo, prevencija, istraživanje, treninzi, partnerstvo i razmjene.

Na koji način promičete interese studenata stomatologije?

Sponzoriramo program mobilnosti studenata stomatologije, kojim se omogućuje studentske razmjene. Udruga potiče i omogućava i istraživački rad studenata stomatologije te im otvara vrata sveučilišnih laboratorija u mnogim zemljama Europe. Političke aktivnosti udruge odvijaju se na razini Europskog parlamenta, Komisije, FDI-a (Federation Dentaire Internationale), Svjetske

zdravstvene organizacije i Savjeta europskih stomatologa (CED - Council of European Dentists). EDSA ima dva godišnja sastanka skupštine koja se sastoji od delegata svih zemalja zastupljenih u Udruzi, jedan ljetni i jedan proljetni. Ljetni sastanci gotovo uvijek prate ADEE (Association for Dental Education in Europe). Sastanci služe za informiranje delegata iz prve ruke, donošenje većih odluka Udruge i razne treninge delegata. Treninzi su obično najinteresantiji dio sastanka jer studenti imaju priliku razvijati razne vještine: komunikacija, pisanje polica, provođenje istraživanja i mnogi drugi.

Koje su glavne planirane aktivnosti za ovu godinu?

Tokom mandata 2014.-2015. kao Media Manager sam zajedno s bivšim predsjednikom Marcom Mazevetom iz Francuske započeo brojne suradnje. Od najznačajnijih, naglašavam međustrukovnu suradnju, konkretnije stomatologa, doktora medicine, farmaceuta,

medicinskih sestara i fizioterapeuta. Projekt pod imenom EHSAS (European healthcare students associations summit) započeli smo u Bruxellesu u prosincu 2014., i od tada smo prešli dug put otvaranja mogućnosti široj publici studenata da razvijaju specifične interese koji možda nisu dovoljno zastupljeni u odabranoj struci. S druge strane, pomaci na političkoj razini i udružene snage kod pisanja polica obrazovanja i rezistentnosti na antibiotike također su urodili plodom. Nadalje, raspravljali smo i zastupali interese studenata vezano uz studentsku mobilnost i hiper/hipo produkcije zdravstvenih stručnjaka. Spomenuo bih suradnju s IFMSA-om (International federation of medical students association) i sudjelovanje na sastanku SZO-a. Za vrijeme svojeg mandata planiram sve otvorene poslove nastaviti i ako je moguće izvršiti do kraja, jer godina dana je kratko razdoblje i ne smije se dogoditi da sav posao mojeg prethodnika bude uzalud.

I.D.

EURAXESS

Roadshow u Splitu 12. listopada!

EURAXESS istraživačima, studentima, znanstvenicima i predavačima nudi sve informacije i usluge potpore koje bi im mogle zatrebati u građenju međunarodne istraživačke karijere

EURAXESS inicijativa, namijenjena istraživačima iz Europe i izvan nje, koji žele započeti ili nastaviti svoju znanstvenu karijeru u Europi, jedinstvena je paneuropska inicijativa koju podržava 40 zemalja i koja olakšava mobilnost istraživača. EURAXESS nudi podršku mobilnim istraživačima, ali i znanstvenim institucijama u potrazi za vrhunskim stručnim kadrom i jedna je od ključnih u okviru angažmana Europske Unije za uklonjanje prepreka slobodnom kretanju znanja unutar Europe i osnaživanje međunarodne mobilnosti istraživača, studenata, znanstvenika i predavača te im nudi sve informacije i usluge potpore koje bi im mogle zatrebati dok grade svoju međunarodnu istraživačku karijeru – u Europi i izvan nje: od pristupa poslovnim ponudama i poslodavcima, do savjeta o preseljenju i podrške.

Veliki je uspjeh i prilika što je upravo Sveučilište u Splitu jedna od 34 postaje u 16 zemalja koje će EURAXESS autobus posjetiti u sklopu ovogodišnje turneje. Naime, u suradnji Ureda za EU projekte Sveučilišta u Splitu i Agencije za mobilnost i programe EU, osmišljen je bogat program koji će, uz promotivna događanja ispred samog autobusa, nastojati potaknuti mlade istraživače i studente na mobilnost i predstaviti im mogućnosti razvoja karijere i usavršavanja.

Cilj promotivne turneje jest povećati svjesnost istraživača o postojanju EURAXESS inicijative, pružiti im savjete za karijeru i posao te pokazati kako europska istraživanja i inovaci-

je pridonose rastu i zapošljavanju u Europi.

Istraživačka karijera u Europi

EURAXESS autobus će biti parkiran ispred Sveučilišne knjižnice gdje će zainteresirani imati izravan pristup štanovima s informacijama i stručnjacima EURAXESS mreže, koji će ih upoznati s nizom usluga koje navedena mreža nudi, kao i načinima na koje ih se može koristiti. Na raspolaganju će biti i profesionalni fotograf koji će fotografirati sudionike za potrebe životopisa, a bit će omogućen i pristup portalu EURAXESS poslovi (*EURAXESS Jobs*) na kojem će se odmah moći objaviti životopis. Osim tih aktivnosti na otvorenom, spomenuti program – koji će se odvijati u multifunkcionalnoj dvorani na 2. katu Sjevernog tornja Sveučilišne knjižnice – uključivat će prezentacije, radionice i diskusije sa stručnjacima i istraživačima o traženju posla, mobilnosti, karijerama, financiranju i ostalim povezanim temama. Također, u sklopu pauza za kavu i zakuške, sudionici će imati priliku za umrežavanje i druženje.

Mnogo je razloga zbog kojih mladi istraživači, studenti i visokoobrazovane (nezaposlene) osobe – koje imaju ambiciju svoju karijeru graditi u nekoj istraživačkoj ustanovi u Europi – trebaju 12. listopada doći na Euraxess Roadshow u Splitu i istražiti sve mogućnosti koje im se pružaju. Očekuje se da će dvomjesečna turneja po europskim zemljama dosegnuti oko 100 tisuća studenata i mladih istraživača.

ALEKSANDRA BANIĆ

RASPORED DOGAĐANJA ZA SPLIT:

10:00 – 16:00

Aktivnosti na otvorenom: Euraxess autobus, fotografiranje za CV, informativni šatori, nagradna igra, EURAXESS stručnjaci

12:00 – 12:15

Uvod i dobrodošlica: Otvaranje i pozdravna poruka od strane moderatora i predstavnika Sveučilišta, Aleksandra Banić; prof. dr. sc. Alen Soldo, prorektor za znanost i međunarodnu suradnju

12:15 – 12:45

Prezentacija: "Euraxess – Researchers in Motion"; Prezentacija: "Marie Skłodowska Curie akcije", Predstavnici hrvatskog EURAXESS uslužnog centra: Martina Kožul-Kolarić i Sandra Vidović

12:45 – 13:45

Iskustva istraživača koji su bili mobilni tijekom svoje istraživačke karijere, Istraživači: dr. sc. Damir Kovačić, prof. dr. sc. Janoš Terzić, (Sveučilište u Splitu, Medicinski fakultet)

13:45 – 14:15

Pauza za kavu, Predavači, organizatori, sudionici

14:15 – 14:45

Prezentacija – Europass: "Predstavite se. Europass Vam je nadohvat ruke!", Moderator: Vlasta Jelašić Kerec, AM-PEU

14:45 – 15:15

Erasmus + mobilnost
Moderatorice: Ana Čosić, Sanja Mikačić, Maja Sumina (Sveučilište u Splitu)

15:15 – 15:30

Hvala i doviđenja: Informiranje sudionika o tome gdje pronaći dodatne informacije i usluge; Zahvala predavačima i Sveučilištu; Moderatorica: Aleksandra Banić

15:30 – 17:00

Zakuska & umrežavanje; Predavači, organizatori, sudionici

ZaDar

OBJAVLJENA KNJIGA 'GEOGRAFIJA HRVATSKE'

Kapitalo djelo Damira Magaša

U kolovozu je iz tiska izašla engleska inačica *The Geography of Croatia*, kapitalnog djela *Geografija Hrvatske* autora Damira Magaša, začetnika zadarske geografske škole, utemeljitelja Ocjelja za geografiju i časopisa *Geodria* te Centra za istraživanje

krša i priobalja na Sveučilištu u Zadru. I kao monografsko izdanje, i kao proširena sveučilišna udžbenička građa, ova je knjiga poticaj novim hrvatskim naraštajima geografa na izradi modernih analitičkih i sintetskih djela o ovom izuzetnom dijelu Europe.

MEĐUNARODNI TURNIR STUDENTSKOG SPORTA U MOSKVI

Košarkašicama Zadarskog sveučilišta zlato

Na moskovskom turniru početkom rujna sudjelovalo je više od 2000 studenata sportaša iz 16 država. Zadarske košarkašice branile su boje ne samo svoga sveučilišta već i Hrvatske. Na čelu s trenericom Gordanom Ivković ekipa je nastupila u sastavu: Antonia Erslan, Marta Erslan, Ina Marin, Glorija Sikirić, Lucija Štrmelj, Ivana Dujić, Sabina Eškinja, Ana Dražović i Katarina Škara. Nakon pobjeda protiv Sveučilišta iz Moskve i Dolgoprudnyja te u polufinalu protiv Ekonomskog sveučilišta iz Moskve, za koje su nastupale dvije ruske reprezentativke, naše su se djevojke istog dana u Olimpijskoj dvorani Luzhniki u finalu susrele sa Sveučilištem USEK iz Beiruta. Usred glavnoga grada Rusije vijorio se hrvatski barjak i pjevala hrvatska himna.

ZAVRŠENA LJETNA ŠKOLA KULTURNOGTURIZMA

Kulturni proizvod u turističkom odredištu

Na Novom kampusu Sveučilišta u Zadru završila je koncem rujna Prva međunarodna ljetna škola kulturnog turizma koja je organizirana u okviru projekta „Obnova i turistička valorizacija kulturno-povijesnog kompleksa Kneževa palače“. Jedna od zadaća Škole bila je razviti sustav obrazovanja kojim će se, kratkoročno i dugoročno, unaprijediti znanja i vještine upravljanja kulturno-turističkom destinacijom, posebice razvoja i učinkovite promocije kulturnih turističkih.

POZIV ČASOPISA [SIC] AUTORIMA NA SURADNJU

Tema: Liminalni Balkan

Časopis za književnost, kulturu i književno prevođenje [sic] pozvao je autore da svojim priložima sudjeluju u oblikovanju 12. broja časopisa naslovljenog *Liminalni Balkan*. Rok za predaju radova je 31. prosinca 2015., a predviđeni datum izlaska 12. broja časopisa je 15. lipnja 2016. Uvjetje prijave vidjeti na <http://www.unizd.hr/Portals/0/CurrentCFP-HR.pdf>

Domišljatost ljubavi u (poslije)ratnim uvjetima

Luka Tomašević te prorektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Branko Matulić.

U formi intervjua msgr. Komarica je, odgovarajući na Gburekova pitanja, razradio neke sržne teme rata i konkretne posljedice ratovanja. Prvi predstavljatelj knjige, povjesničar prof. Dukić je izdvojio nekoliko ključnih tema koji se provlače kroz knjigu. To su rat, problem izbjeglica, pitanje povratka, velike sile koje određuju mjesto i vrijeme nekog rata, njegove protagoniste i vrijeme mira... Svjedočanstvo i ljubav dvije su najučestalije riječi o knjizi, primijetili su svi predstavljači. Osvrnuo se na to prorektor Matulić, kojeg je knjiga odnosno njen sadržaj evocirao na niz mudrih misli i riječi, od evangelista sv. Ivana, preko Platona pa Platona i sv. Avgustina

do nobelovca Ive Andrića.

Biskup Komarica je neposredni i živi svjedok rata koji se pridružio obrani povjerenog mu naroda služeći se evandeoskom strategijom, zagovarajući mir i oprost. Tom misliju svoje je viđenje knjige predstavio fra Luka Tomašević. Sjetio se pritom izreke bosanskih fratara „Zapiši, pa će i Bog zapamtiti“. Dokumentirajući i arhivirajući građu sjećanja o stradanju svojih brojnih sunarodnjaka, biskup Komarica se nije sramio podijeliti s čitateljima ni svoje osobne doživljaje, iskustva i osjećaje. Kako msgr. Komarica na više mjesta ističe snagu koju je svjedočeći nemilim događajima u ratnoj i poslijeratnoj Banjoj Luci crpio u Bogu, Tomašević u knjizi vidi i bogat izvor duhovnosti.

Predstavljatelj se prisjetio i drugog autora, njemačkog novinara Winfrieda Gbureka koji je neumorno izvještavao njemačku i svjetsku javnost o stradanjima u banjolučkoj regiji. Upravo je o Gburekovu trudu i plodovima njegova rada najviše govorio, pred kraj predstavljanja, sam Komarica, vidljivo dirnut opservacijama svojih prvih čitatelja.

Kako je istaknuo msgr. Komarica, cilj njegove knjige je da izazove krik zapadnoeuropske javnosti i raskrinka, koliko može, odgovorne suprotstavljajući im se (domišljatom) ljubavlju. Da je u tome bio uspješan tijekom rata svjedoči pomalo zaboravljen podatak da je biskup Komarica 2004. godine bio nominiran za Nobelovu nagradu za mir.

ANA JELIĆ

Nakon engleskog i njemačkog, stiglo je i očekivano hrvatsko izdanje knjige banjolučkog biskupa i msgr. Franje Komarice i katoličkog novinara te člana Njemačko-hrvatskog društva iz Hannovera Winfrieda Gbureka, „Ljubav, sila, domišljatost. Skidanje maski“. Neposredno nakon zagrebačke premijere, knjigu su u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu u rujnu predstavili doc. dr. sc. Josip Dukić, prof. dr. sc. fra

Je li prirodno ujedno i najbolje?

Piše:
LIVIA PULJAK

Veliku pozornost javnosti izazvao je tragični slučaj dječaka oboljelog od zloćudne bolesti čiji su roditelji odbili liječenje kemoterapijom i odlučili dijete liječiti alternativom, odnosno na „prirodan način“.

Koliko su prirodne terapije zaista prirodne?

Stoga se možemo osvrnuti na pitanje 'prirodnosti' terapije. Sama riječ 'prirodno', kad se misli na terapiju, odnosi se najčešće na onu na koju čovjek nije utjecao kemijskim ili sličnim postupcima. Međutim, većina pripravaka alternativne medicine koji se reklamiraju kao „prirodni“ zapravo koriste različite kemijske procese kako bi se određeni kemijski spojevi izolirali, zapakirali i prodavali kao terapiju za određenu bolest. Kad netko prodaje, na primjer, „nevenovu mast za rješavanje kožnih problema na potpuno prirodan način“, ta mast nije više potpuno „prirodna“ – kako bi se napravila ta mast potreban je cijeli niz kemijskih postupaka koji se provode u laboratoriju. Ako su tablete farmaceutske industrije kemija, zašto su onda tablete i kapsule industrije dodataka prehrani – prirodne?

Priroda je kemija

Za „prirodne terapije“ ljudi se često odlučuju zato jer „ne žele kemiju“. Međutim, i u biljkama se nalaze kemijski spojevi. I ti kemijski spojevi su često isti onakvi kakvi se nalaze u tabletama. Međutim, ako na tržnici kupite čaj koji navodno liječi visoki tlak, vi ne znate kolika se doza aktivnog kemijskog sastojka nalazi u toj biljci jer njezin sastav može varirati ovisno o količini sunca, vlage, lokaciji na kojoj biljka raste, itd. Stoga kupovanjem „prirodne kemije“ na tržnici zapravo nikad ne znate koliku dozu te terapije trebate uzeti, dok vam u industrijski proizvedenim tabletama točno stoji kolika se doza nekoga kemijskog spoja unutra nalazi. Farmaceutska industrija koja proizvodi lijekove je regulirana, za razliku od industrije dodacima prehrani i kojekakvim alternativnim pripravcima koji bez regulative dolaze na tržište. Alternativna medicina nije altruistični pokret čiji je cilj beskompromisna zaštita zdravlja čovječanstva nego velika industrija u kojoj se vrti golem novac. I to pod egidom prodaje 'prirodnoga', a samo zato što se nešto reklamira kao prirodno, ne znači nužno da je to zaista i prirodno.

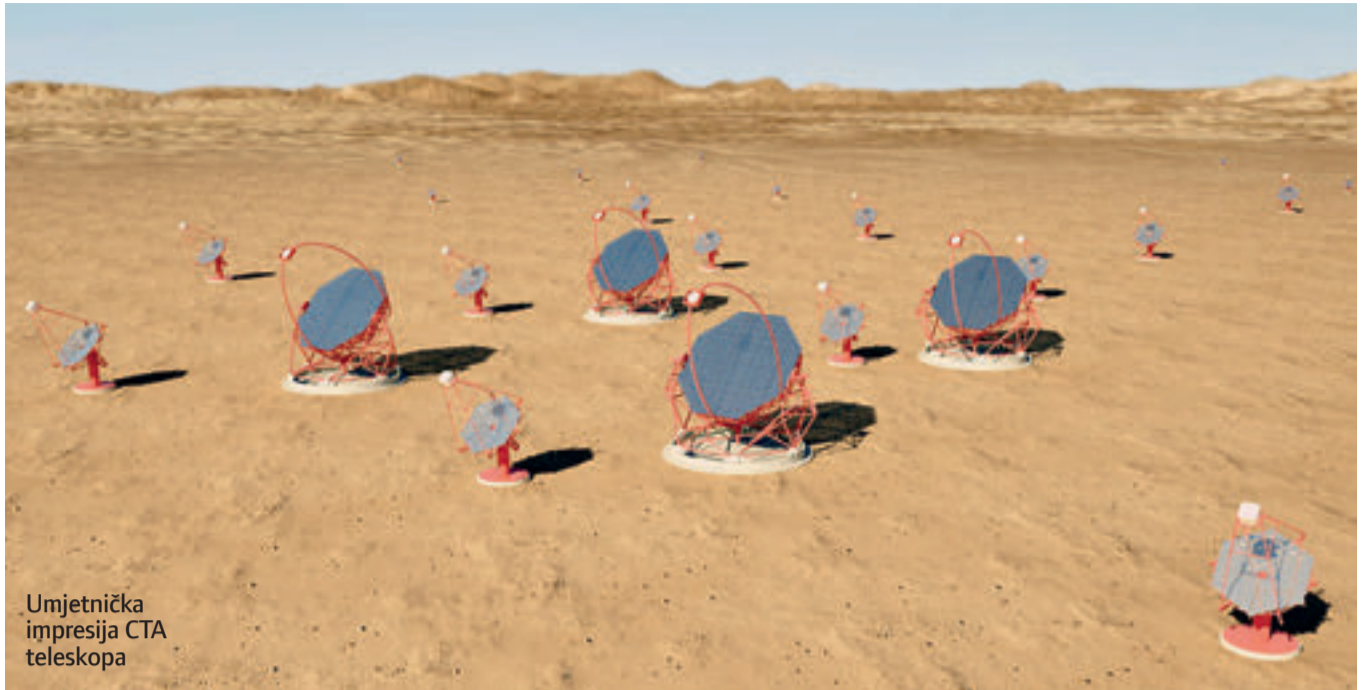
Želi li priroda da živimo beskonačno?

Od 1900. do danas očekivano trajanje ljudskog života se udvostručilo i danas iznosi oko 70 godina. To možemo zahvaliti isključivo napretku znanosti i tehnologije. Prije toga je vjekovima na raspolaganju ljudima bila „prirodna medicina“, koja baš i nije pomogla kako bi smo živjeli dulje i zdravije. Oslanjajući se na samu prirodu, ne bismo dugo trajali, jer se evolucijski od nas očekuje samo to da poživimo dovoljno dugo za stvaranje potomstva; cilj 'prirode' je da nas održi živima do odgovornog doba, a ne da nas u svakom trenutku, prije i poslije reprodukcije, održi u najboljoj zamislivoj formi. Evolucija ne ide prema najvećoj mogućoj dobrobiti jedinki, već preživljavanju vrste.

Prirodi ne trebaju vitalni stogodišnjaci. Priroda je vrlo okrutna i brzo ubija one koji se ne mogu brinuti sami za sebe. Mnoge bi osobe bez podrške znanosti i tehnologije umrle pri porođaju ili u ranom djetinjstvu. Nama kao društvu nije u interesu prepustiti se prirodi da se brine za nas na način da preživljavaju oni najvitalniji, nego toj prirodi želimo 'malo pomoći'. Zato ima smisla 'popravljanje' prirodnog kroz ljudske pronalaskе, i zato 'prirodnost' pripravaka i postupaka, kad bi u gore navedenom smislu i bila istinita, nije garancija djelotvornosti.

Prema Charlesu Darwinu, ocu teorije evolucije, „Ne preživljavaju najjače vrste, ili najinteligentnije, već one koje su najprilagodljivije promjenama.“

Ako očekujemo od prirode da nas izliječi, mi se odbijamo prilagoditi promjenama i zapravo radimo protiv sebe. Vjerovanje u „prirodne terapije“ treba zamijeniti vjerovanjem u terapije utemeljene na dokazima. Jedino one terapije za koje je propisno dokazano da su djelotvorne i sigurne za zdravlje trebale bi nam biti na umu.

Umjetnička impresija CTA teleskopa

CTA projekt -prilika za razvoj znanstvene karijere

Cherenkov Telescope Array, dva opservatorija s ukupno oko 120 teleskopa, vrijednih čak 300 milijuna eura, međunarodna je kolaboracija u kojoj sudjeluje više od tisuću znanstvenika i inženjera iz 31 zemlje s pet kontinenata, te više od 170 istraživačkih institucija

Piše:
NIKOLA GODINOVIC

Kozmičke zrake su nabijene čestice, većinom (oko 90%) protoni, ali i druge teže jezgre, sve do željeza, otkrivene još 1912. Dostižu energiju i do 10^{21} eV što je energija koja je stotinu milijuna puta veća od energije protona (6.5×10^{12} eV) u najsnažnijem akceleratoru na svijetu, LHC, smještenom na CERN-u. Kozmički protoni čija je energija 10^{21} eV imaju energiju kao i teniska loptica pri najjačem servisu Gorana Ivaniševića.

Iako je prošlo više od stotina godina od otkrića kozmičkih zraka i prilično detaljno je izmjeren njihov spektar, još ne razumijemo način na koji rade "kozmički akceleratori", odnosno koji su fizikalni procesi odgovorni za ubrzanje nabijenih čestica do ovih kolsalnih energija. Znamo da se procesi ubrzanja događaju u područjima ogromne gustoće mase i energije, odnosno u blizini crnih rupa, neutronske zvijezde, pri eksploziji supernova, odnosno u svemirskim tijelima u kojima vladaju uvjeti koje je nemoguće postići u laboratoriju s današnjom tehnologijom. Intergalaktička i galaktička magnetska polja zakreću kozmičke zrake, pa tako detekcija smjera upada zraka ne daje informaciju o smjeru u kojem se nalazi izvor.

Gama zrake iz 'kozmičkih akceleratora'

Američki špijanski satelit 1967. godine slučajno je otkrio kozmičke gama zrake (elektromagnetsko zračenje čija je energija milijardama puta veća od energije vidljivog dijela spektra elektromagnetskog zračenja) dok je nagledao teritorij bivšeg Sovjetskog Saveza radi detekcije gama zraka koje nastaju pri eksploziji nuklearne bombe. Prvi zemaljski teleskop, Whipple, otkrio je 1967. godine prvi kozmički izvor visokoenergijskih gama zraka, Rakovu maglicu, ostatak eksplozije supernove koja se zbila 1054. godine. Udarni val nastao pri ovoj eksploziji se

širi i ubrzo nabijene čestice koje onda emitiraju visokoenergijske gama zrake. Naime, elektromagnetsko zračenje nastaje kad se električni naboj ubrzo ili usporava (kad god mu se mijenja brzina), pa tako nastaju i gama zrake. Gama zrake nemaju električni naboj, pa ih galaktička i intergalaktička magnetska polja ne zakreću, tako da smjer gama zrake jednoznačno upućuje na smjeru kojem se nalazi izvor te su zato pogodan alat za studiranje fizikalnih procesa u "kozmičkim akceleratorima".

Cherenkov Telescope Array

Danas postoje tri zemaljska opservatorija visokoenergijskih gama zraka, MAGIC (na kanarskom otoku na La Palmi), VERITAS (u pustinji u južnoj Arizoni, SAD) i HESS (u pustinji u Namibiji). Sva tri teleskopa koriste istu tehniku za mjerenje gama zraka: pomoću ogromnih zrcala (> 100 m²) detektiraju kratkotrajni plavičasti bljesak svjetlosti koji izazivaju gama zrake prilikom apsorpcije u atmosferi zemlje, na visini od desetak kilometara. Tri teleskopa napravila su velik proboj u ovom području astročestične fizike i ostvarila iznimne znanstvene rezultate, ali i dostigli granicu vlastite rezolucije i tehnološke moći.

Zato je pokrenut novi globalni svjetski projekt koji će se sastojati od dva opservatorija s ukupno oko 120 teleskopa, vrijednih čak 300 milijuna eura. Niz Čerenkovljevih teleskopa (Cherenkov Telescope Array, CTA) je međunarodna kolaboracija u kojoj sudjeluje više od tisuću znanstvenika i inženjera iz 31 zemlje s pet kontinenata, te više od 170 istraživačkih institucija. S više od 120 teleskopa na dvije lokacije, CTA će djelovati kao opservatorij otvoren za širu astrofizičku zajednicu. Opservatorij će opažati visokoenergijske gama zrake s dosad neviđenom preciznošću, bit će približno deset puta osjetljiviji od postojećih instrumenata te će omogućiti nove spoznaje o najekstremnijim i najsilovitijim događajima u svemiru.

Nedavno su, nakon iscrpnih studija i pregovora, odabrane lokacije sjevernog i južnog CTA opservatorija. Sjeverni CTA opservatorij bit će izgrađen na kanarskom otoku na La Palmi, na lokaciji gdje se trenutno nalaze teleskopi MAGIC. Južni CTA opservatorij bit će izgrađen u Paranal, Čile, u blizini "Europske Southern Observatory" (ESO). Juž-

ni opservatorij CTA sastojat će se od oko 100 teleskopa, a Sjeverni od oko 20 teleskopa, čime će noćno nebo biti optimalno pokriveno.

Doprinos hrvatskih znanstvenika

Hrvatski znanstvenici iz Splita, Rijeke i Zagreba uključili su se u ovaj globalni projekt, još 2010. godine formirajući "Hrvatski CTA konzorcij". U okviru CTA projekta hrvatski znanstvenici odgovorni su za razvoj softverskih alata za procjenu kvalitete podataka prikupljenih teleskopima. Zahvaljujući isticanju u radu u sklopu međunarodne kolaboracije MAGIC, početkom ljeta hrvatski znanstvenici odazvali su se pozivu da se uključe u rad na dizajnu i izgradnji prototipa LST-1 ("Large Scale Telescope") CTA projekta. Teleskop LST-1 imat će promjer zrcala od 23 metra i najveći je od svih teleskopa CTA opservatorija. Zadatak hrvatskih znanstvenika je do kraja sljedeće godine dizajnirati i izgraditi sustav za praćenje pomaćka kamere LST-1 teleskopa tijekom opažanja te razviti softverski program za dnevnu procjenu kvalitete prikupljenih podataka.

Razvoj karijere i povećanje kvalitete obrazovanja

Rad u međunarodnom kompetitivnom okruženju od samog početka, kada se sudjeluje u dizajniranju i izgradnji prototipa, izvrsna je prilika za razvoj karijere doktoranada, ne samo iz područja astročestične i čestične fizike već i iz područja strojarstva, elektronike, računarstva... Kako bi se izgradio jedan ovakav opservatorij, treba riješiti brojne probleme na samom frontu današnje tehnologije, kao što su fotodetektor osjetljiviji od pojedinačne fotone, brza digitalna elektronika, baratanje ogromnom količinom podataka ("big data problems"), dizajniranje konstrukcije teleskopa koja mora izdržati ekstremne vremenske uvjete i precizno usmjeravati i pratiti izvor koji se opaža...

Rad na ovakvom projektu doprinosi i kvaliteti obrazovanja; naime, već je nekoliko studenata FESB-a izradilo svoje diplomске i završne radove radeći na konkretnim problemima razvoja softverskih alata za procjenu kvalitete podataka prikupljenih CTA teleskopima i na taj se način upoznao s najnovijim softverskim alatima, što je značajno pridonijelo njihovoj kompetitivnosti na tržištu rada.

IRB predstavio EU projekt PaRaDeSEC

Od 88 projektnih prijedloga koji su pristigli na adresu Europske komisije za 'ERA Chair' natječaj u sklopu OBZOR 2020 programa za istraživanje i inovacije, samo je 13 projekata dobilo financiranje. Među ovih top 15 posto je i ovog mjeseca predstavljeni projekt Instituta Ruder Bošković - PaRaDeSEC. Ovim se brojkama pohvalio dr. sc. Tome Antičić, ravnatelj IRB-a, na konferenciji za medije povodom Svečanog predstavljanja trenutno najvećeg projekta iz programa OBZOR 2020. Europske unije u Hrvatskoj.

"Riječ je o projektu 'Expanding Potential in Particle and Radiation Detectors, Sensors and Electronics in Croatia' vrijednom čak 2,5 milijuna eura koji će IRB-u omogućiti zapošljavanje vrhunskih svjetskih stručnjaka, a Hrvatskoj da postane svjetski relevantan čimbenik u razvoju modernih detektora, senzora i elektroničkih uređaja za njihovu uporabu, te naprednih materijala za izgradnju takve istraživačke opreme" - istaknuo je Antičić.

Uspjeh nije slučajni!

PaRaDeSEC je kruna višedesetljetnog sustavnog rada znanstvenika IRB-a, koji su prethodnih godina zahvaljujući cijelom nizu velikih europskih, japanskih i američkih kompetitivnih projekata, kao i bliskom suradnjom s vrhunskim hrvatskim i svjetskim tvrtkama, nabavili sofisticiranu opremu. To je IRB-u omogućilo veću prepoznatljivost u Europskom istraživačkom prostoru kad su u pitanju nuklearna i astročestična fizika. Nakon infrastrukture, IRB želi ojačati i ljudski potencijal za ova istraživanja te dovesti vrhunske svjetske stručnjake. Ne čudi stoga što je najveći dio sred-

Konačan cilj projekta PaRaDeSEC je stvoriti samoodrživi Centar za detektore, senzore i elektroniku koji će omogućiti Hrvatskoj da samostalno razvije nove generacije detektora i senzora

Dr. Neven Šoić, dr. Tome Antičić i dr. Stjepko Fazinić s.vrančić/croPIX

stava iz projekta PaRaDeSEC namijenjen upravo zapošljavanju. "To znači da bi plaće bile nešto više od 4000 eura neto. To je plaća kakve imaju, primjerice, voditelji znanstveno-istraživačkih grupa na najboljim sveučilištima" - potvrdio je dr. sc. Neven Šoić, pomoćnik ravnatelja za znanost i obrazovanje te voditelj projekta PaRaDeSEC. Zahvaljujući vrhunskim stručnjacima koji se planiraju zaposliti na projektu, IRB bi mogao postati ključan u razvoju uređaja i naprednih materijala koji bi svoju primjenu mogli naći na svjetskim projektima poput Velikog hadronskog sudarača - LHC na CERN-u ili fuzijskom reaktoru ITER.

"Konačan cilj projekta PaRaDeSEC je stvoriti samoodrživi Centar za detektore, senzore i elektroniku koji će omogućiti Hrvatskoj da samostalno razvije nove generacije detektora i senzora poput novog 3D pixel detektora za pri-

mjenu u CERN-u, dok bi se za fuzijski reaktor ITER mogli raditi senzori zračenja, stabilnosti, temperature ili tlaka" - naglašava Šoić. "Naš cilj da ovaj centar ne služi samo za temeljna istraživanja iz fizike, već da potakne primijenjena istraživanja u suradnji s tvrtkama s obzirom na to da se detektori i senzori koriste u medicini, istraživanju okoliša te robotici. Ovakav multidisciplinarni centar bi mogao privući nove svjetske tehnologije na kojima bi učile generacije studenata, ali i male i srednje tvrtke u Hrvatskoj" - zaključuje Šoić.

Zadovoljili stroge kriterije EU

Jedan od glavnih preduvjeta koje je EU postavila na ERA Chair natječaju jest da projekt mora biti u sinergiji s ostalim projektima na IRB-u pa će se tako na projekt PaRaDeSEC nastaviti i 'Ruderov' strukturni projekt O-ZIP koji na Institut već 2018. godine dovodi

investiciju od 60 milijuna eura preko strukturnih fondova EU-a. Osim toga, projekt PaRaDeSEC će blisko surađivati i sa Centrom izvrsnosti za napredne materijale i senzore kojeg IRB tvori zajedno s Institutom za fiziku.

Projekt PaRaDeSEC otvara mogućnost da RH od Europske unije dobije 400 milijuna eura vrijedno istraživačko postrojenje za razvoj materijala za fuzijski reaktor ITER.

"Ovaj projekt će koristiti i konsolidirati sve inicijative na IRB-u u području razvoja detektora, senzora i naprednih materijala, a ključan faktor uspjeha bit će i bliska suradnja sa svim vezanim hrvatskim institucijama u tim poljima. Tako bi se u rad mogli uključiti i znanstvenici fakulteta kao što su Prirodoslovno-matematički fakulteti u Zagrebu i Splitu, zagrebački Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER), splitski Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje te znanstvenici sa sveučilišta u Rijeci, Osijeku, zagrebački Institut za fiziku i sl." - istaknuo je dr. sc. Stjepko Fazinić, pomoćnik ravnatelja za međunarodnu suradnju i projekte.

"Od 2007. do danas Institut je povukao više od 15 milijuna eura iz EU fondova, a 2018. stiže novih 60 milijuna eura, a to je za znanost u RH neopisivo puno. Vjerujemo da će i naše ministarstvo i Vlada nastaviti poticati naš rad većim ulaganjima u istraživačke projekte u skladu s rezultatima koje postižemo" - zaključio je Antičić.

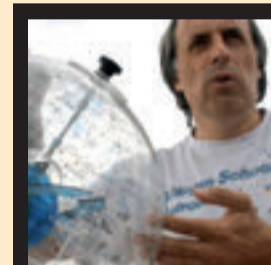
PUla

FINANCIJSKA POTPORA EUROPSE KOMISIJE

Treći Jean Monnet kolegij na FET-u

Europska komisija putem svoje Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu - EACEA odabrala je kolegij diplomske razine studija 'Upravljanje financijskim institucijama i tržištima u EU' nositeljice doc. dr. sc. Marte Božine Beroš, kao akademski modul vrijedan europskog sufinanciranja u okviru Erasmus+ Jean Monnet Programa.

ASTRONOM KORLEVIĆ

Čovjek pred "velikim skokom"

U organizaciji Društva bibliotekara Istre u Sveučilišnoj knjižnici u Puli astronom i edukator Korado Korlević održao je sredinom rujna u sklopu Zelene knjižnice predavanje "Zvezdane ili neke druge staze - sljedećih 3,75 milijuna godina putovanja naše civilizacije". Čovjek i civilizacija se upravo nalaze pred serijom izazova čije dimenzije inspiriraju i zastrašuju. Posljednji biološki i razvojni izazovi tog tipa bili su prije tri milijuna, prije 100.000 i 10.000 godina. Pred nama je "veliki skok", put prema zvijezdama.

KAKO POKRENUTI POSLOVANJE

Studentski poduzetnički inkubator

Studenti Sveučilišta Jurja Dobrića u Puli pozvani su da se prijave za predinkubacijski i inkubacijski boravak u prostoru SPIN-a Pula. Predinkubacijski boravak uključuje korištenje prostora bez naknade u razdoblju od 6 + 4 mjeseci unutar kojeg korisnik prostora razrađuje poslovnu ideju, izrađuje detaljan poslovni plan, pronalazi izvore financiranja, priprema dokumentaciju, odnosno vrši pripremne radnje za formiranje organizacijskog oblika pod kojim planira poslovati (obrt, jednostavni d.o.o., d.o.o. ili dr.). Inkubacijski boravak predviđen je za korisnike SPIN-a Pula koji su u predinkubacijskoj fazi osnovali trgovačko društvo ili obrt te započeli s obavljanjem djelatnosti.

Autori rada dr. sc. Đurđica Ugarković i dr. sc. Isidoro Feliciello

Satelitska DNA regulira aktivnost gena u stresnim uvjetima

Tim genetičara koji čine dr. sc. Isidoro Feliciello, mr. sc. Ivana Akrap i dr. sc. Đurđica Ugarković (voditeljica tima) u Laboratoriju za evolucijsku genetiku Zavoda za molekularnu biologiju IRB-a prvi put je dokazao da satelitska DNA ima važnu regulatornu ulogu u prilagodbi organizama na stresne promjene u okolišnim uvjetima. Rezultati do kojih su znanstvenici došli mogli bi objasniti kako organizam uspješno preživljava stres. Studiju je objavio vodeći genetički časopis PLOS Genetics (IF 8.555). Istraživanje grupe s IRB-a, rađeno na kukcu *Tribolium castaneum* kao modelnom organizmu, je po prvi put pokazalo da satelitska DNA nakon dugotrajnog termičkog stresa izaziva privremeno smanjenje aktivnosti gena smještenih u njenoj blizini. Otkriven je također i molekularni mehanizam koji je odgovoran za smanjenje genske

aktivnosti. Objavljeni rezultati otvaraju sasvim novo istraživačko područje vezano uz proučavanje uloge satelitske DNA u prilagodbi organizama na promjene u okolišnim uvjetima. Istraživanje je u cijelosti rađeno na Institutu Ruđer Bošković te je djelomično financirano sredstvima projekta 'NEWFELPRO' Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta RH. Zahvaljujući ovom projektu talijanski znanstvenik dr. sc. Isidoro Feliciello pridružio se timu IRB-a.

U potrazi za idealnim elektrolitom na IRB-u

Znanstvenici Instituta "Ruđer Bošković" (IRB) Aleksandra Maršavelski, dr. sc. Vilko Smrečki, dr. sc. Robert Vianello, prof. dr. sc. Mladen Žinić, prof. dr. sc. Andrea Moguš-Milanković i dr. sc. Ana Šantić, razvili su nove gelove ionske tekućine koje karakterizira visoka ionska vodljivost, što ih svrstava u elektrolitne materijale s velikim potencijalom za primjenu u različitim elektrokemijskim uređajima. Ovo interdisciplinarno istraživanje u cijelosti je provedeno na IRB-u, a rezultati studije objavljeni su u uglednom znanstvenom časopisu Chemistry - A European Journal (IF= 5.731). Ionske se tekućine intenzivno razvijaju posljednjih dvadesetak godina, a riječ je o tekućinama koje su nisko-temperaturne taline soli i sadrže isključivo ione. Ove su tekućine zahvaljujući svojim jedinstvenim svojstvima kao što su nehlapljivost, nezapaljivost, kemijska, termička i elektrokemijska stabilnost te visoka ionska vodljivost gotovo idealni 'zeleni' elektroliti. IRB

STOLNOTENISAČI U MOSKVI

Igra i dojam bili su izvrsni

Na drugom izdanju međunarodnog sveučilišnog turnira Moscowgames, održanom početkom rujna u moskovskom olimpijskom centru Lužnjiki, temeljem pozivnice organizatora sveučilišnim ekipama koje su u posljednjih godina na međunarodnim natjecanjima postigle ponajbolje rezultate, sudjelovali su i pulski studenti stolnotenisači. Dojmljivom igrom zasluženi su pozivi na brojna sveučilišna natjecanja širom svijeta.

pravo

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET**

**RASPISUJE NATJEČAJ
ZA IZBOR:**

uznanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto:

1. redovitog profesora u trajnom zvanju za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, na neodređeno vrijeme na 30% od punog radnog vremena-jedan izvršitelj (m/ž);
Uvjeti pod A)1.: doktorat iz polja fizike, istraživač R4 razine sa stupnjem karijere s više od 10 godina iskustva u istraživanju, poželjno radno iskustvo u održavanju nastave na preddiplomskim i diplomskim studijima fizike, poželjno područje istraživanja u fizici kondenzirane tvari, posebno nanofizike, ispitivanje elektronskih i transportnih svojstava nanosistema metodama baziranim na teoriji funkcionala gustoće.

2. izvanrednog profesora za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom-jedan izvršitelj (m/ž);

Uvjeti pod A)2.: doktorat iz polja fizike, istraživač R3 razine sa stupnjem karijere više od 10 godina iskustva u istraživanju, poželjno radno iskustvo u održavanju nastave na preddiplomskim i diplomskim studijima fizike, poželjno područje istraživanja u fizici kondenzirane tvari

3. docenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom-dva izvršitelja (m/ž);

Uvjeti pod A)3.: doktorat iz polja fizike, istraživač R2 razine sa stupnjem karijere od 4-10 godina iskustva u istraživanju, poželjno radno iskustvo u održavanju nastave na preddiplomskim i diplomskim studijima fizike, poželjno područje istraživanja, ili a) u fizici tekućina, teorija integralnih jednadžbi ili b) u fizici elementarnih čestica, iskustvo u analizi i statističkoj obradi podataka u fizici visokih energija, poznavanje C++ i Python programskih jezika te ROOT okoline.

za izbor u suradničko zvanje i na radno mjesto:

1. asistenta, za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika, na određeno vrijeme, do povratka zaposlenice s roditeljnog dopusta;

2. poslijedoktoranda za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, na određeno vrijeme za rad na projektu HRZZ-a „Univerzalne osobine sustava hladnih bozonskih i fermionskih atoma“; Uvjeti pod B)2., doktorat iz polja fizike;

za izbor u naslovno znanstveno-nastavno zvanje:

1.docenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje biologija (bez zasnivanja radnog odnosa)-jedan izvršitelj (m/ž);

za izbor u naslovno suradničko zvanje:

1.asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje biologija (bez zasnivanja radnog odnosa)-jedan izvršitelj (m/ž);

2.asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika (bez zasnivanja radnog odnosa)-jedan izvršitelj (m/ž);

3.asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, za predmet Statistička fizika I (bez zasnivanja radnog odnosa)-jedan izvršitelj (m/ž);

Pristupnici moraju pored uvjeta natječaja, ispunjavati i opće uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, a pristupnici pod točkama A)1., 2.i 3. te C)1. i uvijete iz Odluke Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti te o svemu dužni dostaviti odgovarajuće dokaze.

Pristupnici pod točkama A)1., 2.i 3. te C)1. uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o državljanstvu, a strani državljani i dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (napredna razina), o odgovarajućoj stručnoj spremi, rješenje o priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije, bibliografiju te podatke o znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti (dostaviti i na CD-u), dokaz o navedenim poželjnim iskustvima u radu.

Pristupnici pod B)1. te D)1. i 2. i 3. uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o stečenoj odgovarajućoj stručnoj spremi, prijepis ocjena s prosjekom, dokaz o državljanstvu, a strani državljani dužni i dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (napredna razina).

Pristupnici pod B)2. uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o stečenoj odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaz o državljanstvu, motivacijsko pismo, najmanje dva pisma preporuke.

Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Upravnopравни dani

9. hrvatsko-francuski Upravnopравни dani, "Kontrola nad javnom upravom", održani su u Splitu 17. i 18. rujna. Organizatori su bili Pravni fakultet u Splitu, Sveučilište u Splitu, Sveučilište Panthéon Assas, Pariz II, Državni savjet Francuske, Visoki upravni sud Republike Hrvatske i Centar za europsku dokumentaciju i istraživanja R. Schuman (Split), uz potporu Ustavnog suda Republike Hrvatske, Veleposlanstva Francuske Republike u Hrvatskoj, Splitsko-dalmatinske županije te Grada Splita. Organizacijski odbor: Profesor emeritus Marc Gjidara, prof. dr. sc. Damir Aviani, dr. sc. Neven Šimac, prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, doc. dr. sc. Bosiljka Britvić Vetma, prof. dr. sc. Željko Radić, dr. sc. Zoran Pičuljan, prof. dr. sc. Alen Soldo. Pozdravne riječi održali su Željko Radić, dekan Pravnog fakulteta u Splitu, Šimun Anđelinović, rektor Sveučilišta u Splitu, Guillaume Leyte, predsjednik (rektor) Sveučilišta Panthéon-Assas (Paris-2), Michèle Bocoz, veleposlanica Republike Francuske, Jean Massot, počasni predsjednik odjela Državnog savjeta, predstavnik dopredsjednika Državnog savjeta, Ante Galić, predsjednik Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Ivo Baldasar, gradonačelnik grada Splita, Zlatko Ževrnja, župan Splitsko-dalmatinske županije, predstavnik Ustavnog suda Republike Hrvatske, Zoran Pičuljan, zamjenik ministra uprave, Orsat Miljenić, ministar pravosuđa

PIŠE: MARC GJIDARA*

Od kada je hrvatskom pravu odsječeno povijesno korijenje i njegova tradicionalna nacionalna stečevina prije skoro stotinu godina, ono je prošlo različite „raskalašene“ eksperimente, naročito nakon 1945. godine, što je omelo normalan razvoj hrvatskog vlastitog pravnog sustava za razliku od ostalih zemalja zapadne Europe. To je posebice slučaj u gospodarskoj sferi, gdje je stagnacija pravnih okvira bila očita. Lutanja tobože socijalističkog samoupravljačkog sustava i dogme koje su ga podržavale, imale su značajan utjecaj na sve društvene znanosti. To vrijedi za pravo, ekonomiju, političke znanosti, filozofiju i povijest, čije podučavanje je bilo snažno obojeno ideologijom, a sloboda znanstvenog istraživanja u tim područjima bila je pod političkom kontrolom i usko ograničena.

Prepreke na putu prema modernosti

Svi hrvatski građani, strani partneri, ulagači, trebaju pouzdan i učinkovit pravni sustav. Gospodarske aktivnosti zahtijevaju dobra i stabilna pravila, a društvo u cjelini od pravnog sustava očekuje sigurnost, predvidljivost, jednostavnost i jasnoću. Modernizacija prava koja je još uvijek na dnevnom redu u Hrvatskoj, osim svojih stručnih implikacija, predstavlja političku, gospodarsku i društvenu primarnu nužnost.

Kao zemlja koja je nedavno pristupila Europskoj uniji, Hrvatska i njezina vladajuća garnitura trebaju biti svjesni da ova zajednica država predstavlja društvo prava i da se gradi zahvaljujući pravu. Upravo zato, a i s usklađenjem hrvatskog zakonodavstva ili prenošenja i djelotvorne provedbe pravne stečevine zajednice, više projekata započeto je u posljednjih nekoliko godina u području prava. To se ne odnosi samo na sveučilištarce, profesore prava i studente (s uvođenjem „Bolo-

gne“), već i na sve praktičare prava, bilo da se radi o sucima, odvjetnicima, javnim bilježnicima, pravnicima u poduzećima ili javnim službenicima u državnoj upravi i jedinicama lokalne i regionalne uprave. Međutim, reforme koje se provode ponekad izgledaju prebojazljive ili nepotpune i neučinkovite, a nesavršeno uključuju europske norme, posebice u području uprave i pravosuđa, bilo da se radi o odnosima s građanima, o statusu poreznih obveznika, o političkim pravima i medijskim slobodama, o stvarnom sudjelovanju građana u javnom odlučivanju u bitnim sektorima i posebice u području ekologije. Još uvijek prisutna prošlost, opstanak loših navika stečenih u prethodnom režimu, teška promjena mentaliteta, sve su to prepreke na putu prema modernosti, dobrom upravljanju, uspostavi ne samo autentične pravne države, već i istinskog društva prava.

Najveća pravna reforma u hrvatskoj povijesti

Hrvatsko se pravo treba još uvijek prilagođavati, i danas, kada je Hrvatska punopravna članica Europske unije, europskom pravnom sustavu. U mjeri u kojoj je Hrvatska angažirana u provedenju dotaknuta su europske reforme u svojoj povijesti, možemo reći da je riječ o pravnoj revoluciji. Sva područja djelatnosti dotaknuta su europskim stečevinama, koje hrvatsko pravo treba ne samo apsorbirati već i primjenjivati u praksi. U sadašnjem trenutku, očekivanja Europske unije odnose se prije svega na javnu upravu, pravosuđe i borbu protiv korupcije.

Svima je postalo jasno da je nužno obnoviti obrazovanje pravnika, kako sadržaj predavanja tako i metode studiranja. Ne smijemo pri tome zaboraviti na materijalne uvjete za nastavnike i studente na pravnim fakultetima, potrebno otvaranje prema inozemstvu, sveučilišna partnerstva i to prven-

Hrvatska otkriti 's'

Među svim profesijama, ulazak Hrvatske u Europsku uniju, najjače se odrazio upravo na pravnu, pa misija reformiranja hrvatskog prava podrazumijeva poznavanje novih izvora prava, usvajanje 'pravne kulture', kao i sposobnost pravnog razmišljanja i spremnost na samoobrazovanje

stveno ona u „eurosferi“, ne zanemarujući uspostavu cjelovitog i trajnog obrazovnog sustava za pravne stručnjake.

Novi izvori prava

Kao prioritete treba istaknuti potrebu reforme studijskih programa na pravnim fakultetima, i to ne samo u odnosu na „znanje“, sadržaj koji se prenosi, nego i na etiku. Vrijeme improvizacije je prošlost. Obrazovanje pravnika postaje sve kompleksnije i sve raznovrsnije, te mora zadovoljiti potrebe sve veće specijalizacije. Rađanje novih grana i novih područja prava predstavlja kontinuirani proces. Novi izvori prava, međudržavnog i nad-državnog podrijetla, pojavljuju se zajedno s rastućom globalizacijom i europeizacijom, te neprestano nameću nova pravila i nove, sve naglašenije, standarde. Pravni studiji trebaju se opredijeliti za izvrsnost izbjegavajući površnost i uspavanost. Poznavanje prava se više ne svodi na memoriranje, već pretpostavlja i sposobnost argumentiranja i pravnog razmišljanja, što podrazumijeva da je, osim studiranja zakona, potrebno sagledavati i istraživati sudsku praksu, kao i komentare koji se na nju odnose.

Metode pravnog tumačenja također su evoluirale. Osim doslovnog i dogmatskog tumačenja pozitivnog prava (slova zakona), potrebno je i teološko tumačenje duha pravnih propisa, njihove svrhe i njihovih ciljeva.

Ukratko ovo znači da osim nekih 100.000 do 180.000 stranica pravnih mjera Zajednice, treba usvojiti i nešto više od pola stoljeća sudske prakse Europskog suda u Luksemburgu, a da ne govorimo o pravu svih prava, koje predstavljaju Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i konstantno rastuća praksa Suda u Strassbourgu. Svemu ovome još treba dodati minimalno poznavanje poredbenog prava i velikih pravnih sustava glavnih država članica Europske unije, koje najviše utječu na kreiranje europskog prava.

Neupitni smisao prava i pravnih ograničenja

Osim pravne regulacije, po-

“

Novi izvori prava, međudržavnog i nad-državnog podrijetla, pojavljuju se zajedno s globalizacijom i europeizacijom, te neprestano nameću nova pravila i nove standarde

a treba ponovno trast za pravom'

Marc Gjidara

TOM DUBRAVEC/CROPIX

trebno je da pravne norme, kao i oni koji im služe, budu na razini očekivanja građana, čije nade nikako ne smiju biti iznevjerene. Cilj je postizanje pravne sigurnosti, bez koje nema normalnog života, ni održivog i uspješnog gospodarskog života, a pravne poslove ne može obavljati bilo tko, ni bilo kako, osobito ljudi koji nisu motivirani, osrednjih sposobnosti i upitnog morala.

U javnoj upravi i općenito, prošlo je doba „političke podobnosti“ kao servilnog služenja dominantnoj ideologiji ili svemoćnoj vladajućoj partiji, umjesto toga trebala bi prevladati stručna kompetentnost utemeljena na ozbiljnoj pravnoj izobrazbi. Ali nepromišljeno prihvaćanje divljeg i neobuzdanog liberalizma bez kontrole i bez ikakvih pravila, kao reakcija na nadirni kolektivizam, predstavlja opasan put kojega se treba čuvati. Eto zbog čega, iako je obrazovanje u „javnom menadžmentu“ korisno, smisao prava i pravnih ograničenja ostaju neupitni. Aktualna financijska i bankarska kriza, čije posljedice se negativno odražavaju na cjelokupnu gospodarsku aktivnost i društveni život, potvrđuju potrebu za oprezom i podcrtava rizik od pretjerane deregulacije kao i nužnost jasnih i razumnih, ali čvrstih pravila. Valja zaključiti i da relativizacija pravno znanja na području administracije predstavlja štetnu pogrešku. Naime, ulazak Hrvatske u Europsku uniju zahtijeva administrativni aparat i službenike koji su u stanju razumjeti, poštivati i primjenjivati pravo Zajednice. Uloga prava i pravnikova u javnoj upravi, općenito i na svim razinama, nezamjenjiva

je. Osim što je sasvim normalno od administracije očekivati učinkovitost, njezina primarna misija je zaštita općeg interesa i poštivanje zakona. Stjecanje sposobnosti „menadžmenta“ ne može dakle nadomjestiti ulogu prava u općem obrazovanju dužnosnika, osobito u zemljama koje sa zakašnjem prihvaćaju koncept pravne države i u kojima poštivanje prava još uvijek predstavlja glavni problem. Isto vrijedi i u domeni pravosuđa, a mjeri u kojoj samo besprijekorno poznavanje prava, i dokazana stručna kompetencija, mogu osigurati efikasno provođenje kroz pravni sustav – i što se tiče nacionalnih sudaca – kompleksnih procedura poput onih inherentnih ulasku u Europsku uniju. To je razlog zbog kojeg u Hrvatskoj naglasak treba biti stavljen na duboku reformu obrazovanja sudaca, radi pretrpanosti sudova i boljeg usvajanja europskih zakona i sudske prakse, osuvremenjujući pri tom metode primjene i tumačenja pozitivnog prava, i prateći evoluciju sudske funkcije slične onoj koju su države članice Europske unije već doživjele.

Potrebe obrazovanja, specijalizacije i suradnje

Važnost koju treba dati obrazovanju pravnikova, objašnjava činjenica da je upravo kvaliteta raspoloživih ljudskih resursa – čiji su sastavni dio i pravnici – presudna za konkurentnost institucija i gospodarstva neke zemlje, kako u europskom tako i u svjetskom okruženju. Efikasnost nacionalnih institucija i gospodarstva, u uskoj su vezi sa stručnom kompetitivnošću i konkurentnošću njihovih nositelja. Kada je riječ o pravnicima u Hrvatskoj, ovo se odnosi,

osim na dužnosnike i suce, podjednako i na pravnike u poduzećima i na odvjetnike. Ovi potonji su već svjesni rizika koje za njihovu profesiju predstavlja konkurencija, u vidu velikih stranih ureda, osobito angloamerički koji su već prisutni u Hrvatskoj. Što se pak tiče pravnikova u poduzećima, oni nužno moraju usvajati znanja u područjima koja se razvijaju i sve više specijaliziraju, i za koja se nisu nužno i obrazovali, u svim novim i najrazličitijim domenama u kojima posluju njihova poduzeća. Međutim, pravnici u poduzećima, prilikom sklapanja ugovora ili kod poteškoća u njihovoj primjeni, moraju reagirati brzo i pouzdano, izbjegavajući sudske sporove za koje se zna da će koštati u vremenu i u novcu one koji ih nisu znali preventivno otkloniti.

Goruće potrebe na području obrazovanja i specijalizacije, zahtijevaju od pravnikova da se dogovore, da praktičari suraduju sa sveučilištima, kako po pitanju poboljšanja početnog obrazovanja budućih pravnikova, tako i na području permanentnog obrazovanja diplomiranih i zaposlenih pravnikova. Upravo to je jedan od službenih prioriteta u Hrvatskoj. K tome, valja potaknuti razvoj istraživačkog rada nastavnika: jer pravnici su ti koji u Hrvatskoj, kao i drugdje, kreiraju i oblikuju pravni poredak, a koji po svojoj definiciji i prirodi ne može biti fiksni, niti nepromjenjiv. Naime, pravni poredak nije zadan. On se gradi i to nimalo „spontano“. On ovisi prije svega o kreativnosti pravnikova, što znači o njihovoj sposobnosti istraživanja, i o ishodima njihovih istraživačkih radova, o nadilaženju podjela unutar različitih pravnih za-

nimanja, o njihovu otvaranju prema svijetu, njihovu integriranju u transnacionalne „mreže“, osobito na europskoj razini. Ove „mreže“ okupljaju članove visokih pravosudnih i profesionalnih organizacija, poput odvjetnika, javnih bilježnika, ne zaboravljajući pri tom na sveučilišta, i znanstvene zajednice unutar kojih se susreću pravnici svih vrsta.

Usvajanje 'pravne kulture'

U konačnici, puno toga u Hrvatskoj ovisi i o ponovnom otkrivanju i povratku onoga što možemo nazvati „strast za pravom“ kao što je znao reći jedan slavni francuski pravnik Jean Carbonnier. Očito je da se Hrvatska koja je izišla iz komunističkog totalitarnog sustava mora odlučno osloboditi njegovih posljedica, jer inače ne može odgovoriti na trenutačne izazove, a niti na one sutrašnje, s jučerašnjim zastarjelim receptima. Misija reformiranja (pa čak i ponovnog utemeljenja) hrvatskog prava, počiva dakle na hrvatskim pravnicima. Među svim profesijama, ulazak Hrvatske u Europsku uniju, najjače se odrazio upravo na pravnu profesiju. Pravnici koje treba obrazovati moraju ne samo imati u sebi osjećaj za pravo i pravdu, već i spoznaju o vrednotama prava, poznavati imperativne svake vrste, a posebno etičke. Stoga obrazovanje pravnikova, koji moraju imati osjećaj za društvene potrebe, ne svodi se na osposobljavanje za polaganje ispita. Pored uspješno položenih ispita, potrebno je usvojiti „pravnu kulturu“, kao i sposobnost pravnog razmišljanja i spremnost na samoobrazovanje. Zbog svega navedenog hrvatski pravnici trebaju jedni druge, oni imaju jedni drugima puno toga reći. Željeli mi to ili ne, i što god bilo koja pravna profesija mogla misliti o sebi i drugima, pravo ujedinjuje one koji ga stvaraju i primjenjuju, one koji ga podučavaju i koji ga uče. Dijalog među njima mora biti konstanta, njihova suradnja mora se povećati, poštujući pri tom kompetencije i vokaciju svakog posebno, ne dopuštajući da ih zaustave umjetno stvorene barijere, koje mogu samo naštetiti životu, dinamici i usavršavanju prava.

Sadašnji trenutak u Hrvatskoj, pogodan je za stvaranje svijesti o nužnosti poboljšanja veza unutar zajednice pravnikova. O tome ovisi i kvaliteta prava, dakle i njegova atraktivnost i prema tome njegova uloga u gospodarskom, političkom i društvenom razvoju zemlje. U igri je sudbina Hrvatske kao istinske pravne države, konačno oslobodene bremena svoje problematične prošlosti, koja bi tako definitivno trebala izaći iz demokratske tranzicije koja je ionako predugo trajala.

* *Profesor emeritus Sveučilišta Panthéon-Assas, Paris-2*

SVEUČILIŠTE U SPLITU PODRUŽNICA - SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE, RASPISUJE

NATJEČAJ

II za izbore u zvanja i na odgovarajuće radno mjesto:

1. jednog nastavnika u nastavno zvanje profesor visoke škole u trajnom zvanju, u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje temeljne tehničke znanosti, za granu tehnička mehanika (mehanika krutih i deformabilnih tijela)
2. jednog nastavnika u naslovno nastavno zvanje predavač, u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje temeljne tehničke znanosti, za granu tehnička mehanika (mehanika krutih i deformabilnih tijela)
3. jednog nastavnika u nastavnom zvanju predavač i na odgovarajuće radno mjesto, u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje ekonomija, za granu računovodstvo na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne djelatnice sa porodiljnog dopusta.

Točke 1, 2 i 3.

Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Odlukom o nužnim uvjetima Rektorskog zbora za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi odnosno akademskom stupnju, prikaz stručne i nastavne djelatnosti, popis radova i radove relevantne za izbor (u elektronskom obliku).

II za radno mjesto:

4. jednog izvršitelja na radno mjesto viši laborant na Odsjeku za konstrukcijsko strojarstvo
5. jednog stručnog suradnika u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje elektrotehnika, za granu elektroenergetika
6. jednog stručnog suradnika u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje računarstva, za granu programsko inženjerstvo

a) Pristupnici pod točkom 4. trebaju ispunjavati slijedeće uvjete:

- inženjer strojarstva – 7. razina obrazovanja,
- 5 godina radnog iskustva na poslovima strojarске struke,
- 1 godina radnog iskustva na poslovima laboranta u okviru strojarских laboratorija,
- iskustvo u rukovanju s alatnim strojevima (tokarenje, glodanje, bušenje),
- iskustvo u radu sa strojevima za zavarivanje (REL, MIG/MAG, TIG),
- poznavanje sustava grijanja, hlađenja i klimatizacije,
- poznavanje hidrauličkih i plinskih instalacija,
- poznavanje CAD/CAM računalnih programa i uredskih aplikacija,
- poznavanje osnova PLC programiranja,
- poznavanje engleskog jezika,
- vozačka dozvola B kategorije.

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaze o ispunjavanju ostalih traženih uvjeta.

b) Pristupnici pod točkom 5. trebaju ispunjavati slijedeće uvjete:

- stručni specijalist inženjer elektrotehnike – 7. razina obrazovanja,
- poznavanje načela rada i konstrukcije električnih strojeva i transformatora te izračuna bitnih parametara za njihov rad,
- iskustvo u mjerenju odgovarajućih parametara i karakteristika sinkronih i asinkronih strojeva i generatora, istosmjernih strojeva i transformatora,
- poznavanje engleskog jezika,
- vozačka dozvola B kategorije.

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaze o ispunjavanju ostalih traženih uvjeta.

c) Pristupnici pod točkom 6. trebaju ispunjavati slijedeće uvjete: - diplomirani inženjer računarstva – 7. razina obrazovanja, - poznavanje rada iz sljedećih područja: HTML4/XHTML/HTML5, CSS2/CSS3, JavaScript, XML, teorije web dizajna, razvoja web mjesta, web dizajna prilagođenog svim uređajima, obrade slika, - poznavanje engleskog jezika.

Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaze o ispunjavanju ostalih traženih uvjeta. Na Natječaj se, pod jednakim uvjetima, mogu prijaviti osobe oba spola.

Prijave s prilogima podnose se Sveučilišnom odjelu za stručne studije Sveučilišta u Splitu, Split, Kopilica 5/II kat, u roku od 30 (trideset) dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Sveučilišni odjel za stručne studije Sveučilišta u Splitu

OSijek

HRVATSKI STUDENTSKI ZBOR U VARAŽDINU

Položaj studenata stručnih studija

Prva sjednica Hrvatskog studentskog zbora na Sveučilištu Sjever održana je 21. kolovoza te su time studentski predstavnici svih naših javnih sveučilišta imali priliku upoznati najmlađe hrvatsko sveučilište. Tema sjednice bili su programski ugovori te opći ciljevi i indikatori u visokom obrazovanju, a fokus je bio vezan uz položaj studenata stručnih studija.

STUDIJSKI PROGRAMI SVEUČILIŠTA SJEVER

Četiri kongresna simpozija

Sveučilište Sjever izvodi nastavu na 11 studijskih programa iz tehničkog, biomedicinskog, društvenog i umjetničkog područja.

Devet preddiplomskih studija:

Elektrotehnika, s dva usmjerenja:
Automatizacija
Biomedicinska elektronika
Proizvodno strojarstvo
Multimedija, oblikovanje i primjena
Tehnička i gospodarska logistika
Graditeljstvo
Sestrinstvo
Novinarstvo
Medijski dizajn i
Poslovanje i menadžment u medijima

Dva diplomatska studija:
Odnosi s javnošću
Poslovna ekonomija, s dva usmjerenja:
Međunarodna trgovina
Turizam

Doktorski studij:
Mediji i izdavaštvo, u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci

NOVI SUSTAV PRIJEVOZA

Besplatni električni bicikli za sve studente i zaposlenike

Koprivnica je prvi grad u Republici Hrvatskoj koji ima potpuno integriran sustav mehaničkih (60 bicikala) i električnih bicikala, a svim studentima i zaposlenicima Sveučilišta Sjever omogućit će se besplatno korištenje. Sustav kojim se dodatno čuva okoliš smješten je u području kampusa koje je zona nulte emisije stakleničkih plinova.

INTERVJU EMERITUS JOSIP MILAT

Pedagogija kao znanost o odgoju, obrazovanju i izobrazbi

RAZGOVARALA: MARINA MEIĆ

Prof. emeritus dr. sc. Josip Milat svojim je znanstvenim radom značajno pridonio kritičkom promišljanju o pedagogiji kao znanosti, pri čemu nije samo uputio na probleme i izazove s kojima se pedagogija suočava, već je i ponudio konkretna rješenja. Kako ističe doc. dr. sc. Tonča Jukić s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Splitu, u knjizi 'Pedagogija – teorija osposobljavanja', prof. emeritus dr. sc. Josip Milat pomno metateorijski analizira različite pedagoške koncepcije i uočava njihove prednosti, ali i nedostatke za koje primjećuje da ugrožavaju epistemološku određenost pedagogije. Za razliku od uvriježenog shvaćanja pedagogije kao znanosti o odgoju obilježenog nejednoloznim određenjem osnovnih pojmova, prof. emeritus dr. sc. Josip Milat postavlja novi pravac u pedagogiji i zastupa tezu da je pedagogija znanost o odgoju, obrazovanju i izobrazbi – tj. o osposobljavanju. Navedene temeljne pojmove i pedagogiju kao znanost jasno i nedvosmisleno definira te time svoju tezu postavlja na čvrste teleološko-metodologijske temelje koje dodatno potkrepljuje argumentima iz različitih znanosti, poput biologije, psihologije i antropologije. Svojim znanstvenim pristupom u pedagogiji prof. emeritus dr. sc. Josip Milat pridonio je ne samo razvoju i unaprjeđenju pedagoške teorije, već i znanstvenom promišljanju o konkretnim načinima unaprjeđenja pedagoške prakse, što se može prepoznati i u njegovoj knjizi 'Osnove metodologije istraživanja'. Jasnim jezikom i zornim primjerima u njoj potiče čitatelje na logičko mišljenje i zaključivanje te nudi temeljna znanja o osnovama metodologije istraživanja koja mogu pomoći praktičarima u znanstvenom pristupu u unaprjeđenju njihova nastavnog rada. Knjige i brojni drugi radovi prof. emeritusa dr. sc. Josipa Milata svojim su sadržajima usmjereni stalnom preispitivanju pedagoške teorije i pedagoške prakse i nudi rješenja uočenih problema kao i mogućih odgovora na izazove s kojima se pedagogija suočava, a sve s ciljem jačanja digniteta pedagogije kao znanosti, što im daje izniman značaj i vrijednost. Povodom dodjeljivanja zvanja počasnog profesora na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Štipu, Makedonija, razgovarali smo sa prof. emeritusom Josipom Milatom.

Nekoliko pravaca u sklopu pedagogije raspravlja o pojmu odgoja, pri čemu svaki pravac pod odgojem smatra drugo; no kad osnovni pojmovi nisu epistemološki jednoznačno određeni, znanost se ne može shvatiti ozbiljno

Prof. emeritus dr. sc. Josip Milat

Čime ste zaslužili počasnu profesuru na Sveučilištu u Štipu?

Sveučilište u Štipu prevelo je moje dvije knjige – 'Osnove metodologije istraživanja' i 'Pedagogija - teorija osposobljavanja'. Prva je knjiga prevedena zato što na njihovu jeziku nema adekvatne literature iz metodologije, a druga jer se radi o novom pristupu pedagogiji. Naša suradnja je već odavno započela predavanjima koje sam održao za njihove studente i profesore. I s obzirom na knjige i s obzirom na moja predavanja, izabran sam za počasnog profesora Univerziteta u Štipu, prvi u pedesetogodišnjoj tradiciji njihova pedagoškog fakulteta. Samom činjenicom da su mi dodijelili zvanje počasnog profesora, oni su na neki način dali priliku profesorima i studentima da kritički razmatraju pedagogiju.

Koja su ključna obilježja vaše pedagogije?

Moja pedagogija pravi

odmak od tradicionalnog pristupa, u kojem se tvrdi da je pedagogija znanost o odgoju. Ne negiram odgoj, ali smatram da se pedagogija ne može svesti kao odgoj, kako je to bilo u antici. U antici su filozofi poput Aristotela, Sokrata i Platona smatrali da se ljudi etičkim vrijednostima mogu formirati za život. Danas smo daleko od toga. Da bi netko bio osposobljen za život, on ne može biti samo odgojen, mora biti obrazovan i mora imati razvijene motoričke sposobnosti jer ni jedan rad nije moguć bez motoričkih sposobnosti. Pedagogija je za mene znanost o odgoju, obrazovanju i izobrazbi pri čemu sam jednoznačno odredio te pojmove, koji zajedno čine osposobljavanje. Funkcija školovanja je da se ljudi osposobljavaju za život.

Smatrate li da je nejasna terminologija u pedagogiji pridonijela njezinu nepriznavanju kao znanosti u strožem smislu?

Sasvim sigurno. Kada

osnovni pojmovi nisu epistemološki jednoznačno određeni, znanost se ne može shvatiti ozbiljno. Primjerice, poznato je da nekoliko pravaca u sklopu pedagogije raspravlja o pojmu odgoja, pri čemu svaki pravac pod odgojem smatra drugo.

U predgovoru knjige 'Osnove metodologije istraživanja' spominjete da je za nastavnike važna teleološka kompetencija. Zašto?

Teleologija se bavi svrhovitošću djelovanja. Teleološka kompetencija sastoji se od toga da se nastavnik osposobi za pravilno utvrđivanje ciljeva i zadataka, za pravilnu organizaciju i realizaciju nastavnog procesa. Te kompetencije zasad nema, a jedan od razloga zbog kojih smo nezadovoljni sustavom školovanja, posebno strukovnog školovanja, jest da nastavnici najčešće nemaju teleološku kompetenciju.

Zbog čega posebno ističete važnost strukovnog obrazovanja?

Tradicionalna pedagogija se isključivo koncentrirala na opće obrazovanje. Problem je što razvoj psihomotoričkih funkcija nije moguć na temelju stavova i na temelju znanja. Čovjek da bi bio osposobljen mora znati, htjeti i umjeti, a umijeće je sinteza teorijskog i praktičnog.

Bili ste na čelu projekta kojim je osnovano nekoliko sastavnica i studija Sveučilišta u Splitu, bili ste prvi dekan i jedan od osnivača Filozofskog fakulteta u Splitu i osnivač Odsjeka za pedagogiju. Po čemu je splitski studij pedagogije specifičan?

Izniman je zbog dvije činjenice. Prvo, mislim da je pedagogija prihvatljivija kao studij koji uz sebe ima još jednu struku. Jer se pedagogija onda izravno može vezati uz struku, a i struka pomaže da se sagleda pedagogija. Drugo, jer radimo i metodiku svih područja koje se uče u školi pa se pedagozi pripremaju za funkciju koju će imati u odgojno-obrazovnom procesu. Na taj smo način pedagoga učinili praktičarom.

Redovni profesori hrvatskih sveučilišta

OSijek

Rijeka

Jagoda Ravlič Gulan

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biomedicina i zdravstvo, polje temeljne medicinske znanosti, grana fiziologija čovjeka i imunologija

Gordan Gulan

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biomedicina i zdravstvo, polje kliničke medicinske znanosti, grana ortopedija

Zlatan Car

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana proizvodno strojarstvo

Vesna Barac Latas

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biomedicina i zdravstvo, polje temeljne medicinske znanosti, grana fiziologija čovjeka i imunologija

Tomislav Rukavina

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biomedicina i zdravstvo, polje kliničke medicinske znanosti, grana medicinska mikrobiologija

Rijeka

Natalia Kučić

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice na vrijeme od pet godina u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana fiziologija čovjeka i imunologija

Ljerka Cerović

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice (prvi izbor) na vrijeme od pet godina u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana mikroekonomija

Stipe Nimac

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području humanističkih znanosti, polje teologija, grana pastoralna teologija

Rino Lucić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektroenergetika

Nenad Vulić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana opće strojarstvo (konstrukcije)

Split

Mladen Parlov

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području humanističkih znanosti, polje teologija, grana povijest kršćanske literature i kršćanskog nauka

Veljko Zlatić

izabran je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području prirodnih znanosti, polje fizika, grana fizika kondenzirane tvari

Šimun Musa

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana teorija i povijest književnosti

Bernarda Fruk

izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice na vrijeme od pet godina u umjetničkom području, polje filmska umjetnost, grana montaža

Darko Gereš

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina, grana veterinarske kliničke znanosti

Zagreb

Tomislav Ivšić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora na vrijeme od pet godina u području tehničkih znanosti, polje građevinarstvo, grana geotehnika

Toma Udiljak

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Stjepan Dvorski

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora – trajno u području društvene znanosti, polje ekonomija

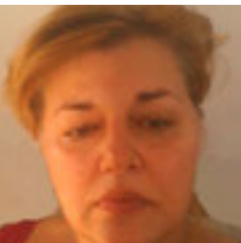
Sandra Botica Brešan

izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice na vrijeme od pet godina u umjetničkom području, polje filmska umjetnost, grana montaža

Sanja Špoljar-Vržina

izabrana je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice na vrijeme od pet godina u području humanističkih znanosti, polje etnologija i antropologija

Nada Vijtiuk

izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice na vrijeme od pet godina u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina

Mladen Garašić

izabran u trajno zvanje izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje rudarstvo, nafta i geološko inženjerstvo

Krešimir Galešić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora na vrijeme od pet godina u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti

Davor Dukić

izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora – trajno u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

U počasno zvanje profesor emeritus izabran je:

Mato Grgić s Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Sveučilišni glasnik

INICIJATIVA OSIJEKA I NJEMAČKE ZAKLADE

Obuka o održivom gospodarenju otpadom

Grad Osijek u suradnji s Udrugom gradova u Republici Hrvatskoj i Zakladom Friedrich Ebert Stiftung planira koncem rujna održati jednodnevnu obuku o održivom gospodarenju otpadom u prostorijama Sveučilišta J.J. Strossmayera. Obuka je besplatna i namijenjena članovima Gradskog vijeća Grada Osijeka, kao i članovima općinskih vijeća susjednih gradova i općina, predstavnicima i zaposlenicima lokalnih komunalnih poduzeća, članovima gradskih i općinskih savjeta mladih, pročelnicima i službenicima upravnih odjela i službi, predstavnicima javnih ustanova i svim drugim zainteresiranim sudionicima koji žele unaprijediti svoja znanja o sve aktualnijoj temi održivog gospodarenja otpadom.

REZULTATI 11. EUROPSKOG SVEUČILIŠNOG NOGOMETNOG PRVENSTVA

Nagrade najboljima

Medalje i pehane za tri najuspješnije ekipe uručili su Antonis Petrou, Bruno Barroca, Andreas Demetriou i Haris Pavlentić. Nagrade su uručene i pojedinačno najistaknutijim igračima u muškoj i ženskoj konkurenciji, i to za najboljeg igrača, najboljeg strijelca i najboljeg goimana.

NAGRADE (MUŠKARCI):

- Najbolji strijelac - Vladimir Lotkarev s Državnog sveučilišta Kuban (Rusija)
- Najbolji igrač - Paul McCafferty sa Sveučilišta Stirling (VB)
- Najbolji vratar - Nikolai Modalenko s Državnog sveučilišta Kuban (Rusija)

NAGRADE (ŽENI):

- Najbolji strijelac i igračica - Annika Kohn sa Sveučilišta Würzburg (Njemačka)
- Najbolja vratarka - Ana Rute Campos Costa sa Sveučilišta Porto (Portugal)

Ekipe koje su po UEFA-inom bodovnom sustavu za fair play ispunile najviše kriterija, dobile su i nagradu za fair play igru: Sveučilište Oslo u muškoj konkurenciji te Sveučilište Sogn og Fjordane u ženskoj konkurenciji. Oba sveučilišta su iz Norveške.

Poredak u muškoj i ženskoj konkurenciji

POREDAK (MUŠKARCI):

- Sveučilište u Bochumu (Njemačka)
- Državno sveučilište Kuban (Rusija)
- Sveučilište Minho (Portugal)

POREDAK (ŽENI):

- Sveučilište Porto (Portugal)
- Federalno sveučilište Ural (Rusija)
- Sveučilište Montpellier (Francuska)

Ekipe Sveučilišta u Bochumu, najbolje u muškoj konkurenciji

Socijalni status današnjih studenata

POSJET PREDSEDNICE RH

Kolinda Grabar-Kitarović: Strateški značaj Sveučilišta u Mostaru

Predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović posjetila je Sveučilište u Mostaru. Rektorica Ljerka Ostojić upozнала je hrvatsku predsjednicu s razvojnim putem Sveučilišta, ulogom Hrvatske u izgradnji kampusa, znanstveno-istraživačkim radom, studijskim programima, dislociranim studijima Sveučilišta u Posavini, središnjoj Bosni i Hercegovskoj županiji. Predsjednica Grabar-Kitarović naglasila je kako je Sveučilište u Mostaru od strateškog značaja za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ali i za cijelu BiH, s obzirom na to da je jedino javno sveučilište u Bosni i Hercegovini na kojem je službeni jezik hrvatski.

POVIJESNI KULTUROLOŠKI PROJEKT PREDSTAVLJEN VAŽAN PRIRUČNIK

Standardi kvalifikacija i zanimanja u BiH

Na završnoj konferenciji zajedničkog projekta Europske unije i Vijeća Europe „Strateški razvoj visokog obrazovanja i standarda kvalifikacija“, održanoj početkom srpnja u Sarajevu, u kojem su sudjelovali i djelatnici Sveučilišta u Mostaru, predstavljen je „Priručnik za izradu i uporabu standarda kvalifikacija i zanimanja u BiH“. U okviru projekta obučena je i grupa od 21 trenera za pomoć u izradi novih studijskih programa i standarda kvalifikacija i zanimanja.

AKREDITACIJA SVEUČILIŠTA U MOSTARU

Jednakovrijednost diploma

Sveučilište u Mostaru dobilo je rješenje o institucionalnoj akreditaciji od Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta čime se osigurava jednakovrijednost diploma stečenih na Sveučilištu s ostalim europskim visokoškolskim institucijama.

PIŠE IVAN PERKOV

Dugogodišnja ekonomska kriza negativno je utjecala na studentski standard, a studenti koji uspiju diplomirati imaju velikih problema u pronalazanju posla i osamostaljivanju od roditelja. Često se o današnjoj generaciji mladih govori kao o prvoj generaciji koja će u prosjeku živjeti lošije od svojih roditelja. Stoga je u poglavlju koje ovdje obrađujemo pod nazivom „Socijalni status hrvatskih studenata“, koje je priredila dr. sc. Dunja Potočnik, posebna pozornost posvećena socijalnom podrijetlu studentske populacije.

Obrazovani roditelji – obrazovana djeca

Sva relevantna istraživanja međugeneracijske mobilnosti uglavnom pokazuju da djeca koja odrastaju u obitelji roditelja sa završenim niskim stupnjem obrazovanja (završena osnovna škola ili manje) mnogo rjeđe upisuju i završavaju fakultete od djece čiji su roditelji visokoobrazovani. Tako dolazi do pojave koja se u stručni naziva **samoregrutacija elite**. Iako prema načelima i zakonima u Hrvatskoj svi imaju jednako pravo na pristup visokom obrazovanju, u praksi se pokazuje da mladi imaju vrlo različite mogućnosti ostvarivanja tog prava. Obrazovanje i zanimanje roditelja mogu se smatrati „pretočenim socijalnim kapitalom“ koji snažnije utječe na šanse i rezultate njihovih potomaka.

I dok je ovakva situacija u nekoj mjeri prisutna u svim zemljama, ono što zabrinjava jest **stupanj socijalne neprohodnosti u Hrvatskoj, koji je jedan od najviših u EU-u**. Naime, prema podacima Eurosta iz 2014. godine, samo sedam posto djece nisko obrazovanih roditelja u Hrvatskoj uspije završiti fakultet, dok je prosjek EU-a 18 posto, a u Britaniji, Irskoj i Skandinaviji prelazi i 30 posto. Opće je poznato da neobrazovanost uglavnom prati i

lošija financijska situacija. To dokazuje i podatak da 91 posto ispitanika čiji su roditelji bili slabog socioekonomskog statusa i sami za sebe kažu da pripadaju niskom ekonomskom razredu.

U ovom kontekstu zanimljivo je promotriti i strukturu obrazovanosti hrvatskog stanovništva po regijama i općinama.

Povoljan položaj Zagreba

Obrazovna slika Hrvatske vrlo je neujednačena – obrazovano stanovništvo koncentrirano je u manjem broju regija i gradova, što je karakteristično za društva u tranziciji. Grad Zagreb u tom je smislu u puno povoljnijem položaju od ostatka Hrvatske, a u regije s dobrom obrazovnom strukturom spadaju i Istra i Primorje. Zanimljiv je podatak da je u Zagrebu upola manje osoba bez kvalifikacija od hrvatskog prosjeka, a udio onih s višom ili visokom stručnom spremom dvostruko je veći nego u ostatku zemlje. Posebno je izražena koncentracija doktora znanosti u Zagrebu – gotovo 60 posto svih hrvatskih doktora znanosti nastanjeno je u Zagrebu, a ostali su raspoređeni u ostale hrvatske sveučilišne centre.

S druge strane, u područja s izraženo nepovoljnom obrazovnom strukturom spadaju neurbari dijelovi Ličko-senjske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske, Vukovarsko-srijemske i Brodsko-posavske županije.

Jednu od najvažnijih uloga u razvoju gradova i regija imaju visokoškolske institucije. Hrvatska danas ima čak osam sveučilišta, međutim, ona su po veličini i značaju vrlo neujednačena. Naše najznačajnije i najveće sveučilište je zagrebačko, na kojem studira 3/5 ukupnog broja hrvatskih studenata, slijede ga splitsko, riječko i osječko, koji imaju svaki po 1/10 hrvatskih studenata. Ostala sveučilišta – zadarsko, pulsko, dubrovačko i novoosnovano sveučilište Sjever – tek se trebaju izboriti za veći broj fakulteta i smjerova i veći broj studenata.

Velike razlike među našim sveučilištima

Važno je promotriti i strukturu i socijalna obilježja mladih koji upisuju hrvatska sveučilišta. Podaci pokazuju da

Sve međusobne razlike u socijalnim obilježjima studenata hrvatskih sveučilišta male su u odnosu na njihove razlike spram studenata Zagrebačkog sveučilišta, koji nose najveći socijalni, financijski i društveni kapital

su najmanja sveučilišta (Dubrovnik, Pula, Zadar) u prosjeku češće odabirali studenti iz ruralnih naselja i manjih gradova koji većinom imaju završene srednje strukovne škole. Studenti najmanjih sveučilišta u puno većem omjeru dolaze iz obitelji nižeg socioekonomskog statusa od studenata s većih sveučilišta, a pokazalo se i da je njihov opći uspjeh u srednjoškolskom obrazovanju značajno slabiji. U prosjeku su najviše naklonjeni humanističkim znanostima. **Obilježja osječkih studenata** ponešto su drugačija. Osječki studenti u većoj mjeri dolaze iz velikoga grada (uglavnom Osijeka), u odnosu na prethodna tri sveučilišta, ali značajan broj ih stiže i sa sela. Otprilike podjednak broj studenata dolazi na osječko sveučilište iz strukovnih srednjih škola i iz gimnazija, a naklonjeni su biotehničkim znanostima. Njihovi roditelji višeg stupnja obrazovanja nego prethodno navedeni i više zauzimaju zanimanja rukovoditelja i stručnjaka. Ukupno gledajući, i financijska slika studenata iz Osijeka bolja je od one studenata iz Pule, Zadra i Dubrovnika.

Studenti riječkog sveučilišta dominantno dolaze iz velikoga grada (uglavnom Rijeke). U Rijeci je prosječno najveći broj studenata koji su na fakultet došli iz strukovne srednje škole, a mladi Riječani najviše se obrazuju u biomedicinskim i društvenim znanostima. Njihovi roditelji pretežito rade na radničkim zanimanjima, ali usprkos tome financijski prosječno bo-

lje stoje od roditelja studenata iz Osijeka i onih s manjih sveučilišta. Studenti u Splitu imaju vrlo slična obilježja riječkim studentima, s tim što u prosjeku imaju nešto bolji srednjoškolski uspjeh. Također su nešto više naklonjeni tehničkim znanostima. Iako u prosjeku roditelji splitskih studenata više rade na pozicijama stručnjaka, ukupni standard studentskih obitelji bolji je u Rijeci.

No, sve pokazane međusobne razlike ovih sveučilišta male su u odnosu na razlike u socijalnim obilježjima studenata zagrebačkog sveučilišta spram svih ostalih. Studenti zagrebačkog sveučilišta dominantno su završili gimnazijske smjerove na kojima su razmjerno najviše ostvarili odličan opći uspjeh. Roditelji studenata koji se obrazuju u Zagrebu dominantno spadaju u najviše ekonomske razrede i imaju uglavnom visoki stupanj obrazovanja. Studenti Zagreba, prema tome, sa sobom nose najveći socijalni, financijski i društveni kapital.

Visoki troškovi studiranja

Iako su naša sveučilišta još uvijek u velikoj mjeri javno financirana, troškovi studiranja nisu zanemarivi i velika skupina mladih u Hrvatskoj studij sebi ne može lako priuštiti. Sva značajna istraživanja pokazuju povezanost financijskog statusa roditelja s obrazovnim uspjehom njihove djece.

Otprilike 1/7 studenata (14 posto) u Hrvatskoj dolazi iz obitelji koje mjesečno ostvaruju manje od jednog

Sociološki portret hrvatskih studenata

U sljedećih desetak brojeva Universitas obrađivat ćemo sociološku studiju urednice Vlaste Ilišin pod naslovom „Sociološki portret hrvatskih studenata“. U njoj su sveobuhvatno obrađeni svi elementi studentskog života, od odnosa prema radu, politici i obrazovanju, do socijalnog statusa i načina na koji studenti provode slobodno vrijeme. Budući da smo na početku nove akademske godine, za uvod donosimo jednu od najvažnijih i najosjetljivijih tema – studentski društveni status i studentski standard, koja utvrđuje koliko se studenti međusobno razlikuju s obzirom na socijalni kapital i sveučilište na kojem studiraju.

nata

prosječnog dohotka. Ti su studenti socijalno ugroženi i njihova financijska situacija značajno im otežava studiranje. Oko polovine studenata mjesečno ima na raspolaganju do 1500 kuna, što također nije dovoljno za jednostavno ostvarivanje studentskih i ostalih životnih potreba. Može se reći da se tek svaki petnaesti student (koji na raspolaganju ima 5000 kuna i više) može u potpunosti bezbrižno prepustiti studiranju. I u financijskom smislu studenti koji dolaze iz ruralnih krajeva i studiraju na manjim sveučilištima imaju prosječno značajno težu situaciju od studenata iz većih sveučilišnih centara, posebno Zagreba. **Studenti s boljom financijskom situacijom uglavnom studiraju u Zagrebu, nešto manje u Rijeci i Splitu i, prema očekivanjima, postižu prosječno bolji akademski uspjeh od svojih kolega.**

Da bi se utvrdilo koje potrebe studenti teško ispunjavaju zbog manjka novca, kreiranje instrument kojim se pokušala utvrditi slika studentske financijske depriviranosti. Potrebe su podijeljene u sedam kategorija važnih za studentski život, a to su: hrana, troškovi stanovanja, troškovi putovanja kući, odjeća i obuća, literatura i materijali za studij, džeparac za izlaske i novac za odlazak na odmor. Analiza je pokazala kako dva posto studenata ima problema s ispunjavanjem najosnovnije potrebe za hranom, a probleme u plaćanju računa (u što su uključene i školarine) imaju i znatno veće grupe studenata (oko 13 posto). Svaki deseti hrvatski student teško dolazi do potrebne literature i nastavnih materijala.

S obzirom na sve navedene teškoće hrvatskih studenata, opravdano zvuči predviđanje da je budućnost današnjih studenata neizvjesnija od budućnosti bilo koje prethodne generacije, pogotovo kad se pogleda situacija na tržištu rada.

Nepromišljeno stipendiranje - medvjeda usluga mladima

U situaciji kada nije izgledno da će mladi određene struke pronaći posao nakon završetka studija, primarni bi kriterij stipendiranja trebao biti zapošljivost s obzirom na kretanja na tržištu rada

RAZGOVARAO: IVAN PERKOV

Za Universitas razgovaramo s dr. sc. Dunjom Potočnik, znanstvenom suradnicom na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu.

Rezultati istraživanja pokazuju da djeca obrazovanih i bogatijih roditelja imaju veće šanse za završavanje fakulteta. Može li se ta činjenica promijeniti i kako država može utjecati na povećanje socijalne prohodnosti?

– Nalazi potvrđuju kako je potrebna intervencija obrazovnog sustava pri orijentaciji mladih na nastavak školovanja nakon srednje škole, osobito u slučaju djece koju možemo označiti kao manje motiviranu ili kao onu koja posjeduju manje socijalnoga kapitala (djeca roditelja manualnih zanimanja), ili posebno osjetljivih skupina, poput djece čija su oba roditelja nezaposlena. Naravno, pri planiranju povećanja visokoobrazovanog stanovništva treba uzeti u obzir i to da hrvatsko društvo treba i druge profile zaposlenika, ne samo akademskog obrazovanja. Drugim riječima, Hrvatska treba i kvalitetne zanatlije i obrtnike, a posljednja dva desetljeća dolazi do sve oštrijeg pada upravo ovog obrazovnog profila.

Što nam govori podatak da je više od 60 posto hrvatskih doktora znanosti nastanjeno u Zagrebu, te da zagrebački studenti imaju u prosjeku veći socijalni kapital od svojih kolega iz drugih gradova? Koliko te činjenice imaju negativan utjecaj na ostale hrvatske krajeve i sveučilišne centre?

– Kad je riječ o prevazi studenata s prebivalištem u Zagrebu na zagrebačkom sveučilištu, takva će se distribucija nastaviti, što znači da će i u budućnosti, osim ako drugi hrvatski krajevi i općine ne ponude atraktivna zaposlenja, Zagreb i nadalje imati disproporcionalno visok udio visokoobrazovanog stanovništva u odnosu na ostatak Hrvatske. S jedne strane koncentracija doktora znanosti i najobrazovanijeg dijela stanovništva upravo u Zagrebu razumljiva, jer se ondje nalazi najveće sveučilište te najviša tijela izvršne, zakonodavne i sudske

Dunja Potočnik

vlasti. No, gotovo dvije trećine najkvalificiranijih ljudskih resursa smještenih samo u glavnome gradu ukazuje na duboku centralizaciju našega društva. Podaci određenih istraživanja pokazuju da je hrvatsko stanovništvo nesklono migracijama unutar zemlje, što znači da će se ovakav trend vjerojatno nastaviti. Zbog ovog razloga drugim sveučilišnim centrima nedostaje nastavni kadar, odnosno svjedoci smo prakse da određeni broj sveučilišnih nastavnika sa stalnim zaposlenjem u Zagrebu paralelno radi na još nekoliko hrvatskih sveučilišta. Navedeno je svakako jedan od razloga daljnje depopulacije manjih sredina u Hrvatskoj, jer svi koji imaju mogućnosti, a naročito mladi ljudi, žele se odseliti u općine koje će im pružiti bolje obrazovne šanse i prilike na tržištu rada. Iako potonje može biti dvojbeno, odnosno sve je više manjih hrvatskih općina i gradova koji nude bolje prilike za zaposlenje od Grada Zagreba, a teško pronalaze visokoobrazovane osobe spremne na preseljenje.

Troškovi studija u Hrvatskoj nisu zanemarivi, a uvjeti i dužina studiranja puno ovisi o financijskim prilikama studenata. Treba li, po vašem mišljenju, hrvatska Vlada više stipendija izdvajati za socijalno ugrožene ili za one s najboljim uspjehom?

– Odgovor na ovo pitanje nije jednostavan i jednoznačan jer je osim dva navedena kriterija potrebno uzeti u obzir i potrebe tržišta rada. A svi podaci pokazuju kako je od sredine 90-ih došlo do narušavanja ravnoteže između potrebe i ponude na tržištu rada. U tom je razdoblju došlo do

proporcionalnog porasta studenata upisanih u društvene i humanističke smjerove (za oko 80 posto), dok se broj studenata upisanih u ostale smjerove kretao od minus 20 do plus 20 posto. Uzmemo li u obzir sadašnje visoke stope nezaposlenosti mladih, uz visoke udjele visokoobrazovanih mladih humanističkih i društvenih smjerova, tada uvidamo kako pojačanim stipendiranjem određenih smjerova zapravo mladima pravimo medvjedu uslugu. U situaciji kada nije izgledno da će mladi određene struke pronaći posao nakon završetka studija, primarni bi kriterij trebao biti zapošljivost s obzirom na kretanja na tržištu rada, a tek potom uspjeh u srednjoj školi i na studiju te socijalni kriteriji.

Kako negativna situacija na tržištu rada utječe na studente?

– Već dulji niz godina hrvatski studenti imaju iznimno dugačko razdoblje završavanja studija, a među razloge za kasniji završetak ili čak nezavršavanje studija ubrajaju se i rad tijekom studija, te postojanje određenog broja studenata koji fakultete upisuju kako bi odgodili izlazak na tržište rada i nezaposlenost. Prema podacima istraživanja na hrvatskim studentima, gotovo 23 posto ih nikada nije radilo tijekom studija, 14 posto ih redovito radi, a preostali studenti tek povremeno rade kako bi sebi poboljšali financijsku situaciju.

Nepovoljni izgledi na tržištu rada svakako utječu na razmišljanje studenata o odlasku u inozemstvo, no upitani bi li na dulje vrijeme ili zauvijek otišli u inozemstvo, 25 posto ih razmišlja o tome da ode zauvijek, a gotovo 40 posto o odlasku na dulje vrijeme. Riječ je o značajnom broju studenata i njihov odlazak zauvijek zasigurno znači i gubitke u ljudskim resursima za Hrvatsku. No, treba uzeti u obzir i da se te osobe, ako se osiguraju određeni poticajni faktori u našoj zemlji, mogu i vratiti i obogatiti naše društvo i gospodarstvo znanjem i iskustvom stečenim u inozemstvu, što je resurs koji ne treba zanemariti.

MZOŠ

SREDNJOEUROPSKA MATEMATICKA OLIMPIJADA

Hrvatski učenici osvojili zlato

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta Vedran Mornar čestitao je učenicima na zlatnoj medalji koju su osvojili na 9. srednjoeuropskoj matematičkoj olimpijadi koja je koncem kolovoza održana u Kopru. Od srca čestitam svim članovima zlatnoga tima: Domagoju Bradaču, Andriji Mandiću, Petru Niziću-Nikolcu, Leonu Starešiniću, učenicima XV. zagrebačke gimnazije, Josipu Kelavi, učeniku Prve gimnazije Varaždin i Patriku Papacu, učeniku Gimnazije Dubrovnik. Domagoju Bradaču upućujem posebne čestitke na zlatnoj medalji koju je osvojio u pojedinačnom natjecanju. Leonu Starešiniću i Petru Niziću-Nikolcu čestitam na srebrnoj medalji, a Andriji Mandiću na brončanoj medalji ostvorenoj u pojedinačnom natjecanju. Na ovome iznimnom uspjehu hrvatskih učenika čestitam i voditeljima hrvatskoga tima Tončiju Kokanu i Azri Tafro, kaže se, uz ostalo, u čestitci ministra Mornara.

Pravilnik o izricanju pedagoških mjera

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izvijestilo je javnost da je u Narodnim novinama br.: 94/2015. objavljen Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera. Pravilnik stupa na snagu 10. rujna 2015. godine.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ulaganje u budućnost
Europska unija

STRUKTURNI I INOVATIVNI FONDOVI

RAZVOJ Ljudskih POTENCIJALA

MZOS NOSITELJ PROJEKTA

Programsko financiranje visokih učilišta

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nositelj je projekta Izgradnja kapaciteta za programsko financiranje visokih učilišta. Projekt se financira iz sredstava Europskoga socijalnog fonda te iz Državnoga proračuna Republike Hrvatske. Projektne aktivnosti započele su u svibnju 2015. godine, a provodit će se sljedećih 12 mjeseci u suradnji sa stručnjacima Svjetske banke. Omogućit će se uvođenje višegodišnjega programskog financiranja javnih sveučilišta i javnih znanstvenih instituta u Republici Hrvatskoj koji se većim dijelom financiraju iz Državnoga proračuna. Stručnjaci Svjetske banke detaljno su predstavili savjetodavne usluge čija je namjena podupiranje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te visokih učilišta u pripremi za sklapanje cjelovitih programskih ugovora.

Slobodni softver otvorenog koda - nositelj inovativnosti

Piše:

DR. SC. VEDRAN MILETIĆ*

Marc Andreessen, koautor prvog široko korištenog web-preglednika Mosaic, danas poduzetnik i investitor, 2011. godine je izjavio kako "softver jede svijet". Nije se teško uvjeriti u istinitost te tvrdnje: sve veći broj poslova automatizirani su korištenjem softvera, a moderne tvrtke svakodnevno ovise o softveru za svakodnevno poslovanje. Dokumenti se izrađuju u desktop uredskim alatima i korištenjem usluga kao što su Google Docs i Microsoft Office 365, marketinški kanali pored televizije i jumbo plakata uključuju YouTube i društvene mreže, a strategija tvrtki definiše se oslanjanjem na alate za analitiku koji nalaze korisne uzorke u prikupljenim podacima o ponašanju korisnika. Stvaranje nove vrijednosti premješteno je iz ekonomije skale, odnosno proizvodnje kod koje cijena po komadu proizvoda opada što je veći broj komada proizveden, u ekonomiju informacije, odnosno korištenje što više različitih izvora informacija za optimizaciju proizvodnje i prodaje. Kompanije Uber i Airbnb ilustracija su tog fenomena: obje kompanije koriste informacijsku tehnologiju da povežu korisnike i ponuđače usluge prijevoza, odnosno najma prostora, a pritom same ne posjeduju odgovarajuću fizičku infrastrukturu (automobile, odnosno prostor za stanovanje) potrebnu da uslugu same ponude.

Razvoj tehnologije i otvorenost

Razvoj tehnologije koji je omogućio postojanje ovakvih kompanija možemo velikim dijelom zahvaliti otvorenosti i širokoj dostupnosti vrlo moćnih specijaliziranih slobodnih softvera otvorenog koda, koje ove kompanije primjenjuju na inovativan način. Međutim, masovno korištenje slobodnog softvera otvorenog koda je relativno novi fenomen.

Tijekom 80-ih godina hardver i softver bili su tijesno vezani. Proizvođači kao što su Sun Microsystems, Digital Equipment Corporation, IBM i Hewlett-Packard proizvodili su softver za vlastiti hardver, i prodavali oboje u kompletu. Aplikacije su bile pisane za sustave jednog od tih proizvođača, i nije bilo garancije da rade ili rade dobro na ostalima. Microsoft uviđa problem u ovom pristupu, i tijekom 90-ih nudi operacijski sustav Windows kao generički softver koji radi na širokom spektru različitog hardvera. Na određeni način, Microsoft unosi otvorenost u računarstvo; naime, aplikacija pisana za Windows tada se može prenositi s računala na računalo neovisno o hardveru. Ovo rezultira ponudom relativno jeftinih PC računala prilagođenih za kućnu upotrebu,

Linux

Autor: Paulo José, izvor: The Document Foundation Wiki.

Korištenjem slobodnog softvera u javnim institucijama, napose obrazovnim, štedi se na licencijama, podiže svijest o slobodnom korištenju softvera i potiče individualnu kreativnost u rješavanju problema

Izvor:

Wikimedia Commons

a zajedno s njima raste i broj korisnika World Wide Weba. Krajem desetljeća Microsoft dominira u svakom pogledu: vlasnici su najraširenijeg operacijskog sustava Windows i najraširenijeg web-preglednika Internet Explorer. Da bi stvar bila bolja za Microsoft, Internet Explorer koristi se i na Apple Mac OS-u, jer tada Apple Safari još ne postoji.

Microsoftova borba protiv otvorenosti

Međutim, Microsoft ne uspijeva razumjeti i iskoristiti potrebu programera i korisnika za otvorenost. Raširenost interneta omogućuje suradnju velikog broja programera, a njihov rad tijekom 2000-ih dovodi u mainstream softvere kao što su Mozilla Firefox, OpenOffice.org, Linux, HTTP poslužitelj Apache i brojne druge slobodne softvere otvorenog koda. Razlika ovih softvera i softvera koje nudi Microsoft je ta da ih svatko može bez ograničenja dijeliti, mijenjati i prilagoditi vlastitim potrebama, te dijeliti prilagođene verzije drugima.

Steve Ballmer, CEO Microsofta od 2000. do 2014. godine, pokazuje nerazumijevanje ovog fenomena i izjavljuje da je Linux "rak koji se veže

u smislu intelektualnog vlasništva na sve što takne". Ono što on opisuje je licencija GNU General Public License (GPL), koju između ostalih koristi i Linux. GPL je viralna licencija, koja zahtijeva od svakog novog softvera koji iskoristi postojeći softver pod GPL-om da i sam bude pod GPL-om. Na taj način, s vremenom, sve veći broj softvera postaje slobodan softver otvorenog koda, i društvo posjeduje sve više tehnologije koja je dostupna na korištenje svima.

Eksplozija inovacije koja se dogodila sa slobodnim softverom otvorenog koda je fenomen koji Microsoft nije previdio ni prihvatio. Njihova borba protiv slobodnog softvera pod vodstvom Stevea Ballmera dovela je do brojnih neuspjeha kod ulaska na nova tržišta (uključujući cloud, mobilne telefone i superračunala). Za razliku od Microsofta, Google, Facebook, Apple, Red Hat i druge kompanije osvajaju ta nova tržišta. Jedna od ključnih razlika između ovih kompanija i Microsofta je prihvaćanje, korištenje i proširenje tehnologija slobodnog softvera otvorenog koda, te ulaganje u njihov daljnji razvoj.

Softvere otvorenog koda danas, među ostalim, koriste newyorška burza, NASA, brojne osiguravajuće kuće, in-

dustrijska postrojenja, bolnice, instituti i fakulteti. Na taj način izbjegavaju ovisnost o samo jednom proizvođaču softvera, takozvani vendor lock-in. Kako je kod otvoren, kompanije se ne mogu natjecati na temelju vlasništva nad softverom, već isključivo na temelju kvalitete podrške i prilagodbe softvera zahtjevima korisnika. Način razvoja softvera kao otvorenog koda postaje time primarna metoda razvoja operacijskih sustava i drugih osnovnih softvera, s obzirom na to da omogućuje rješavanje problema koji su presloženi i preveliki za samo jednu kompaniju.

Slobodan softver otvorenog koda u javnoj upravi

Ključan alat u procesu migracije na slobodan softver je uredski paket LibreOffice, nasljednik projekta OpenOffice.org. U javnoj upravi navode se brojni primjeri migracije s uredskog paketa Microsoft Office na OpenOffice.org ili LibreOffice. Neki od njih su grad Limerick u Irskoj, bolnice u gradu Kopenhagenu u Danskoj, grad Las Palmas u Španjolskoj, grad Largo u saveznoj državi Florida u SAD-u, grad München u Njemačkoj, grad Toulouse u Francuskoj i Ministarstvo obrane u Italiji. Procjene ušteda varira-

ju od nekoliko desetaka tisuća do nekoliko desetaka milijuna eura, ovisno o broju računala i specifičnostima ugovora s Microsoftom koji je prethodio migraciji.

U Republici Hrvatskoj ukupan trošak Microsoft licencija koji se ugovara putem Državnog ureda za središnju javnu nabavu iznosi približno 200 milijuna kuna za tri godine. Implementacija slobodnih softvera otvorenog koda razmatrana je u nekoliko navrata, međutim zbog brojnih prepreka zasad nije došlo do realizacije. Jedna od većih prepreka su vlastite aplikacije koji rade isključivo u Windowsima i/ili Internet Exploreru. Međutim, veseli činjenica da je format OpenDocument, otvoreni format koji konkurrira vlasničkim Microsoft Office formatima, postao hrvatska norma s oznakom HRN ISO/IEC 26300:2008.

Slobodan softver u obrazovanju

Primjer školskog okruga Penn Manor iz savezne države Pennsylvania u SAD-u pokazuje da inicijativa može ići i odozdo. Taj okrug već dvije godine studentima daje laptope s Ubuntu Linuxom i LibreOfficeom, te ih uči radu u navedenom softveru. Korište-

njem slobodnog softvera štete na licencijama i – što nije manje važno – podižu svijest o slobodnom korištenju softvera i potiču individualnu kreativnost u rješavanju problema. Učenik se dovodi u poziciju da je dio zajednice koja stvara softver jer može pomoći poboljšanju softvera koji koristi, bez obzira na znanje programiranja. Primjerice, može poboljšati dokumentaciju ili dizajnirati novi skup ikona. Učenik više nije samo konzument softvera koji nalazi u školi, već može postati aktivni sudionik u njegovu razvoju.

Često se ova praksa protuje s obzirom na to da još uvijek na desktop računalima Microsoft Windows i Office koristi najveći broj korisnika. Međutim, učenik koji danas kreće u školu nakon završetka svog obrazovanja koristit će softvere koji će izgledom biti bitno drugačiji od onoga što je učio. No ti će softveri funkcionalnošću biti vrlo slični, vjerojatno i bogatiji. Učenik stoga treba biti spreman snaći se za koji god softver da sjedne; grafička sučelja na Linuxu, Mac OS X-u i Windowsima funkcionalnošću su danas ionako vrlo slična. Razlike u izgledu (dizajnu) koje postoje među njima ne smiju biti prepreka korištenju.

Brojni fakulteti u Republici Hrvatskoj već koriste Linux samostalno ili u kombinaciji s Windowsima, od kojih su neki PMF – Matematički odsjek, Tehnički fakultet, Odjel za informatiku, Odjel za fiziku i Odjel za biotehnologiju Sveučilišta u Rijeci. Znanstveni softveri koje ove institucije koriste u istraživanju i nastavi su uglavnom specifični za granu znanosti kojom se one bave, a ponekad i uvjetuju korištenje određenog operacijskog sustava.

Što se tiče osnovnih i srednjih škola, vrijedi spomenuti Prirodoslovnu i grafičku školu Rijeka gdje se nastava predmeta Baze podataka, Programiranje za web i Internetne tehnologije izvodi na Linuxu, zahvaljujući inicijativi Barbare Smilović, prof. mat. i inf. Korištenje uredskih paketa ne obrađuje se posebno na tim predmetima, ali se LibreOffice koristi usputno. Ova praksa slijedi ideju da se učenike ne treba učiti na specifično sučelje, već na određenu funkcionalnost koju može očekivati od softvera i snalaženje u sučeljima koja su izgledom različita, ali idejom vrlo slična.

LibreOffice i Linux nastavit će napredovati, a način i načela razvoja slobodnog softvera širit će se u druge vrste softvera i izvan softvera. Želimo li naše učenike pripremiti za takav svijet, alati su nam dostupni, a sve što nam treba je inicijativa odozdo.

*Viši asistent na Odjelu za informatiku i Tehničkom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, www.vedranmiletic.ch